

DESIGN
MUSEUM
DEN
BOSCH

JAAARBOEK
2024

DESIGN
MUSEUM
DEN
BOSCH

DESIGN MUSEUM DEN BOSCH

Voorwoord	4
Het nieuwe museumgebouw	6
Tentoonstellingen	8
Collectie: uitgelicht	48
Collectie: aankopen & schenkingen	56
Publieksprogramma	58
Educatie	72
Publieksverbreding	82
Digitale innovatie	86
Marketing & communicatie	90
Pers	96
Development & relatiemanagement	104
Diversiteit & inclusie	106
Organisatie	110
Bedrijfsvoering & financiën	112
Namens de Raad van Toezicht	117
Samenwerkingspartners	118
Colofon	124

Het jaarboek van Design Museum Den Bosch

U heeft het eerste jaarboek van Design Museum Den Bosch in handen. Nu we ons met de gemeente 's-Hertogenbosch voorbereiden op een nieuw gebouw in een ander deel van de stad vinden we het eens te meer belangrijk iedereen uit te leggen wat het museum zoal doet. Natuurlijk kunnen we zelfs van de trouwste bezoekers van ons museum niet verwachten dat ze hier inzicht in hebben. Daarom nu dit jaarboek, dat terugkijkt op 2024 en een overzicht geeft van onze activiteiten. Dit jaarboek is meer dan alleen een jaarverslag, het biedt ook een kijkje achter de schermen, hoe activiteiten tot stand komen en hoe we ons geld uitgeven. We schenken in het bijzonder aandacht aan de vele partners met wie het museum allerlei samenwerkingen onderhoudt. In dit jaarboek blijkt hoe ongelooflijk veel makers, bedrijven en toeleveranciers samen met het museum werken. En natuurlijk is in dit jaarboek aandacht voor de vorderingen van de plannen voor de nieuwbouw.

Terugkijkend, gebeurt er in een jaar heel veel. We brachten in 2024 heel verschillende en succesvolle tentoonstellingen. Aan het begin van het jaar was nog *Mapping Modernity – Moderniteit in kaart* te zien, een heel goed bezochte tentoonstelling over kaarten en plattegronden, die we ingeschat hadden voor een ouder publiek. De tentoonstelling bleek niet alleen heel goed te lopen, maar had aantrekkingskracht op belangstellenden van allerlei achtergronden en leeftijden. *Mapping Modernity* stond tegelijkertijd met een tentoonstelling over de liefde, en werd weer opgevolgd door *Dance – design van een cultuur*. Het laatste kwartaal van 2024 brachten we de tentoonstelling *Design voor de planeet* en

tegelijkertijd een tentoonstelling over het hippe streetwear- en lifestylemerk Supreme. Op de begane grond programmeerden we de eerste aflevering van het programma *Soft Spaces*, gemaakt voor en door jongeren uit Den Bosch.

We komen er steeds meer achter dat ons programma-aanbod het beste werkt en het spannendst is als heel verschillende onderwerpen tegelijkertijd of onmiddellijk na elkaar worden geprogrammeerd. Vanuit dat vertrekpunt van verschillende perspectieven, met groepen bezoekers die in aanraking komen met onverwachte onderwerpen en zienswijzen, ontstaat ook steeds meer het concept voor het nieuwe museumgebouw. Het moet een plek worden waar de ontmoeting met elkaar en de confrontatie met onverwachte onderwerpen centraal staan. Waar de digitale wereld soms rücksichtslos voorsorteert op steeds meer van hetzelfde en ons bij voortduring bestendigt in het eigen gelijk, daar kan het Design Museum een belangrijke rol spelen bij de kennismaking met allerlei soorten mensen en verschillende soorten onderwerpen en ideeën in onze veranderende wereld.

Een museum gaat over tentoonstellingen en collecties, maar het gaat vooral over mensen. In deze eerste editie van het jaarboek komen medewerkers van het museum aan het woord, maar ook samenwerkingspartners, zowel uit de stad als van daarbuiten. Elk jaar realiseren we onze plannen met tal van partijen, waarbij we opdrachten verstrekken aan ontwerpers van tentoonstellingen en grafische uitingen, aan gastcuratoren, programmamakers en *designers in residence*. Ook werken we samen met

een brede waaier aan toeleveranciers, variërend van transporteurs en printers tot organisatoren van bedrijfsuitjes en cateraars. We vinden het belangrijk om daar in het jaarboek aandacht aan te besteden, want het biedt inzicht in hoe ons museum werkt.

Afgelopen jaar trad ook een goeddeels nieuwe Raad van Toezicht aan, mede met het oog op de ontwikkeling van een nieuw museumgebouw. Op pagina 115 stelt de voorzitter de nieuwe leden voor. De directie heeft veel vertrouwen in die nieuwe raad en in het geweldige team van Design Museum Den Bosch. We zijn de vele fondsen erkentelijk die steeds met geld en goede raad het vertrouwen in Design Museum laten blijken. En we bedanken natuurlijk ook de gemeente 's-Hertogenbosch, zeker ook voor de niet-aflatende energie die het in de ontwikkeling van de nieuwbouw steekt.

Timo de Rijk
directeur-bestuurder

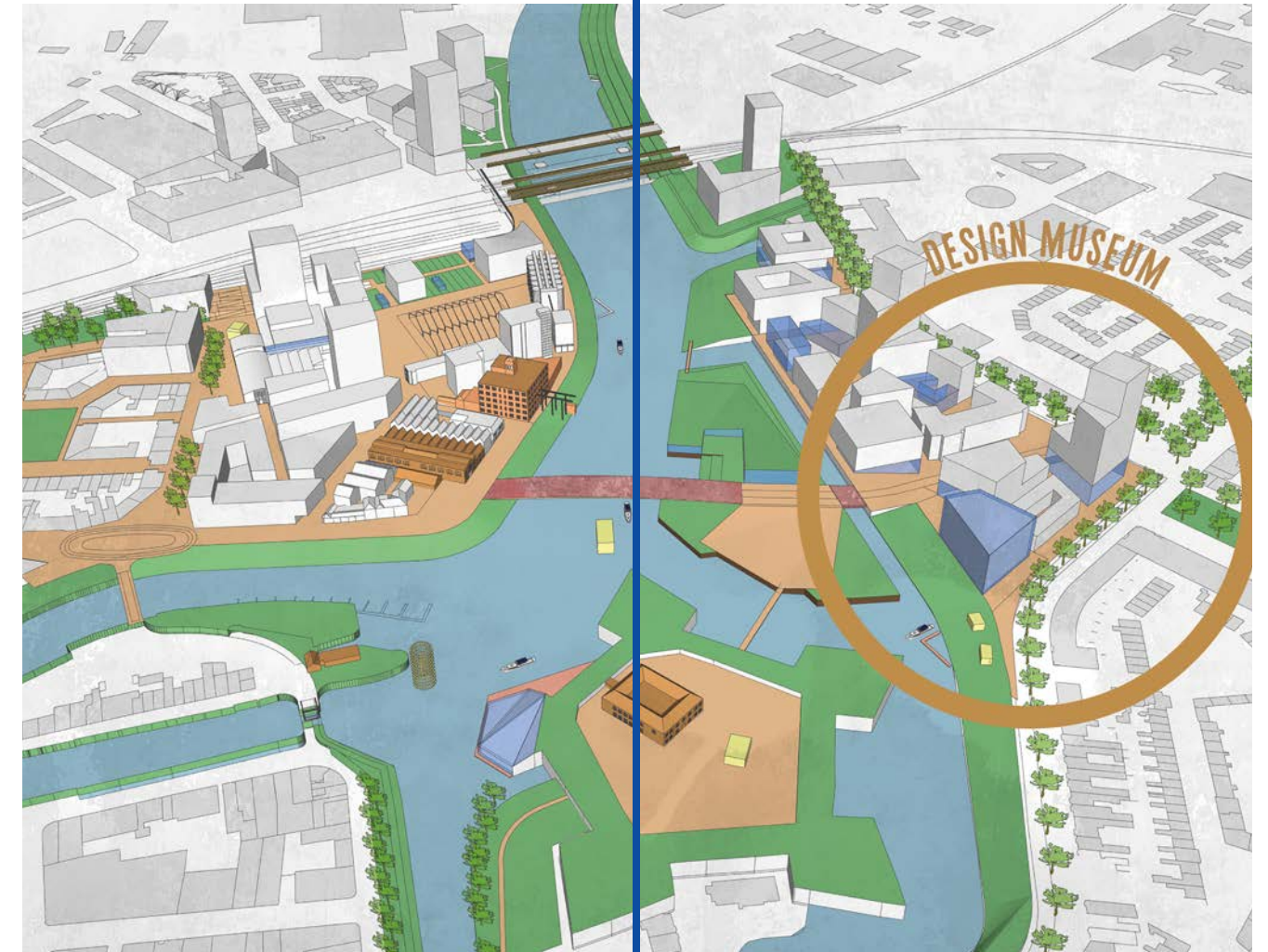
Het nieuwe museumgebouw: een investering in de stad

Gestaag ontwikkelen zich de ideeën en plannen voor een nieuw museumgebouw voor Design Museum Den Bosch in het gebied dat Citadelpoort is gaan heten. De eerste contouren van die nieuwbouw werden zichtbaar bij de coalitie-akkoorden van het college van B&W van 2022. Dat waren nog lang geen concrete plannen voor de bouw zelf, maar wel werd een eerste concept vastgelegd met een bijbehorende financiering voor een nieuw museumgebouw in de Bossche Stadsdelta. De redenen dat aan het Design Museum werd gedacht om te verhuizen, waren de toekomstige ruimtebehoefte van Het Noordbrabants Museum en de voorspoedige ontwikkeling van het Design Museum, dat meer bezoekers en een grotere bekendheid kreeg en steeds bredere support van fondsen en media mocht verwelkomen. Een belangrijke reden is toch wel van begin af aan de bijdrage die ons museum aan de inrichting van een nieuw stuk stad in de omgeving van de Tramkade zal kunnen leveren.

Al in 2020 lieten studies zien dat een gebied aan de 'overzijde' van de Diezebrug een culturele invulling diende te krijgen. En met de tijd werd die projectie steeds concreter. Het afgelopen jaar is in verschillende hoedanigheden gesproken over de manier waarop ons museum daar met een nieuw gebouw zou kunnen landen. De eerste berichten hadden het over een plek waar de sociale woningbouw van het Citadelhofje stond en die moest wijken voor de nieuwbouw. Feitelijk was dit toen al niet juist, het museum is nooit op de plaats van het Citadelhofje bedacht, maar de misvatting wees onbedoeld op de reden van de voorgenomen verhuizing van het museum.

Het nieuwe museum is onderdeel van een veel grotere gebiedsontwikkeling, die vooral een enorme aanwas van verschillende soorten woningen met zich mee zal brengen. Op het stuk land van Citadelpoort is hoogbouw met veel woningen geconcipeerd, met daaronder een grote parkeergarage om de binnenstad te ontlasten. De mogelijkheid om veel woningen in een nieuw stuk stad zo dicht bij de binnenstad (zogenaamd binnenstedelijk) te realiseren, is in Nederland uitzonderlijk. Maar een nieuw stuk binnenstad vraagt eenvoudigweg ook om andere soorten invulling dan een Vinex-wijk. Terwijl in zo'n wijk soms volstaan kan worden met winkels en wat publiek groen (enigszins gechargeerd natuurlijk), wordt een goed functionerende en aantrekkelijke binnenstad gekenmerkt door een rijker arsenaal aan faciliteiten. Anders gezegd: een binnenstad met aantrekkingskracht voor een hele stad en zelfs regio kan niet volstaan met een Albert Heijn en een speeltuin. Culturele voorzieningen zijn inmiddels beproefde elementen van zo'n succesvolle ontwikkeling, en in het geval van Den Bosch is dat niet een theater of een multifunctionele bibliotheek, want beide staan al op een prachtige plek in de binnenstad, maar Design Museum Den Bosch.

De voorgenomen nieuwbouw van ons museum vatten we graag op als een waardering voor de mooie ontwikkeling die we doormaken en is feitelijk ook een investering in de stad 's-Hertogenbosch. De unieke kans om de binnenstad kwalitatief hoogstaand te vergroten, schuurt wellicht met het huidige gebruik en de bebouwing van het gebied. De lage woningbouw

van het Citadelhofje en het gebouw van roeivereniging De Hertog, maar ook een doe-het-zelfwinkel met bovengrondse parking liggen nu aan de rand van de Dieze en de binnenstad, omdat daar de grond ooit goedkoop was en er niet zo'n enorme druk bestond om de stad uit te breiden. In het afgelopen jaar zijn verschillende bijeenkomsten geweest waarin uitvoerig gesproken werd over de transformatie van het gebied in het algemeen en de bouw van het nieuwe Design Museum aan de Dieze in het bijzonder. In zogenaamde participatie-sessies in mei en juni van afgelopen jaar discussieerden bewoners, de woningcorporatie Brabant Wonen – die de hoogbouw met woningen gaat ontwikkelen –, afgevaardigden van roeivereniging De Hertog en de directie van Design Museum Den Bosch over de mogelijkheden en de wenselijkheden en onwenselijkheden van de toekomstige gebouwen op de Citadelpoort.

Ondanks de soms verschillende belangen waren dit heel vruchtbare bijeenkomsten, waarvan de resultaten

aangeboden werden aan wethouder Pieter Paul Slikker (op dat moment plaatsvervanger van wethouder Mike van der Geld). Deels als vervolg hierop werd in de gemeenteraad van 's-Hertogenbosch in oktober het Ontwikkelplan Bossche Stadsdelta vastgesteld. Dat plan spreekt zich ook uit over de omgeving van het nieuwe museum: 'Het nieuwe Design Museum vormt het hart van een makerskwartier met ruimte voor ontwerpers en makers die elkaar inspireren om hier mooie en innovatieve producten te ontwikkelen, te produceren, te presenteren en te verkopen.' Het plan liep op zijn beurt vooruit op het zogenaamde Gebiedspaspoort, waarin de toekomstige locaties en functies van de hele Bossche Stadsdelta zijn vastgelegd. In dat Gebiedspaspoort is het Design Museum definitief ingetekend op het stuk land tegenover de Citadel en direct aan de Dieze.

DESIGN VOOR DE PLANEET

TENTOON- STELLINGEN

*"Een wereldomvattende eenheid zweeft mij voor de geest, van-
daar dat mijn ideeën en ontwerpen tot ver buiten onze gr-
zeils buiten onze tijd reiken."*
– Hendrik Wijdeveld, Nederlandse architect

*"Before my mind's eye floats a world-spanning unity, hence my
ideas and designs reach far beyond our borders, even beyond our
time."*
– Hendrik Wijdeveld, Dutch architect

DESIGN VOOR DE PLANEET / DESIGN FOR THE PLANET

Design for the planet is an exhibition in seven chapters. Together, these tell a history of
design on the planet, from the design of the earth itself to the design of the planet today.
The term 'design for the planet' does not have a precise definition, it refers to all
kinds of human intervention in the Earth's processes and structures.

Design for the planet is an exhibition in seven chapters. Together, these tell a history of
design on the planet, from the design of the earth itself to the design of the planet today.
The term 'design for the planet' does not have a precise definition, it refers to all
kinds of human intervention in the Earth's processes and structures.

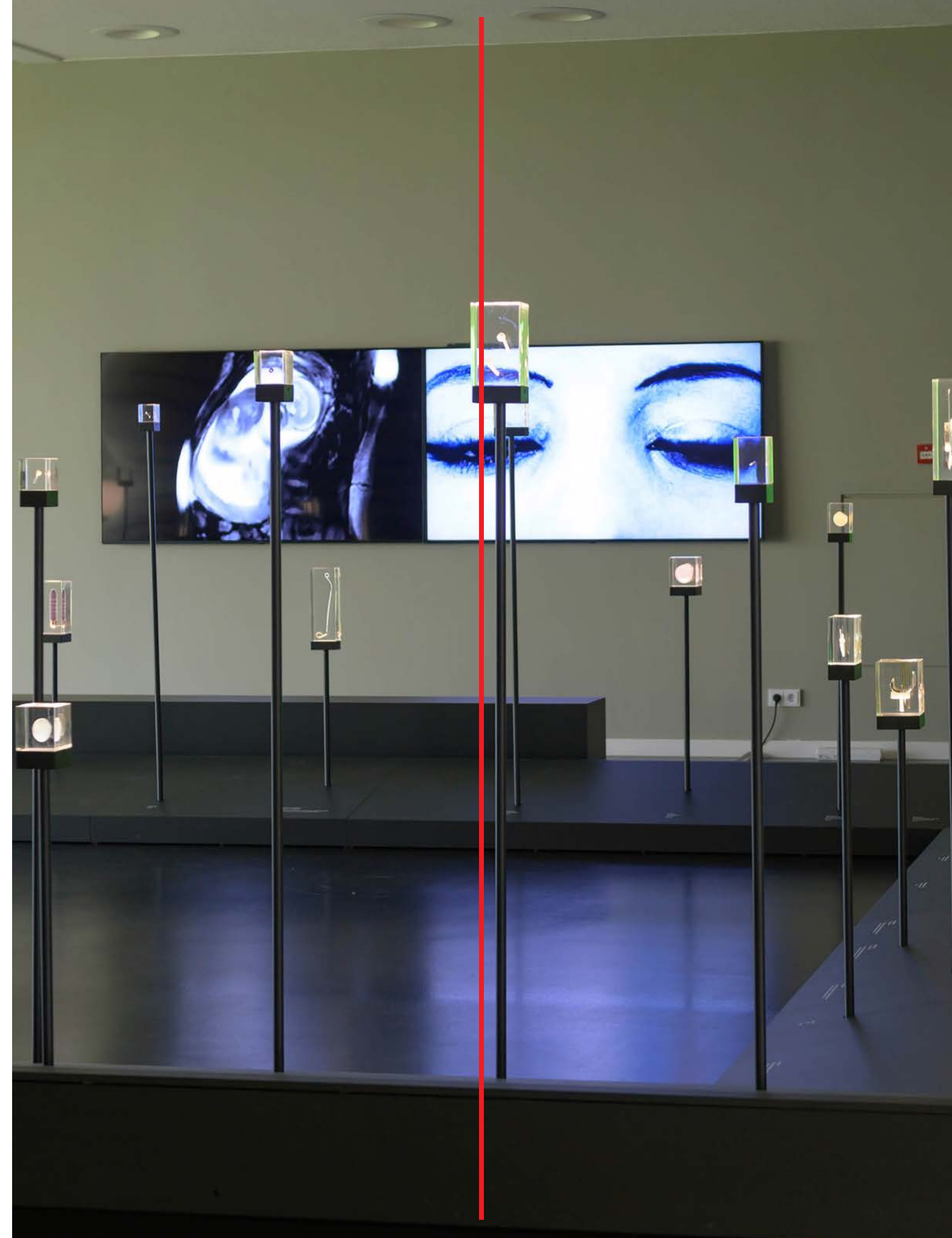
In 2024 toonde Design Museum Den Bosch maar liefst 15 tentoonstellingen, waarvan 9 nieuwe. Een belangrijk doel van de het museum is om de beschikbare ruimte zo goed mogelijk in te zetten. Natuurlijk gebruiken we onze twee mooie tentoonstellingszalen, maar in 2024 was iedere hoek van het museum op een relevante manier ingevuld. Zo gebruikten we de Young Design Space op de gratis toegankelijke begane grond voor het project Soft Spaces, en werden daar films getoond bij de tentoonstelling *Dance – design van een cultuur*. In de tevens gratis toegankelijke centrale hal vonden de kleinere presentaties *PostPlanet* en *Posters for the Planet* plaats. Ook werden hier voorproefjes in de vorm van indrukwekkende objecten getoond uit de tentoonstellingen *Ontworpen liefde* en *De Grote Vakantietentoonstelling*.

De thematische beleidslijnen zijn in de tentoonstellingsprogrammering heel goed zichtbaar. **Levensbeschouwing, lifestyle en identiteit** zie je duidelijk terug in onze Young Design-tentoonstellingen, zoals *Ontworpen liefde*, *Supreme – Resampling the World*, *Dance – design van een cultuur* en *Soft Spaces: Dug-out*. Maar ook tentoonstellingen als *De Grote Vakantietentoonstelling* en *Mannen, vrouwen en hun apparaten* raakten aan deze thematiek. Daarbij gaat het bij deze tentoonstellingen altijd en bovenal om wat directeur Timo de Rijk als volgt verwoordt: 'we maken geen populaire tentoonstellingen over "serieuze" cultuur, maar serieuze tentoonstellingen over populaire cultuur'.

Ook het thema **Techniek, cultuur en natuur** was in 2024 goed vertegenwoordigd, met name in de tentoonstelling *Design voor de planeet* en de daarbij

horende presentaties *Posters for the Planet* en *PostPlanet*. Tegelijkertijd was dit ook een onderliggend thema in het werk *Tanem Fiuja* van Loan Favan, dat in 2024 te zien was en aangekocht werd voor de **Posthuman**-collectie van het museum. In de presentatie *Design!* speelt het thema Posthuman eveneens een belangrijke rol.

De positie van de ontwerper werd getoond en gethematiseerd in veel van de presentaties die te zien waren op de omloop op de tweede verdieping. Hierbij werd tevens onze eigen collectie sieraden en keramiek in het zonnetje gezet. Denk bijvoorbeeld aan *Does it do anything for me?*, *De stoel*, *de lamp*, *de vaas* en... *de theepot?* en *Sigrid Calon – Everyday Tools*.

Te zien vanaf 1 april 2023 (vaste presentatie) **Design!**

Op de begane grond van Design Museum Den Bosch is de permanente presentatie *Design!* te zien. Aan de hand van 14 verschillende thema's stap je in de wereld van de vormgeving. De presentatie laat de visie van Design Museum Den Bosch op design zien: design is overal, van iedereen en heeft een grote maatschappelijke impact, in het verleden, het heden en de toekomst. De presentatie is zonder museumticket te bekijken en vormt het perfecte startpunt voor een bezoek aan het museum én een goed gesprek over design.

Je bent de hele dag omringd door design. Het is de sneaker die je draagt, de auto waar je in rijdt, het bestek waar je mee eet en de telefoon waar je mee belt. Design begint bij je eigen lijf: je laat je haren knippen, je traint je spieren, en je versiert misschien

wel je huid. Design laat zien wie je bent, wie je wilt zijn en waar je bij wilt horen. En design is van iedereen. Op de Derde Verdieping, het digitale kennisplatform van het museum, kun je je blik verbreden bij de thema's van deze presentatie. Experts en liefhebbers delen er vanuit verschillende invalshoeken hun kennis over de onderwerpen.

Deze tentoonstelling werd samengesteld door curator Anne-Karlijn van Kesteren. Het tentoonstellingsontwerp en de grafische vormgeving werden verzorgd door Frans Bevers en Paulien Berendsen.

Design! is financieel ondersteund door het Mondriaan Fonds, Dioraphte, BPD Cultuurfonds, VSBfonds en Club Design, en dankzij de steun van de gemeente 's-Hertogenbosch en onze vrienden en partners.

19 september 2023 - 23 juni 2025
Does it do anything for me?

Design Museum Den Bosch toonde een greep uit het omvangrijke oeuvre van sieraadontwerper Hans Appenzeller. Appenzeller (1949) is al ruim 54 jaar actief als ontwerper. Hij stond samen met Lous Martin in 1969 aan de wieg van de allereerste sieradengalerie Galerie Sieraad en runt vanaf 1974 zijn eigen winkel en atelier in Amsterdam. In 1983 opende Appenzeller galleries in New York aan Madison Avenue, en West Broadway. Daar hoorde hij een klant vragen 'does it do anything for me?'. Een opmerking die hem deed realiseren dat de drager en het sieraad een symbiose vormen. Dit jaar nam Appenzeller afscheid en sloot hij zijn winkel en atelier in Amsterdam.

Does it do anything for me? toonde een selectie sieraden afkomstig uit de genereuze schenking van 300 werken uit het archief van Appenzeller, aangevuld met stukken uit de collectie van het museum en enkele private bruiklenen. Bijzondere ontwerpen gingen in deze intieme presentatie hand in hand met persoonlijke verhalen en origineel beeld- en archiefmateriaal.

Deze tentoonstelling werd samengesteld door curator Anne-Karlijn van Kesteren. Het tentoonstellingsontwerp en de grafische vormgeving werden verzorgd door Studio met met.

Deze tentoonstelling werd mede mogelijk gemaakt door de steun van de gemeente 's-Hertogenbosch en onze vrienden en partners.

23 november 2024 – 23 maart 2025

Supreme – Resampling the World

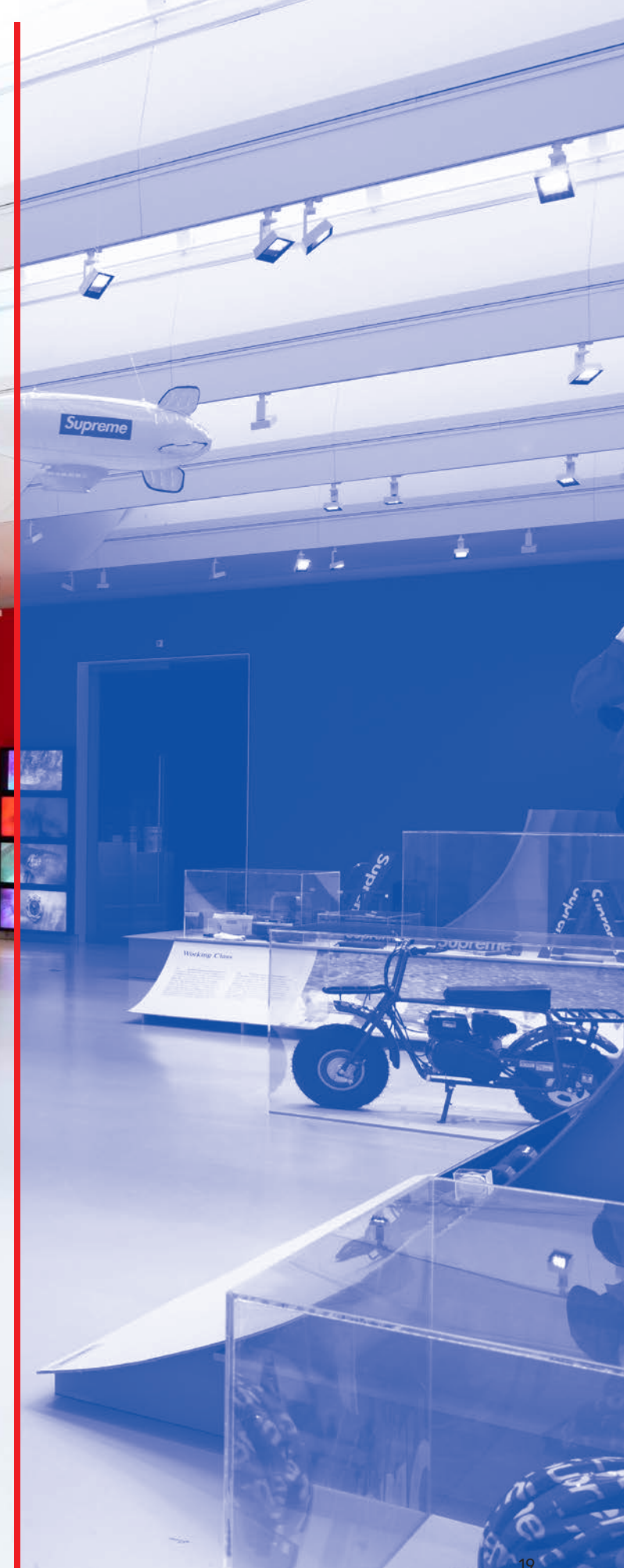
Voor veel jongeren is het een bekend en gewild logo: de witte letters op een knalrood vlak van het merk Supreme. Voor mensen van oudere generaties is het Supreme-universum van *drops*, *campen*, *resellers*, *hypebeasts*, *logomania* en *collaborations* juist een compleet onbekende wereld. Design Museum Den Bosch presenteerde de eerste museale tentoonstelling van het merk Supreme. Het museum koos er bewust voor deze tentoonstelling te maken zonder medewerking van het merk Supreme.

Het rood-witte logo van het hippe skatemark Supreme vind je terug op T-shirts en skateboards, maar ook op klapstoelen, pingpongtafels, BIC-pennen, Rietveldstoelen, strandstoeltjes, bijlen, Pantonstoelen of een porseleinen engeltje van Meissen. Op het eerste gezicht lijkt het compleet willekeurig waar Supreme zijn logo op plaatst. Maar wat voor object het merk zich ook toe-eigent: duizenden fans van over de hele wereld zitten iedere donderdag klaar voor de *drop* van nieuwe producten, en alles verkoopt geheid uit. Hiermee is het merk Supreme een cultureel fenomeen dat je laat reflecteren op onze consumptiemaatschappij, de kracht van merken, jeugdcultuur en commercie.

Nog nooit eerder richtte een museum de blik op Supreme, en nog nooit eerder waren zó veel objecten van het merk in één tentoonstelling te zien. Het museum onderzocht zo hoe Supreme bestaande producten aantrekkelijk weet te maken, en keek welke lessen we, zowel voor ontwerpers als voor kritische consumenten, uit deze 21ste-eeuwse manier van 'upcyclen' kunnen trekken.

Supreme – Resampling the World werd samengesteld door curator Bao Yao Fei. Het tentoonstellingsontwerp werd verzorgd door Bart Guldmond. Sean van den Steenhoven zorgde voor het grafisch ontwerp. Het campagnebeeld werd vormgegeven door Studio Lesley Moore.

Deze tentoonstelling werd mede mogelijk gemaakt door de steun van Fonds 21 en dankzij de steun van de gemeente 's-Hertogenbosch en onze vrienden en partners.

'Het logo is krachtig, maar de betekenis is vooral ontstaan door de consumenten, zoals jij en ik'

curator Bao Yao Fei in een interview met Sneakerjagers

14 september 2024 – 9 februari 2025

Design voor de planeet

Al eeuwenlang dromen ontwerpers, architecten en ingenieurs ervan om de wereld naar hun hand te zetten. Wat als we hele continenten konden bouwen, orkanen konden temmen of de straling van de zon konden dimmen? Dit soort grote, opzettelijke ingrepen in de natuur wordt ook wel geo-engineering genoemd: het aanpassen, bouwen, vormgeven van de aarde zélf. De tentoonstelling *Design voor de planeet* toonde voor het eerst het design en de geschiedenis van het fenomeen geo-engineering.

De laatste jaren komt de term geo-engineering steeds vaker voorbij in discussies over het klimaat. Nu de ernstige gevolgen van klimaatverandering steeds duidelijker zichtbaar worden, snakken we naar een pasklare oplossing – een *quick fix*. Is geo-engineering inderdaad 'een slecht idee waarvoor het nu de hoogste tijd geworden is', zoals wetenschapsjournalist Eli Kintisch schreef?

De vormgeving van de aarde kent een lange designgeschiedenis: van koloniale plannen voor het vergroenen van de Sahara, via de angst voor orkanen als oorlogswapen in de Koude Oorlog, tot huidige plannen om CO₂ uit de lucht te onttrekken of de aarde te koelen met enorme zonneschermen in de ruimte. In de tentoonstelling zag je hoe ontwerpers, ingenieurs en wetenschappers al decennialang de wereld naar hun hand proberen te zetten. En dat die pogingen tot een enorme diversiteit aan ontwerpen hebben geleid. Ze laten de complexe en problematische wortels zien van een begrip dat heel modern lijkt.

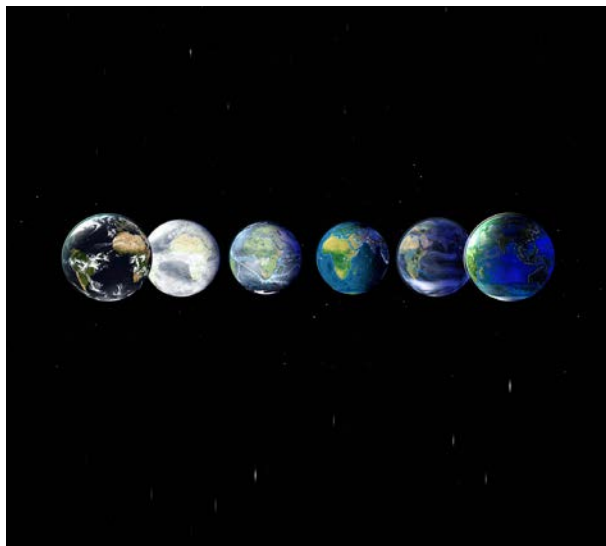
Bij deze tentoonstelling is een podcastserie gemaakt. Deze is te bekijken op de Derde Verdieping. Op de Derde Verdieping zijn ook aanvullende artikelen en video's te zien.

Design voor de planeet werd samengesteld door curator Tomas van den Heuvel. Het tentoonstellingsontwerp werd verzorgd door Studio Kinkorn en het grafisch ontwerp werd verzorgd door Studio Rogier Arents. Het campagnebeeld werd vormgegeven door Studio Lesley Moore.

De tentoonstelling werd mede mogelijk gemaakt door de steun van het Mondriaan Fonds, het Cultuurfonds, Stichting Zabawas en de Provincie Noord-Brabant, en dankzij de steun van de gemeente 's-Hertogenbosch en onze vrienden en partners.

17 december 2024 – 2 februari 2025 PostPlanet

In de gratis toegankelijke hal van het museum was het kleine project *PostPlanet* te zien. *PostPlanet* is een virtual reality-ervaring ontwikkeld door de Designers in Residence van het museum, Lars van Vianen en Chris Kievid. Het project sloot aan bij de tentoonstelling *Design voor de planeet*, die op de eerste verdieping te zien was. *PostPlanet* bestond uit een VR-kijker die je uitnodigde op een nieuwe manier naar de interactie tussen mens en planeet te kijken.

Design Museum Den Bosch stelt met steun van Cultuurloket DigitALL een Designer in Residence aan voor een periode van anderhalf jaar. Dit voorjaar zijn Chris Kievid en Lars van Vianen gestart. Zij onderzoeken de kansen, mogelijkheden en valkuilen van interactieve digitale presentatiemogelijkheden in de fysieke ruimte van het museum. Aan de hand van drie verschillende testcases komen ze erachter welke vormen van ER (extended reality) aanslaan bij ons museumpubliek, welke verhalen uit tentoonstellingen en de collectie zich lenen voor de inzet van digitale presentatiemogelijkheden en op welke manier onze conservatoren ER kunnen inzetten in hun projecten.

Dit project werd mede mogelijk gemaakt door de steun van Cultuurloket DigitALL, en dankzij de steun van de gemeente 's-Hertogenbosch en onze vrienden en partners.

23 januari 2024 – 12 januari 2025 De stoel, de lamp, de vaas en... de theepot?

In deze presentatie in de keramiekkast was een selectie theepotten uit de collectie van Design Museum Den Bosch te zien. Er waren ontwerpen van kunstenaars als Kazimir Malevich en Cindy Sherman, kleurrijke theepotten van ontwerpers van de Memphisgroep en expressieve, sculpturale 'theepotten' van Amerikaanse kunstenaars als Robert Arneson en Adrian Saxe. Ook onze omvangrijke collectie industrieel gebruiksgoed, gemaakt door Nederlandse fabrieken als Mosa, De Sphinx en Cor Unum, ontbrak niet. Bekende Nederlandse designers als Gijs Bakker, Hella Jongerius en Maarten Baas waren eveneens vertegenwoordigd.

De stoel, de lamp en de vaas zijn dé objecten waarmee een ontwerper een statement wil maken; deze mogen niet ontbreken in een oeuvre. In Engeland profileerden ontwerpers zich halverwege de vorige eeuw echter ook met hét stralende middelpunt op tafel en het toppunt van *Britishness*: de theepot. Theepotten zijn meer dan een gebruiksvoorwerp waaraan ontwerpers en kunstenaars allerhande vormen geven; ze hebben in verschillende culturen ook een symbolische betekenis. In de Chinese cultuur is het schenken van thee een teken van respect, en in Engeland werd de *afternoon tea* een vast onderdeel van de sociale etiquette. De theepot is daarmee het tastbare symbool van een belangrijk ritueel.

De wisselende opstellingen in de keramiekkast worden samengesteld door conservator Marte Rodenburg. De kast werd ontworpen door Peter Hopman van Bureau Lakenvelder in samenwerking met GoGo Plastics.

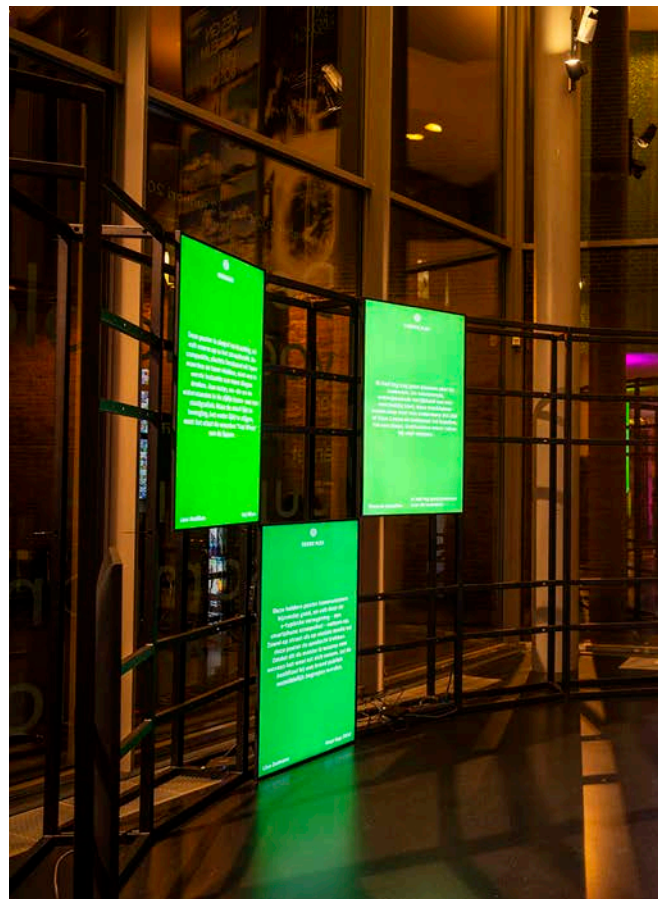
Deze tentoonstelling werd mede mogelijk gemaakt door de steun van de gemeente 's-Hertogenbosch en onze vrienden en partners.

Soft Spaces: Dug-out

Soft Spaces wordt (mede) mogelijk gemaakt door het Fonds voor Cultuurparticipatie en dankzij de steun van de gemeente 's-Hertogenbosch en onze vrienden en partners.

14 november 2024 – 8 december 2024 Posters for the Planet

Posters for the Planet was een ontwerpwedstrijd uitgeschreven door de Turing Foundation. De winnaars van de ontwerpwedstrijd waren te zien in de gratis toegankelijke hal van Design Museum Den Bosch, in het kader van de tentoonstelling *Design voor de planeet*. *Posters for the Planet* wilde het verschil maken tussen goede voornemens en daadwerkelijke verandering. Daar was een krachtige poster voor nodig. Een poster kan namelijk iets waar woorden en opinies niet in slagen: de complexiteit van oorzaak en gevolg samenballen in één sterk ontwerp. Een poster met een sterke *call to action* die in het hele land te zien zou zijn in een reizende expositie langs musea en in een mediacampagne op straat en op onverwachte plekken in de samenleving.

De winnaars van de posters werden geselecteerd door een vijfköppige vakjury bestaande uit gedragswetenschapper Reint Jan Renes, directeur stichting Urgenda Marjan Minnesma, conservator Stedelijk Museum Amsterdam Thomas Castro, cartoonist Jip van der Toorn en directeur Klimaat van de Turing Foundation Lian Heinhuis.

Posters for the Planet was een initiatief van de Turing Foundation en sloot aan bij de tentoonstelling *Design voor de planeet*.

Deze presentatie werd mede mogelijk gemaakt door de steun van de gemeente 's-Hertogenbosch en onze vrienden en partners.

6 juli 2024 – 10 november 2024 De Grote Vakantietentoonstelling

Van routekaarten van de ANWB en de iconische Kip Caravan tot baden in Scheveningen en bikini's aan de Costa del Sol: aan de hand van allerlei ontwerpen nam *De Grote Vakantietentoonstelling* je mee in de designgeschiedenis van de Nederlandse vakantieganger.

Hoe wij vakantie vieren, laat zien wie we zijn. Het onthult onze verlangens, vergroot het contrast met, maar weerspiegelt ook ons dagelijkse leven. Vakantie wordt echter niet alleen beleefd, maar vooral ook gemaakt. Of we het nu doorhebben of

niet, de beleving van onze vakantie wordt in grote mate beïnvloed door ontworpen objecten en het ontworpen landschap waarin we ons begeven. In *De Grote Vakantietentoonstelling* werd de bezoeker meegenomen op een typisch Nederlandse vakantie en keken we naar de rol die ontwerp hierin speelt. De vakantie en alle objecten die ervoor ontworpen worden, vormen namelijk een fundamenteel onderdeel van onze materiële cultuur, identiteit en de geschiedenis van de moderne mens.

De tentoonstelling bevatte een aantal bijzondere objecten. Zo stond in de hal van het museum het Kuikenmodel van de Kip Caravan uit 1954. Dit mini-huis op wielen laat goed zien wat de rol van ingenieurs, architecten en carrosseriebouwers was in het ontwerp van onze vakanties. Op zaal stond een Fiat Panda uit 1983. Deze auto is een mooi voorbeeld van hoe auto's in de jaren 80 steeds meer kampeerwagens werden. Een ander tot de verbeelding sprekend ontwerp was de 'zelfgebouwde kampeeraanhangwagen' van Augustine Schreuder-Gratama (1897-1978). Schreuder-Gratama was in haar tijd een van de weinige vrouwelijke architectuurstudenten aan de Technische Hogeschool Delft.

De Grote Vakantietentoonstelling werd samengesteld door curator Anne-Karlijn van Kesteren. Het tentoonstellingsontwerp werd gemaakt door Studio metmet en de grafisch ontwerper bij de tentoonstelling was STUKK design. Het campagnebeeld werd vormgegeven door Studio Lesley Moore. Deze tentoonstelling werd mede mogelijk gemaakt door de steun van onze vrienden en partners.

23 maart 2024 – 25 augustus 2024

Dance – design van een cultuur

Elektronische dansmuziek is een globaal fenomeen en een miljardenindustrie. In deze tentoonstelling ontdekte je hoe design, technologie en gemarginaliseerde groepen een bepalende rol gespeeld hebben in deze ontwikkeling. Er werd aandacht besteed aan de pioniers die de allereerste elektronische instrumenten maakten. Ook kon je ontdekken hoe house en techno ontstonden in Detroit en Chicago. De bezoeker werd de gelegenheid geboden met nostalgie terug te kijken op de tijd van gabbers, Thunderdome en Australian trainingspakken, of in de wereld te stappen van de gigantische dancefeesten die nu overal ter wereld miljoenen mensen bij elkaar brengen.

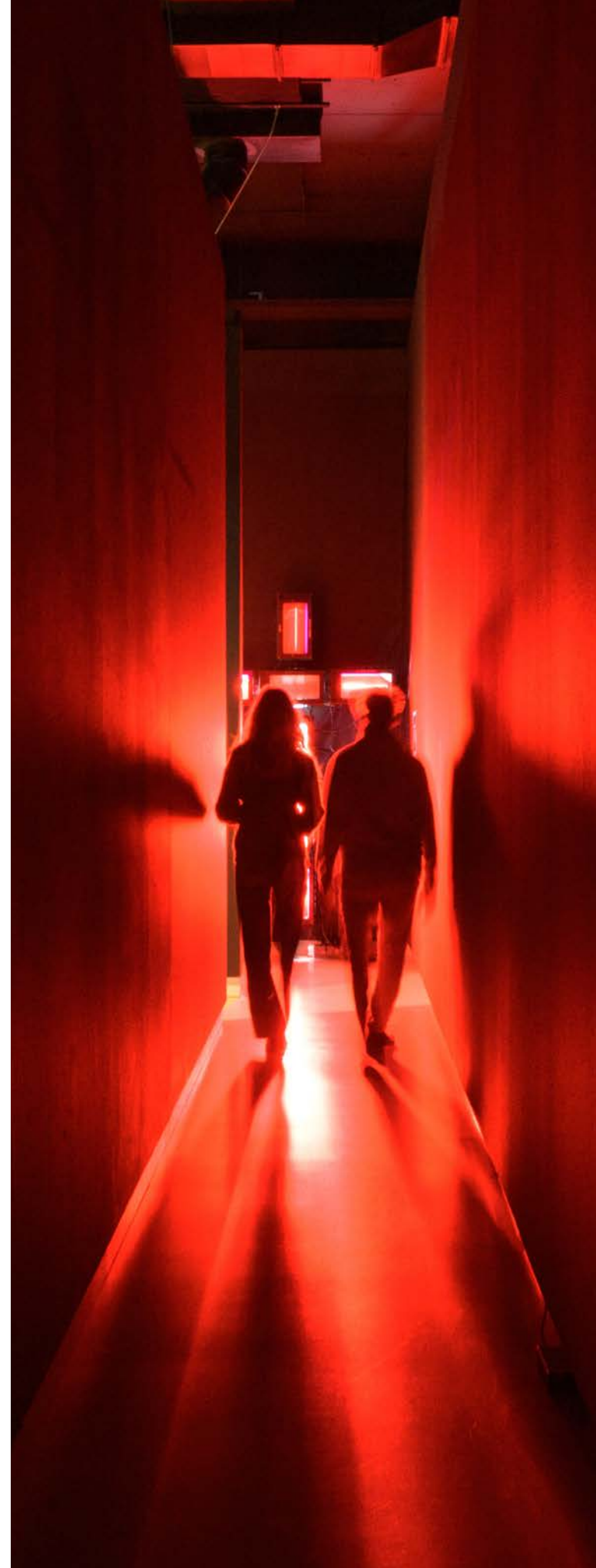
Met elektronische dansmuziek gaven zwarte, latino en lhbtqia+-gemeenschappen in de Verenigde Staten begin jaren 80 vorm aan hun eigen wereld. Vlak na de Tweede Wereldoorlog begonnen de vroege pioniers van elektronische muziek te onderzoeken hoe ze op andere manieren dan gebruikelijk in de muziek geluiden konden creëren. Door stroomversnellingen in de technologie zoals digitalisering en miniaturisering,

werd het maken van elektronische muziek steeds toegankelijker. Tegenwoordig kun je deze muziek zelfs op je slaapkamer maken. Nederland speelt een belangrijke rol in de ontwikkeling van de elektronische dansmuziek; de gabberscene is een uniek Nederlands fenomeen en Nederlandse entertainmentbedrijven stonden aan de basis van veel van de toonaangevende feesten. In het laatste deel van de tentoonstelling was te zien hoe deze cultuur zich ontwikkeld heeft, met filmmateriaal, foto's, merchandise, flyers en posters van de belangrijkste dancefeesten van vandaag.

Bij de tentoonstelling *Dance – design van een cultuur* is een pagina voor de Derde Verdieping samengesteld. Hier vind je verdieping bij de thema's van de tentoonstelling aan de hand van artikelen, video's, podcasttips en muziek.

Deze tentoonstelling werd samengesteld door hoofdcurator Yassine Salihine en curator Bao Yao Fei. Het tentoonstellingsontwerp werd verzorgd door Studio Raito en het grafisch ontwerp door Studio Peter van Langen. Het campagnebeeld werd vormgegeven door Victor Feenstra. De tentoonstelling is geproduceerd in samenwerking met Musée de la musique – Philharmonie de Paris.

Deze tentoonstelling werd mede mogelijk gemaakt door de steun van onze vrienden en partners.

23 september 2023 – 23 juni 2024 Loan Favan – Tanem Fiuja

Een van de speerpunten van Design Museum Den Bosch is het verkennen van het thema Posthuman. Wat komt er na het antropoceen? Hoe zal de mensheid zich aanpassen als ze niet meer het middelpunt van het leven op aarde is? Zal de mens zichzelf verbeteren? Dit zijn maar een paar van de vragen die het museum probeert te onderzoeken door middel van tentoonstellingen en contextprogrammering. Elk jaar geeft het museum, met steun van stichting Stokroos, een ontwerper de opdracht om het thema Posthuman verder te onderzoeken. Dit jaar had Loan Favan de eer om het Stokroos BodyDrift Stipendium te ontvangen en werk te creëren dat deel zal gaan uitmaken van de collectie van het museum.

Loan Favan is een kunstenaar en ontwerper uit Nieuw-Caledonië. Ze is de oprichter van Naula_studio. De

rode draad in haar werk vormt het erfgoed van het Pacifisch gebied. Favan deelt de verhalen en tradities van haar eiland door middel van haar minimalistische ontwerpen. Haar sieraden kunnen gezien worden als artefacten die de geesten en mystieke krachten van haar geboorte-eiland met zich meedragen. Haar werk draait altijd om de mens van de toekomst. Zal onze afkomst ons nog steeds definiëren? Zal onze aard inwisselbaar worden? Wat zal ons in de toekomst nog kracht geven?

Deze presentatie werd samengesteld door senior conservator Yassine Salihine. Het tentoonstellingsontwerp werd verzorgd door Loan Favan. Deze opstelling was onderdeel van het thema Posthuman. Het werk is aangekocht voor het museum en maakt nu onderdeel uit van de collectie.

De presentatie werd mede mogelijk gemaakt door Stichting Stokroos en dankzij de steun van de gemeente 's-Hertogenbosch en onze vrienden en partners.

2 maart 2024 – 23 juni 2024

Mannen, vrouwen en hun apparaten

Onze huizen zijn decennialang het podium geweest van allerlei maatschappelijke veranderingen. Stofzuigers en wasmachines maakten het huishoudelijk werk lichter, koelkasten, fornuizen en mixers veranderden ons voedsel, radio en televisie werden nieuwe huisgenoten. Zeker vanaf de jaren 60 werd ons eten daardoor veelzijdiger en smakelijker, de was schoner terwijl de bewoners beter geïnformeerd en vermaakt werden door nieuwe apparatuur.

Opmerkelijk is dat deze technische innovaties vaak weinig invloed hadden op de rol van mannen en vrouwen; mannen bleven kostwinners, vrouwen zorgden voor de kinderen en het huishouden. En de bedrijven die de nieuwe apparaten in grote aantallen goedkoop produceerden, speelden met hun campagnes in op die stereotypen. Toch veranderde de wereld langzaam in de loop van de jaren 70. Op vakantie en in de tienerkamer bleken allerlei draagbare apparaten ineens niet meer zo duidelijk en eenzijdig gekoppeld aan mannen óf vrouwen. De speelse en vaak kleurige vormgeving van bijvoorbeeld draagbare televisies en walkmans was juist een voorbode van andere rollen voor mannen en vrouwen. Niet alleen de huishoudelijke apparaten zelf, maar ook hun verpakkingen en de advertenties vertellen alles over de maatschappelijke verhoudingen van die tijd. En ze laten ons nadenken over de verhoudingen nu. In de tentoonstelling *Mannen, vrouwen en hun apparaten* presenteert Design Museum Den Bosch een overrompelende collectie van meer dan 300 koffiezetapparaten, haardrogers, stereotoren, televisies en andere kleine huishoudelijke apparaten. De producten waren afkomstig uit drie grote collecties die nooit eerder waren tentoongesteld. Het ontwerp van de tentoonstelling benadrukte de manier waarop apparaten zijn verkocht en gebruikt. Het tentoonstellingsontwerp was opgebouwd uit bijzondere, experimentele elementen, vervaardigd uit afval: de reststromen van onder andere jeans, aluminium en olijfpitten.

De tentoonstelling werd samengesteld uit drie collecties door directeur en curator Timo de Rijk met ondersteuning van Anneloes Ebing. Het campagnebeeld werd vormgegeven door Studio Lesley Moore. Bij de tentoonstelling verscheen ook een essay geschreven door Timo de Rijk.

Deze tentoonstelling werd mede mogelijk gemaakt door de steun van de gemeente 's-Hertogenbosch en onze vrienden en partners.

23 september 2023 t/m 3 maart 2024

Mapping Modernity – Moderniteit in kaart

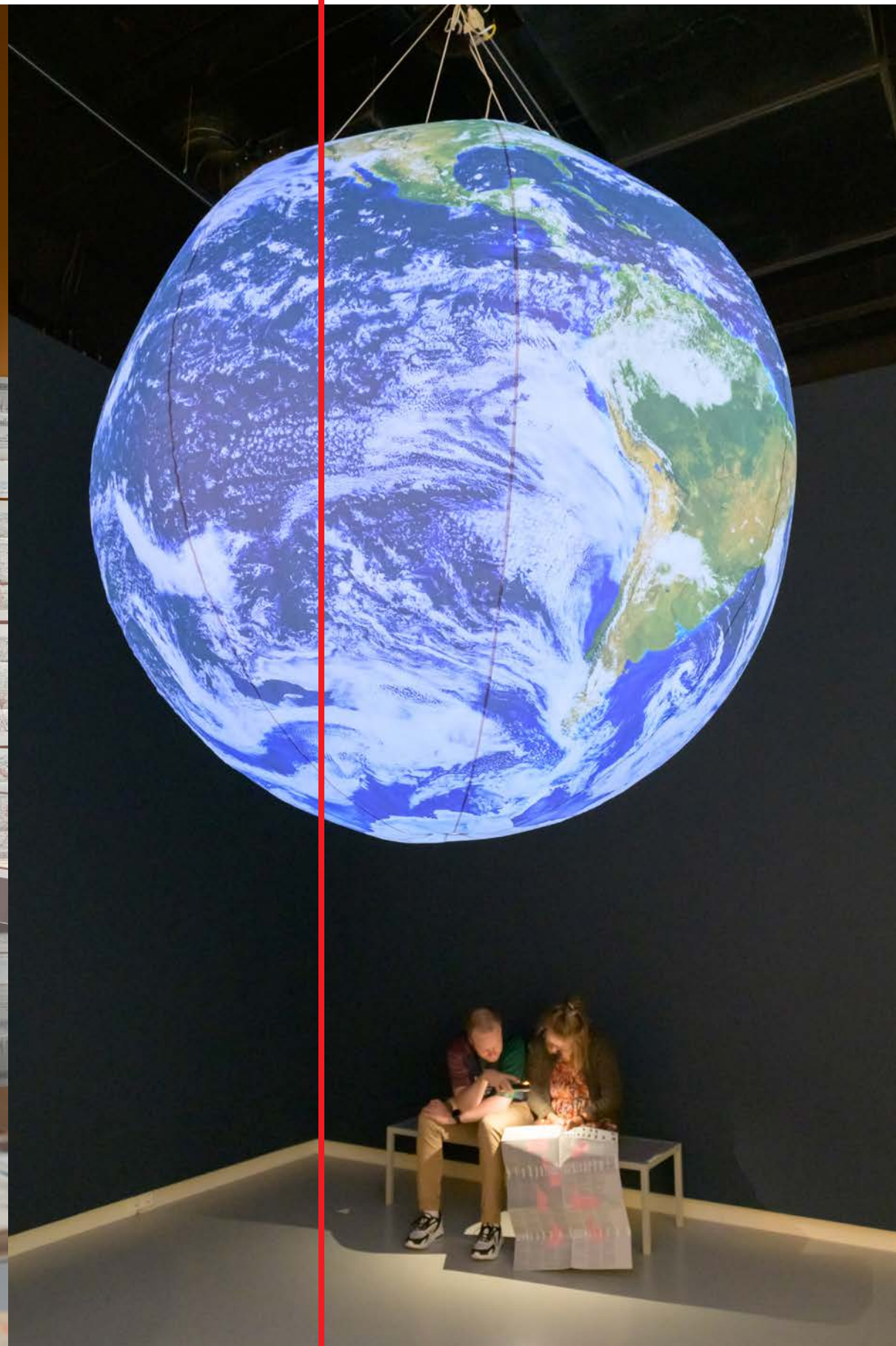
De tentoonstelling *Mapping Modernity – Moderniteit in kaart* vertelde het verhaal van onze wereld in 250 kaarten. De geschiedenis van de moderne tijd is de geschiedenis van controle – over de natuur, over bevolkingen, over goederenstromen. De mens stelde zichzelf in het centrum van het universum en gebruikte kaarten om de gecompliceerde, ongrijpbare werkelijkheid te beheersen. Iedere kaart blijkt een inkijkje in de gedachtegang van de opdrachtgevers, en de manieren waarop zij de wereld naar hun hand wilden zetten.

De tentoonstelling *Mapping Modernity – Moderniteit in kaart* was de kroon op het werk van de gepassioneerde verzamelaars John Steegh en Harrie Teunissen. Samen verzamelden zij gedurende veertig jaar meer dan 19.000 kaarten en 2500 atlassen. In hun huis in Dordrecht is ieder oppervlak bedekt met kaarten. In 2021 schonken ze hun verzameling aan de Universiteit Leiden, die spreekt van een topcollectie, 'waarschijnlijk de omvangrijkste particuliere kaartverzameling in Nederland'. Samen met Design Museum Den Bosch selecteerden ze 250 kaarten die het verhaal vertellen van onze moderne wereld, waar mensen zichzelf in het centrum stelden en dachten alles onder controle te kunnen krijgen.

Mapping Modernity – Moderniteit in kaart werd samengesteld door hoofdcurator Yassine Salihine, in samenwerking met John Steegh en Harrie Teunissen. Het tentoonstellingsontwerp werd verzorgd door Bart Guldmond met grafische vormgeving door Sean van der Steenhoven. Het campagnebeeld werd vormgegeven door Studio Lesley Moore.

Deze tentoonstelling werd mede mogelijk gemaakt door de steun van de gemeente 's-Hertogenbosch en onze vrienden en partners.

19 september 2023 - 18 februari 2024

Ontworpen liefde

In de tentoonstelling *Ontworpen liefde* ontdekte je hoe design ons beeld van de liefde vormt. De ideale man? Die is ontworpen voor de cover van een bouquetreeksboek. Een diamanten verlovingsring? Die is bedacht door diamantproducent De Beers. Apps als Tinder waarmee je de liefde denkt te vinden? Die zijn speciaal ontwikkeld om zo verslavend mogelijk te zijn. Maar het stereotype ANWB-stel met dezelfde kleding? Dat is juist een fascinerend fenomeen dat in veel verschillende culturen voorkomt. Ook de simpele emoji van een hartje heeft een rijke designgeschiedenis, terwijl het ontwerp van seksspeeltjes veel vertelt over idealen van mannelijkheid, vrouwelijkheid en genot. In *Ontworpen liefde* zag je hoe design ons stuurt in het vinden van liefde en het consumeren ervan. En je ontmoette de ontwerpers die speculeren over alternatieven voor de vele liefdesclichés. Kortom: *Ontworpen liefde* opende je ogen voor hoe ons beeld van liefde is ontworpen.

Bij deze tentoonstelling hoorde een Derde Verdieping en werd een (video-)podcastserie ontwikkeld. *Ontworpen liefde* werd samengesteld door curator Bao Yao Fei. Het tentoonstellingsontwerp werd verzorgd door MAISON the FAUX. Carol Civre ontwierp het campagnebeeld.

Deze tentoonstelling werd mede mogelijk gemaakt door de steun van Cultuurfonds Noord-Brabant, Fonds 21 Extra en de gemeente 's-Hertogenbosch en onze vrienden en partners.

19 september 2023 - 21 januari 2024 Sigrid Calon – Everyday Tools

Het werk van Sigrid Calon (1969) laveert tussen autonome kunst, design en grafische vormgeving en oogt kleurrijk, modernistisch en fris. Haar stijl wordt gekenmerkt door een grid waarbinnen ze met patronen, kleuren en vormen speelt. Dat is goed te zien in haar kunstenaarsboeken en risoprints. Ook maakt ze objecten in textiel, *murals* en ruimtelijke installaties. Altijd staat het spelenderwijs onderzoeken van de essentie en zeggingskracht van materialen voorop. In de zomer van 2022 verbleef Calon drie maanden in Arita (Japan), waar ze de kans kreeg om speciale keramische technieken te leren. Design Museum Den Bosch heeft een serie van zeven porseleinen objecten aangekocht die zijn ontstaan tijdens deze werkperiode. Het uiterlijk van de mallen en steunen die pottenbakkers gebruiken, gecombineerd met invloeden uit de omgeving zoals rotsen, bepaalden de vormen van deze objecten. Ze werden vervaardigd door meester-pottenbakker Hara san op aanwijzing van Sigrid Calon. Zij bracht vervolgens zelf de kleurrijke beschildering aan.

In deze presentatie toonden we ook *Everyday Tools Series 3*. De vormen van deze porseleinen plaatjes verwijzen naar metalen pottenbakkersgereedschap. De gekleurde stippen refereren aan Calons risoprints en zijn het resultaat van haar experimenten met glazuur, waarbij ze kleuren over elkaar heen legt. Dat hierbij soms 'foutjes' (zwarte vlekken) ontstaan, vindt Calon niet erg: die kunnen juist interessant zijn.

De conservator van deze presentatie was Marte Rodenburg. De grafische vormgeving werd verzorgd door Sigrid Calon. De keramiekkast werd ontworpen door Peter Hopman van Bureau Lakenvelder in samenwerking met GoGo Plastics.

Deze tentoonstelling werd mede mogelijk gemaakt door de steun van de gemeente 's-Hertogenbosch en onze vrienden en partners.

COLLECTIE

De Posthuman-collectie van Design Museum Den Bosch blijft maar groeien. In 2024 hebben we de collectie op dit gebied in de volle breedte versterkt. De aangekochte objecten variëren van gadgets tot onderzoeksobjecten voor medische implantaten. Ieder voorwerp laat weer een ander aspect zien van hoe wij als museum Posthuman zien, namelijk als design dat ons gangbare modernistische beeld van de mens (een heerser, die design gebruikt als verlengstuk van zijn eigen hand) vervangt, decentraliseert of overstijgt.

Design in Design Museum Den Bosch gaat over de relatie tussen mensen en de wereld om hen heen. De voorwerpen die we gebruiken vormen de wereld en vormen ons. Gebruik en interactie is een belangrijk element van design. Daarom zijn we in 2024 begonnen met twee of meerdere exemplaren te kopen van gebruiksvoorwerpen voor onze collectie. Op deze manier kunnen bezoekers ook interacteren met de objecten. Dit zorgt ervoor dat de verhalen die we willen vertellen over maatschappelijke fenomenen beter begrepen kunnen worden, omdat het gebruik van een object een essentieel onderdeel is van het ontwerp van het voorwerp. Twee objecten die we hebben gekocht, de *Somnox* slaarobot en de Microsoft Xbox adaptive controller, zijn onderdeel van het nieuwe Ontwerpstation dat in de hal staat. Bezoekers kunnen daar deze twee voorwerpen gebruiken, ervaren en erop reflecteren. De bedoeling is dat het kunnen gebruiken en ervaren van collectiestukken straks ook in toekomstige tentoonstellingen kan. Zo is de aankoop van Bertrand Burgers' *Intimate Implants* aangepast door de ontwerper voor gebruik door bezoekers en hopen we middelen te kunnen vinden om het ook in 2024

aangeschafte *Precious Burden* van Asefeh Tayebani te kunnen dupliceren.

Niet alleen de Posthuman-deelcollectie werd aangevuld. Het museum is nu ook de trotse bezitter van een Rood-blauwe stoel van Gerrit Rietveld die toebehoorde aan de peetvader van Nederlands design, Benno Premsela. De stoel maakt deel uit van de permanente tentoonstelling *Design!* Voor de tentoonstelling *Supreme – Resampling the World*, is een Supreme Meissen-engel gekocht. Deze past binnen ons thema Lifestyle en is een perfect voorbeeld van een klassiek 19de-eeuws ontwerp geüpdatet door moderne populaire cultuur.

Ook in 2024 waren particuliere schenkers belangrijk en hebben we onze collectie sieraden kunnen uitbreiden met enkele prachtige stukken. Wij zijn hen dan ook zeer dankbaar dat ze hun zorgvuldig opgebouwde verzamelingen aan ons toevertrouwen.

Collectie: aankopen & schenkingen uitgelicht

Asefeh Tayebani

Asefeh Tayebani (geboren in Iran, woont en werkt in Nederland) wil een brug slaan tussen het sieraad als esthetisch object en het sieraad als een middel om een boodschap over te brengen, om de ervaring van de ene mens invoelbaar te maken voor de andere mens. Wat al haar werken gemeen hebben, is die focus op

de communicatie van ervaringen. Ze is nieuwsgierig naar hoe mensen hun persoonlijke ervaringen delen en hoe ze hun behoeften aan elkaar communiceren. Voor Tayebani is creëren bovendien onderdeel van een helend en herstellend proces. Binnen haar discipline probeert ze groepen gebruikers te representeren die nog vaak ondervertegenwoordigd zijn. Met de draagbare objecten uit de reeks *Precious Burden* worden ervaringen van iemand met autisme nagebootst. Tayebani ervaart dat mensen met een verstandelijke beperking vaak niet goed begrepen of gerespecteerd worden in onze samenleving. Als autistisch ontwerper voelt ze zich verantwoordelijk om bij te dragen aan het overbrengen van kennis over autisme op een manier die compassie kan opwekken voor de mensen die ermee te maken hebben. Middels deze objecten wil Tayebani laten zien en ervaren wat het betekent om autistisch te zijn.

De aankoop van *Precious Burden* is mede mogelijk gemaakt door het Mondriaan Fonds.

Precious Burden, foto: Anne Lakeman

Intimate Implant

Bertrand Burgers

Implantaten die ingebracht worden in menselijk weefsel zijn inmiddels gangbare medische technologie. Deze lichaamsvreemde elementen zijn echter niet alleen functioneel; ze kunnen ook een grote emotionele impact op een patiënt hebben. Sommige patiënten blijken hun implantaat moeilijk te accepteren of verzetten zich hier zelfs tegen.

Het project *Intimate Implant* van Bertrand Burgers onderzoekt hoe de acceptatie van implantaten verbeterd kan worden door het inzetten van drie 'pratende', kleurrijke objecten. Deze verbeelden een hartklep-, een meniscus- en een gehemelte-implantaat. Burgers richt zich daarbij op regeneratieve implantaten die na verloop van tijd weer afbreken. Aan het einde van het medische traject wordt de patiënt uitgenodigd om het object vast te houden en te luisteren naar een emotionele afscheidsboodschap, waarin het implantaat uitlegt dat het de ontvanger heeft willen helpen om beter te worden. Ook reflecteert het object op het samenzijn en samenleven van mens en implantaat. Voor de patiënten die meededen aan het project was dit vaak een ontroerende ervaring. Ze gaven aan dat ze voor het eerst een sterke emotionele binding voelden met hun implantaat en er vrede mee hadden.

'Dit kunstwerk maakt het technische aspect persoonlijk en tastbaar, wat cruciaal is omdat de ervaring met een implantaat zelf zeer persoonlijk is. Ik voelde me verbonden met het apparaat en de emotionele relatie die zich ontwikkelt. Mijn eigen implantaat trilt af en toe en door *Intimate Implant* ben ik het gaan zien als een vorm van communicatie die me geruststelt.'

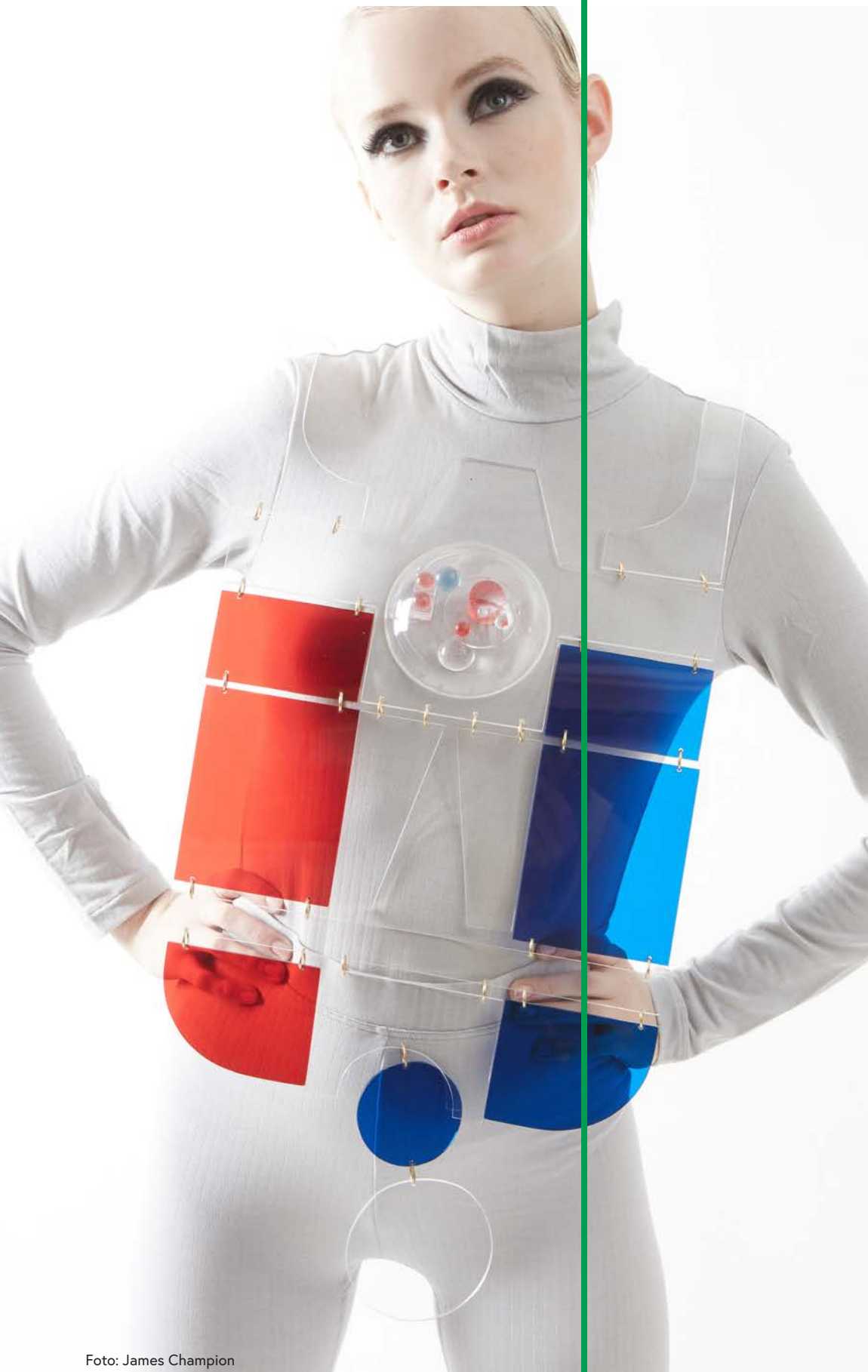

Foto: James Champion

Foto: James Champion

Carolyn Kriegman

Carolyn Kriegman (1933-1999, VS) was een sieradenmaker in New Jersey tijdens de Amerikaanse Studio Craft-beweging. Studio Craft-kunstenaars verwierpen massaproductie en maakten in de tweede helft van de 20ste eeuw unieke objecten en kleine series met de hand. Ze gebruikten hiervoor traditionele materialen als hout, leer, klei en textiel en ambachtelijke technieken zoals weven en glasblazen. De kunstenaars verkochten hun creaties op markten voor handgemaakte producten. Ook Kriegman zaagde haar 'kinetische halsstukken' (halssieraden met toepassing van bewegende onderdelen) met de hand uit. Ze werkte graag met acrylaat vanwege de transparantie van het materiaal. Als de halsstukken niet gedragen werden, konden ze als een sculptuur op een standaard staan of aan de muur worden gehangen.

De Somnox 2

De *Somnox 2*, een lichtblauw met donkerblauw gestoffeerde 'slaaprobot', is ontworpen om mensen te helpen te ontspannen en beter te slapen. Als je de slaaprobot vasthoudt, voel je hem bewegen: langzaam zet hij uit en krimpt hij. Het is alsof je een mens vasthoudt die ademhaalt. Onbewust vertraag je jouw ademhaling doordat je je aan het tempo van de slaaprobot aanpast; hierdoor val je makkelijker in slaap. De vormgeving van de *Somnox* is vriendelijk en 'knuffelbaar' door de zachte materialen en rustige kleuren. Hij doet door zijn vorm denken aan een knuffel voor kinderen of een huisdier dat je op schoot kunt nemen.

Slapen met een robot, is dat de toekomst? Of zouden de meeste mensen toch liever slapen in het bijzijn van een echt mens? Design Museum Den Bosch onderzoekt binnen de verzamelrichting Posthuman wat de toekomst van de mens zou kunnen zijn en wat de rol van vormgeving en technologie daarin is.

Somnox B.V., *Somnox 2* Foto: Luca Halma

'Zulke beeldjes zouden genegeerd worden in kringloopwinkels, maar Supreme weet het cool te maken. Dat maakt het zo interessant.'

curator Bao Yao Fei in een interview met Sneakerjagers

De cupido

In 1710 werd in het Duitse Meissen de Staatliche Porzellan-Manufaktur opgericht. In deze fabriek worden tot op de dag van vandaag porseleinen figuren met de hand gemaakt en beschilderd.

De cupido werd ontworpen in 1880 en is een klassiek product van de porseleinfabriek. Dit engeltje is echter voorzien van een rood-wit logo met de letters Supreme en is daarmee een verzamelobject voor een totaal andere, jongere doelgroep geworden. Supreme is een onder jongeren populair merk dat begon als skateboardwinkel en kledingmerk in New York en nu wereldwijd kleding en diverse producten in gelimiteerde oplages verkoopt. Het merk, het logo en het bijbehorende imago van *coolness* zijn inmiddels belangrijker dan het product zelf.

Keramiek als medium voor kunst, maar ook als vrijetijdsbesteding, heeft de afgelopen jaren een groei doorgemaakt. Vernieuwing is voornamelijk te vinden in technologische ontwikkelingen en duurzame productiemethoden. De keramiekkunst an sich lijkt zijn verbinding met de maatschappij verloren te zijn. De samenwerking van Meissen met Supreme is echter een voorbeeld waarbij een klassieke keramiekproducent deze verbinding juist weer opzoekt.

Collectie: aankopen & schenkingen 2024

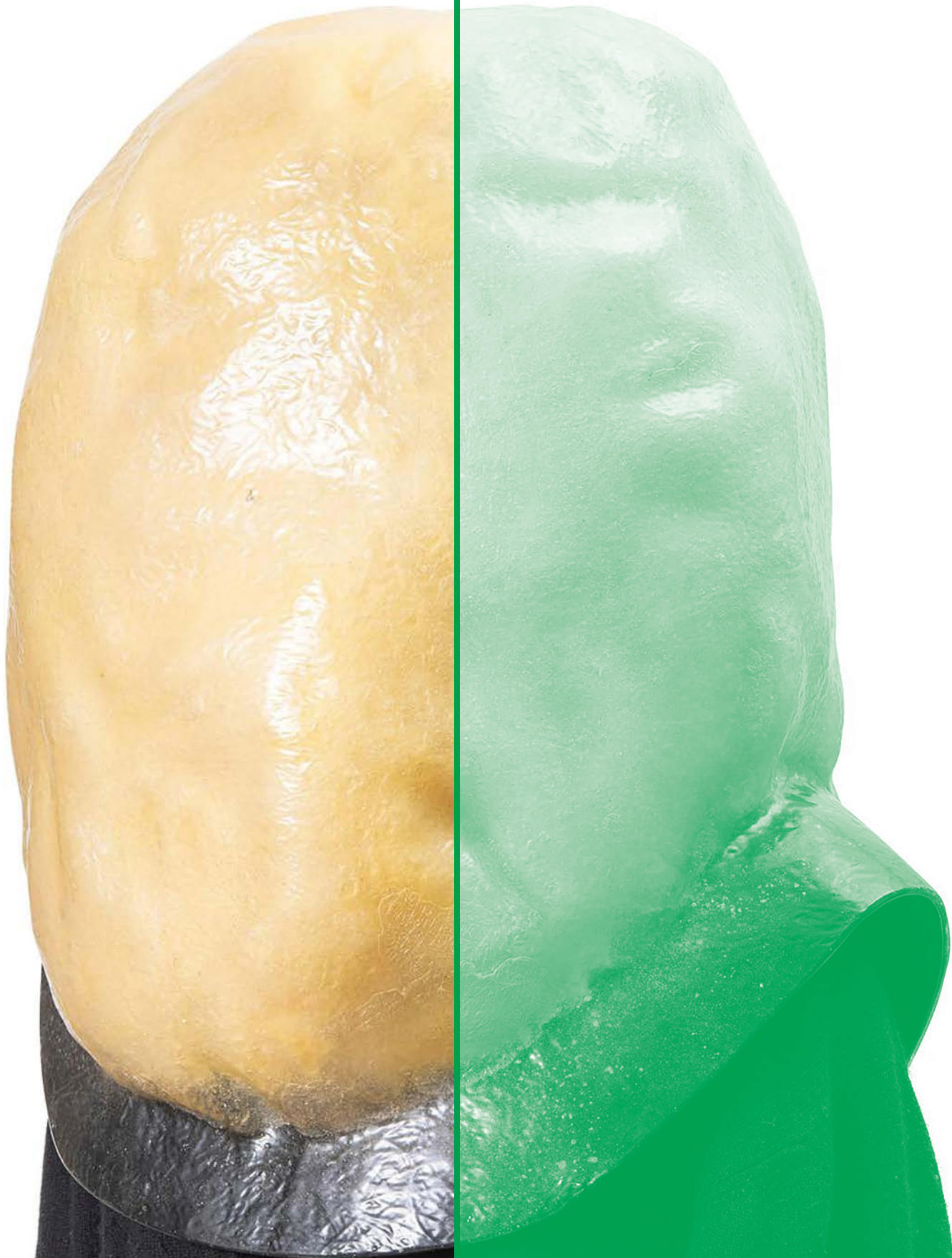
Aankopen

- D2024.001 Ray Ban, bril, Ray Ban Meta Wayfarer, 2023, kunststof
- D2024.003 Somnox B.V., object, Somnox 2, ontwerp 2017, versie 2 ontwikkeld in 2021, textiel, metaal, kunststof
- D2024.004 Asefeh Tayebani, draagbaar object, Precious Burden, 2018, messing
Mede mogelijk gemaakt door het Mondriaan Fonds
- D2024.005 Asefeh Tayebani, draagbaar object, Precious Burden, 2018, messing
Mede mogelijk gemaakt door het Mondriaan Fonds
- D2024.006 Asefeh Tayebani, draagbaar object, Precious Burden, 2018, messing
Mede mogelijk gemaakt door het Mondriaan Fonds
- D2024.007 Siemens, telefoon, Xelibri 5, 2003, kunststof
Mede mogelijk gemaakt door het Mondriaan Fonds
- D2024.008 Siemens, telefoon, Xelibri 7, 2003, kunststof
Mede mogelijk gemaakt door het Mondriaan Fonds
- D2024.009 Siemens, telefoon, Xelibri 8, 2003, kunststof
Mede mogelijk gemaakt door het Mondriaan Fonds
- D2024.010 Microsoft Corporation, object, XBox Adaptive Controller, 2018, kunststof
- D2024.011 Atelier Van Lieshout, draagbaar object, Sensory Deprivation Helmet, 1996, polyester
- D2024.012 Rabbit Inc., draagbaar object, rabbit r1, 2024, kunststof
- D2024.013 Bertrand Burgers, draagbaar object, Intimate Implant, 2023, fotopolymere
- D2024.014 Bertrand Burgers, draagbaar object, Intimate Implant, 2023, fotopolymere
- D2024.015 Bertrand Burgers, draagbaar object, Intimate Implant, 2023, fotopolymere

- D2024.016 Bandai Namco Toys & Collectibles, object, Tamagotchi, 2022, kunststof
- D2024.017 Bandai Namco Toys & Collectibles, object, Tamagotchi, 2022, kunststof
- D2024.018 Bandai Namco Toys & Collectibles, object, Tamagotchi, 2022, kunststof
- D2024.019 LELO, condoms, LELO Hex, 2016, latex
- D2024.020 Love Magic Wand, vibrator, ontwerp origineel 1968, uitvoering imitatie 2023, kunststof
- D2024.021 Satisfyer Pro 2 Generation 3, vibrator, 2022, siliconenrubber
- D2024.022 Wild Flower, vibrator, Enby 2, ontwerp 2019, siliconenrubber
- K2024.007 Yuri van Poppel, object, Tools of the Trade, 2024, gietklei
- K2024.008 Supreme, object, Supreme®/Meissen® HandPainted Porcelain Cupid Figurine, 2019, porselein
- S2024.004 Caroline Kriegman, draagbaar object, zonder titel, 1968, acrylaat

Schenken

- D2024.002 Gerrit Rietveld, stoel, Rood-blauwe leunstoel, ontwerp 1918, uitvoering 1961, hout, multiplex, schenking uit het bezit van Benno Premsela en Friso Broeksma
- K2024.001 Rosenthal AG Porzellanfabrik, theeservies, TAC, ontwerp 1969, t/m
- K2024.006 porselein, schenking TU Delft, Henri Baudet Instituut
- S2024.001 Hans Appenzeller, halssieraad, zonder titel, ca. 1970, aluminium, schenking E.W. Revers
- S2024.002 Hans Appenzeller, halssieraad, zonder titel, ca. 1970, zilver, schenking E.W. Revers
- S2024.003 Button Up, broche, I Love NY, ca. 1970, kunststof, metaal, schenking Robert Witkamp
- S2024.005 Hans Appenzeller, armband, Vmesh, 1983, roestvrij staal, schenking Hans Appenzeller
- S2024.006 Daniel Jocz, ring, Blue Sapphire, 1992, sterlingzilver, goud, blauwe saffier, schenking Susan Grant Lewin
- S2024.007 Thomas Gentile, broche, zonder titel, kersenhout, esdoornhout, schenking Susan Grant Lewin

Publieksprogramma

In 2023 is Design Museum Den Bosch met het publieksprogramma een nieuwe weg ingeslagen. Waar we eerst een ietwat losse en soms willekeurige verzameling activiteiten aanboden, zijn we in 2023 gaan nadenken over welke doelen we willen bereiken met het publieksprogramma, en welke strategische keuzes we hierin kunnen maken. Dat heeft in 2024 geresulteerd in een duidelijke strategie voor het publieksprogramma en de formulering van een aantal algemene uitgangspunten die ten grondslag liggen aan alles wat we doen op dit gebied.

Algemene uitgangspunten

Het museum (h)erkent zijn verantwoordelijkheid in het agenderen en bespreken van grote maatschappelijke thema's als klimaatverandering, de steeds groter wordende tegenstellingen in de samenleving en de groei van kunstmatige intelligentie. We maken deze onderwerpen in het publieksprogramma bespreekbaar en behapbaar, altijd vanuit het perspectief van de rol die design in deze belangrijke thema's speelt. Meerstemmigheid is in het publieksprogramma een expliciet doel, op het gebied van zowel programma, publiek en partners. We zetten het publieksprogramma in om de tentoonstellingen van verdieping te voorzien, maar zeker ook om de langere themalijnen van het museum uit te lichten.

Het publieksprogramma wordt gekenmerkt door een combinatie van laagdrempeligheid en diepgang: we willen aantrekkelijk zijn voor veel doelgroepen maar zullen qua inhoud nooit plat worden. De reflectie op de rol van design in onze maatschappij staat altijd centraal. Hierin hebben we veel aandacht voor intergenerationele activiteiten, bijvoorbeeld in workshops waarin hele families kunnen aanschuiven en debatten waarin jongeren en ouderen met elkaar in gesprek gaan. De methode van Visible Thinking vormt de basis van ons educatieprogramma en zal ook in het publieksprogramma ingezet worden. Dit houdt in dat we niet zenden, maar altijd het gesprek aangaan, en dat de persoonlijke en gemeenschappelijke ervaring met design in de wereld het startpunt van dat gesprek vormt. Tegelijkertijd erkennen we het belang en

plezier van expliciete maakactiviteiten, waarin je met je handen aan de slag kan. Niet alleen voor kinderen maar juist voor iedereen. Reflectie, kennisvorming en kennisuitwisseling staan centraal.

In de ontwikkeling van het publieksprogramma is altijd aandacht voor toegankelijkheid; denk hierbij aan digitaal aanbod, prijsbeleid en het wegnemen van drempels voor andersvaliden. Het publieksprogramma wordt expliciet ingezet om nieuwe doelgroepen te bereiken. Hierin richten we ons op lokaal en creatief: het programma moet met name aansprekend zijn voor Bosschenaren en degenen die werkzaam of geïnteresseerd zijn in de brede creatieve beroepssector. Het Young Design-programma wordt middels het publieksprogramma nog verder op de kaart gezet, waarbij we een community creëren onder jongeren in de leeftijd van 18-30 met een creatieve interesse, die binnen een straal van 30 minuten reizen van het museum wonen. We werken samen met hen en voor hen om een plek te zijn waar ze zich thuis voelen en inspiratie opdoen.

Het publieksprogramma fungeert ook als een manier om lokale en discipline-overstijgende samenwerkingen te realiseren, en is de plek waar we experimenteren met nieuwe en hybride presentatievormen. In 2024 hebben we een Designer in Residence aangesteld die onderzoekt op welke manieren in de fysieke ruimte van het museum door middel van digitale toepassingen of hybride presentatievormen een betekenisvolle verbinding met het publiek kan worden aangegaan.

Overzicht publieks- programma 2024

In 2024 organiseerde Design Museum Den Bosch (met de nieuwe strategie in het achterhoofd) een recordaantal van 53 activiteiten, met een geschat recordaantal van 7100 deelnemers.

6 januari & 7 januari

Ontwerp jouw eigen land

Familieworkshop — *Mapping Modernity – Moderniteit in kaart*

Nadat families de tentoonstelling *Mapping Modernity – Moderniteit in kaart* hadden bezocht, konden ze aan de workshoptafel in de hal aan de slag gaan met het ontwerpen van hun eigen landkaart. Ze tekenden de kaart op papier, een beetje op weg geholpen door het toeval en een handjevol rijst. Alle getekende landkaarten kwamen uiteindelijk naast elkaar te hangen waardoor er samen een nieuwe wereldkaart werd gemaakt.

6 januari t/m 3 maart

Gratis instaprondleiding *Mapping Modernity*

Iedere kaart in de tentoonstelling *Mapping Modernity – Moderniteit in kaart* vertelt een verhaal. Die verhalen staan natuurlijk beschreven in het zaalblad. Maar soms is het ook wel fijn als iemand je meeneemt en je die verhalen vertelt. Daarom waren er ieder weekend gratis instaprondleidingen bij *Mapping Modernity – Moderniteit in kaart*. Onder leiding van een museumdocent konden de meest bijzondere kaarten en hun verhalen worden geëxploreerd.

14 januari

De Grote Dag van de Bouquetreeks

Ontworpen liefde

Bouquetreeksboeken hadden een prominente plek in de tentoonstelling *Ontworpen liefde*. In deze romantische boekjes wordt zowel in beeld als in taal ons idee van de liefde vormgegeven. Tijdens De Grote Dag van de Bouquetreeks doken we een dag lang in dit fenomeen. Schrijver, criticus en Bouquetreeks-fan Kees 't Hart gaf een pleidooi voor pulp. Tijdens een creatieve workshop kon je een romantische scène illustreren. Ook was het mogelijk jezelf in onze fotostudio te vereeuwigen op een prachtig bouquetreeksomslag (al dan niet in een volmaakte omhelzing met een geliefde!). Op een comfortabele bank kon bovendien gekeken worden naar de videopodcast die het museum produceerde over de Bouquetreeks.

25 januari

SAVED#8: Dae Uk Kim

Lezing en artist talk

Bij dit Engelstalige evenement deelde SAVED-designer Dae Uk Kim zijn bronnen en werkwijze met het publiek. Er werd onder meer uiteengezet waar je als jonge kunstenaar of ontwerper online inspiratie kunt vinden, hoe je favoriete meme je werk kan bezielen en in hoeverre je bronnen zich manifesteren in je praktijk als jonge designer. Dae Uk Kim groeide op in Zuid-Korea in een conservatieve omgeving met een traditioneel verwachtingspatroon inzake gender. Nu gebruikt hij als ontwerper de gevoelens van schaamte en onderdrukking die hij destijds als kind ervaarde en verandert ze in objecten die hem bevrijden door schoonheid en vreugde te cultiveren. Tijdens deze editie van SAVED kwam van alles aan bod, van modefoto's tot K-popmuziekvideo's.

28 januari

Je vriendschappen vorm- geven door Selma Franssen

Liefdesles — Ontworpen liefde

Tijdens deze interactieve Liefdesles werd de kennis van de deelnemers over vriendschap getest. Je leerde nieuwe mensen kennen en ging naar huis met handvatten om je vriendschappen vorm te geven. Er is namelijk iets aan de hand met vriendschap. Steeds vaker overleven onze vriendschappen onze liefdesrelaties. Sommige mensen kiezen ervoor hun levens rond hun vriendschappen in te richten. Hun vrienden zijn hun familie geworden. Tegelijkertijd verschijnen in de media alarmerende artikels over een heuse eenzaamheidsepidemie die schuilgaat achter vele voordeuren. Het was dus hoog tijd om eens in te zoomen op de rol van vriendschap in onze steeds sneller digitaliserende, individualiserende en flexibiliserende samenleving.

14 februari

Vier de liefde!

Gratis toegang — Ontworpen liefde

Op Valentijnsdag konden bezoekers met hun date, geliefdes, Galentine (vriendschappelijke Valentijn), burens of gewoon met henzelf naar het museum komen. Op de dag van de liefde was het museum voor iedereen gratis te bezoeken in het kader van de tentoonstelling *Ontworpen liefde*, die nog t/m 18 februari te zien was. Er waren deze dag ook verschillende activiteiten in het kader van het project Buurt naar het museum.

18 februari

Deze jonge ontwerpers geven jouw seksleven vorm

Sunday Talk — Ontworpen liefde

Op deze zondag kon men een nieuwe generatie ontwerpers ontmoeten die seksspeeltjes maken, intieme ervaringen vormgeven en design inzetten om seks en intimiteit te onderzoeken en bespreekbaar te maken. Nienke Helder studeerde in 2017 af van Design Academy Eindhoven met het project *Sexual Healing*, een serie producten die mensen met seksueel trauma helpt om op een prettige manier intimiteit te (her)ontdekken. Lisa Kleisen noemt zichzelf Intimacy Engineer en ontwierp de *sense toy Ignite* als afstudeerproject aan de TU Delft in 2022. Het is een speeltje voor stellen dat als doel heeft het makkelijker te maken om samen te ontspannen en intimiteit te initiëren. Jonathan Ho maakte het werk *Spornosexual*, een seksmeubel dat lijkt op een fitnessapparaat.

25 februari

Ontmoet de verzamelaars en samenstellers

Sunday Talk — Mapping Modernity – Moderniteit in kaart

De tentoonstelling *Mapping Modernity – Moderniteit in kaart* is de kroon op het werk van John Steegh en Harrie Teunissen. Getweeën verzamelden zij in 40 jaar tijd meer dan 19.000 kaarten en 2600 atlassen. Samen met Design Museum Den Bosch selecteerden ze 250 kaarten voor *Mapping Modernity – Moderniteit in kaart*. Tijdens dit evenement gingen Harrie Teunissen en John Steegh in gesprek met Timo de Rijk, directeur van Design Museum Den Bosch. Daarbij werden vragen opgeworpen en beantwoord zoals 'Hoe ontwikkelt zich zo'n passie en word je een doorgewinterd verzamelaar?' en 'Hoe maak je van zo'n gigantische collectie een spannende tentoonstelling?' Maar ook: In hoeverre liegen alle kaarten of zijn ze propaganda? Hoe transformeren moderne navigatiesystemen onze organisatie van de ruimte?

2 maart

Opening Mannen, vrouwen en hun apparaten

Een feestelijke opening van de tentoonstelling, met een welkomstwoord en introductie door directeur en samensteller Timo de Rijk.

23 maart

Opening Dance – design van een cultuur

Een feestelijke opening van de tentoonstelling, met een welkomstwoord en introductie door curatoren en samenstellers Yassine Salihine en Bao Yao Fei, én natuurlijk gepaste muzikale omlijsting.

24 april

SAVED#9: Noralie

Lezing en artist talk — *Dance – design van een cultuur*

Waar vind je, als jonge ontwerper of kunstenaar, inspiratie? Hoe beïnvloedt dit je creatieve proces? En hoe kan je favoriete meme jouw werk inspireren? Tijdens deze editie van SAVED vertelde vj en videokunstenaar Noralie (Noortje van den Eijnde) alles over haar inspiratie en proces aan de hand van door haar verzamelde beelden.

28 april, 26 mei, 14 juli & 18 augustus

Workshop Willem Twee Studios

Dance – design van een cultuur

In Den Bosch bestaat een unieke studio voor elektronische muziek. Zó uniek zelfs, dat muzikanten van over de hele wereld hierheen komen om er hun muziek op te nemen! Recht tegenover het museum zit het gebouw van de Willem Twee Studios. Daar wordt

al sinds de jaren negentig een zeldzame collectie apparatuur verzameld, waarmee elektronische muziek gemaakt kan worden. Tijdens deze workshop leerde je deze buitengewone ruimte kennen én ging je zelf aan de slag om met deze historische elektronische instrumenten muziek te maken.

3 mei

Museumavond

Dance - design van een cultuur

Het Noordbrabants Museum en Design Museum Den Bosch gooiden gratis de deuren open. De avond stond in Design Museum Den Bosch in het teken van de tentoonstelling *Dance – design van een cultuur*. Op de begane grond kon je dansen op de muziek van jonge Bossche dj's tijdens de Silent Disco van dj-collectief STOOM. Het team van Kinki Kappers stond klaar om de bezoekers om te toveren in een van de vele subculturen die er bestaan in de elektronische dansmuziek. Daarna kon je natuurlijk op de foto in de photobooth.

7 mei t/m 12 mei

Maak- en ontwerp-mee-week

Design Museum Den Bosch vindt het belangrijk dat jonge bezoekers zich welkom voelen in het museum. Daarom werd er een doe-, maak- en denkplek in de hal gecreëerd: het OntwerpStation. Hoe ontwerp je zo'n plek? Samen met de doelgroep waar het voor bedoeld is natuurlijk!

Gedurende een paar maanden haalde Design Museum Den Bosch samen met Studio Sociaal Centraal input op bij jongeren. Die ideeën werden vertaald naar verschillende ontwerpvoorstellen. Nu was het tijd om deze te laten zien. Bezoekers tussen de 6 en 25 jaar konden hier ongezouten feedback op geven en werden in de gelegenheid gesteld zelf mee te ontwerpen.

25 mei

Prikkelvriendelijke openstelling

Op deze dag hebben we de deuren opengezet voor iedereen die baat heeft bij minder prikkels en het fijn vindt om het museum op een rustige manier te bezoeken. Tussen 9.00 en 10.30 uur hadden we de tentoonstellingen aangepast zodat er minder prikkels waren. Zo waren sommige schermen uitgeschakeld, was er minder geluid op zaal, waren er minder bezoekers en stonden de lichten anders afgesteld. Bezoekers werden vooraf verzocht om luide schoenen en sterk ruikend parfum thuis te laten.

6 juni

SAVED#10: Teun Zwets

Lezing en artist talk

Waar vind je, als jonge ontwerper of kunstenaar, inspiratie? Hoe beïnvloedt dit je creatieve proces? En hoe kan je favoriete meme jouw werk inspireren? Tijdens deze editie van SAVED vertelde ontwerper Teun Zwets alles over zijn inspiratie en maakproces aan de hand van door hem verzamelde beelden. Teuns werk wordt gekenmerkt door speelsheid, felle kleuren en onverwachte materiaalkeuzes die bepalend zijn voor de vorm van zijn interieurobjecten. Zijn inspiratie vindt hij dan ook vooral in uiteenlopende grondstoffen: 'Ik gebruik veel materiaal dat mensen weggooien. De schoonheid van andermans afval vind ik geweldig.' Tijdens deze lezing werd onder meer duidelijk hoe Teun de stap maakt van afval naar een stoel, kast of klok.

8 juni t/m 13 juni

Presentatie studenten St. Joost

Deze expositie werd gemaakt door tweedejaars New Design & Attitudes-studenten van het St. Joost Den Bosch. Als beginnende ontwerpers zetten zij hun eerste stappen in de designwereld. Ze deelden de uitkomsten van een half jaar designexperimenten in Design Museum Den Bosch.

18 juni t/m 23 juni

Presentatie Bossche leerlingen

Zestig leerlingen van vier Bossche scholen (ISK Den Bosch, Mytylschool Gabriel, Sint Janslyceum en Dieze College) presenteerden hun werk in Design Museum Den Bosch. Tijdens het onderwijsproject Connect hadden ze in het Grafisch Atelier gezeefdrukte tassen gemaakt. Connect bestaat uit vier lessen waarin leerlingen de wereld van design ontdekken en zelf aan de slag gaan. Het project start met een designworkout in Design Museum Den Bosch. Voor veel jongeren is dit een nieuwe ervaring; sommigen zagen nog niet eerder een museum vanbinnen.

6 juli

Opening De Grote Vakantietentoonstelling

Een feestelijke opening van de tentoonstelling, met een welkomstwoord door directeur Timo de Rijk en een introductie door conservator Anne-Karlijn van Kesteren.

7 juli

De geschiedenis van de elektronische muziek door Armeno Alberts

Lezing — *Dance – design van een cultuur*

Elektronische muziek vormt al lange tijd een vast onderdeel binnen het muzieklandschap. Tegenwoordig is bijna 80% van alle muziek die je hoort op de radio in meer of mindere mate een vorm van elektronische muziek. Sinds de jaren negentig zijn elektronische muziekgenres als techno, house, dance, trance en ambient niet meer weg te denken. Maar hoe is

dit alles begonnen? Wanneer werd elektronische muziek een factor van betekenis? En bovenal: welke rol speelde elektronische muziek in de periode vóórdat de popmuziek elektronisch werd? Dergelijke onderwerpen passeerden de revue tijdens een lezing door Armeno Alberts, die een prettig gestoorde trip was door de geschiedenis van de elektronische en elektroakoestische muziek vanaf de jaren twintig tot aan de jaren tachtig van de vorige eeuw.

13 juli, 14 juli, 17 augustus & 18 augustus

Groeten uit...

Familieworkshop — *De Grote Vakantietentoonstelling*

Stel, jouw buurt is ineens een toeristische attractie geworden. Waar komen de mensen op af en waarom? Maar nog veel belangrijker: welke souvenirs worden er verkocht? Hoe ziet de koelkastmagneet voor jouw buurt eruit? Wat staat er op de ansichtkaart? Als local weet jij als geen ander wat jouw buurt bijzonder maakt. Dat waren de uitgangspunten van deze workshop, waarbij elke familie hét leuke aandenken kon ontwerpen aan een bezoek aan hun buurt.

18 augustus

My first hardware door René Kasbergen

Workshop — *Dance – design van een cultuur*

Van synthesizers tot drumcomputers en van sequencers tot controllers. Tijdens de workshop My first hardware gingen deelnemers zelf aan de slag met verschillende elektronische muziekinstrumenten. Samen met dj-collectief STOOM nam muzikant René Kasbergen je mee in de wondere wereld van elektronische instrumenten en liet je kennismaken met de diversiteit aan geluiden die met deze apparaten gecreëerd kunnen worden. STOOM is een platform voor dj-talent in Den Bosch. Ze bieden de ruimte en tools voor eenieder die op muzikaal gebied zijn eerste stappen wil maken of zich verder wil ontwikkelen.

20 augustus t/m 25 augustus

Testweek: maak en ontwerp mee!

Design Museum Den Bosch vindt het belangrijk dat jonge bezoekers zich welkom voelen in het museum. Daarom is er een doe-, maak- en denkplek gecreëerd in de hal: het OntwerpStation. Hoe ontwerp je zo'n plek? Samen met de doelgroep waar het voor bedoeld is natuurlijk!

Gedurende een paar maanden haalde Design Museum Den Bosch samen met Studio Sociaal Centraal input op bij jongeren. Die ideeën werden vertaald door ontwerp bureau Tienvierstudio in verschillende testontwerpen. Nu was het tijd om deze testontwerpen te laten zien. Jeugdige bezoekers werden uitgenodigd om deze testontwerpen uit te proberen en zo mee te ontwerpen.

14 september

Groeten uit....

Buurt naar het museum – workshop op locatie –
De Grote Vakantietentoonstelling

Stel, jouw buurt is ineens een toeristische attractie geworden. Waar komen de mensen op af en waarom? Maar nog veel belangrijker: welke souvenirs worden er verkocht? Hoe ziet de koelkastmagneet voor jouw buurt eruit? Wat staat er op de ansichtkaart? De local weet als geen ander wat zijn buurt bijzonder maakt. Tijdens deze workshop in de Bossche buurt Nieuw Zuid maakten families hét leuke aandenken aan een bezoek aan hun buurt.

14 september

Opening Design voor de planeet

Een feestelijke opening van de tentoonstelling. Met een welkomstwoord door directeur Timo de Rijk, een introductie door de conservator van de tentoonstelling Tomas van den Heuvel en het formele openingsmoment door Mike van der Geld, wethouder van Cultuur en Energietransitie 's-Hertogenbosch.

18 september

SAVED #11: Manon van Hoeckel

Lezing en artist talk

Waar vind je inspiratie als jonge ontwerper of kunstenaar? Hoe beïnvloedt dit je creatieve proces? En hoe kan je favoriete tv-programma onbewust jouw werk inspireren? Tijdens deze editie van SAVED vertelde sociaal ontwerper Manon van Hoeckel alles over haar inspiratie en creatieve proces aan de hand van door haar verzamelde beelden. Hoe ontwerp je ontmoetingen en gesprekken? Dat is de vraag waar Manon zich als ontwerper mee bezighoudt. Met haar werk verbindt ze onder andere Nederlandse burgers met uitgeprocedeerde vluchtelingen, ambtenaren met inwoners van de stad en vrije burgers met gedetineerden. In alledaagse situaties, zoals bij de kapper of in de wasserette, brengt ze mensen bij elkaar en creëert ze ruimte voor discussie en nieuwe inzichten.

20 september

Museumavond

Design voor de planeet

Het Noordbrabants Museum en Design Museum Den Bosch gooiden gratis de deuren open. Deze Museumavond stond in Design Museum Den Bosch in het teken van de tentoonstelling *Design voor de planeet*. In de hal leerden bezoekers tijdens DIY-workshops hoe ze hun oude kleding weer nieuw leven konden inblazen. Of ze gingen samen met Judith Mingers dansend door de straten terwijl ze zwerfvuil oprapten tijdens een afvalrave. Tijdens het klimaatritueel Kop in 't Zand onderging je eerst een audiovisuele beleving en ging je daarna onder leiding van klimaattherapeuten in een theateraal en diepgaand gesprek. Onze museumdocenten stonden klaar om een persoonlijke rondleiding door de tentoonstellingen te geven en jonge Bossche dj's draaiden plaatjes in de hal van het museum. Een spokenwordartiest sloot de avond af met een klimaatmanifest van alle bezoekers. Deze Museumavond werd mede mogelijk gemaakt door steun van de Provincie Noord-Brabant.

21 september 2024 t/m 12 januari 2025

Gratis instaprondleiding Design voor de planeet

Rondleiding — *Design voor de planeet*

Al eeuwenlang dromen ontwerpers, architecten en ingenieurs ervan om de wereld naar hun hand te zetten. Wat als we hele continenten konden bouwen, orkanen konden temmen of de straling van de zon konden dimmen? Dit soort grote, opzettelijke ingrepen in de natuur wordt ook wel geo-engineering genoemd: het aanpassen, bouwen, vormgeven van de aarde zélf. Onze museumdocenten stonden elk weekend klaar om een inleiding te geven op deze thema's in de tentoonstelling.

22 september

SKEER-festival

Door PowerUp073, de Bossche jongerenwerk-organisatie werden we gevraagd om een programma-onderdeel te verzorgen tijdens het SKEER-festival.

Dit festival voor jongeren tussen de 12 en 16 jaar vond plaats in september midden in het centrum van Den Bosch. Jongeren konden aanschuiven bij onze inloopworkshop en maakten een souvenir passend bij Den Bosch.

10 oktober t/m 13 oktober

Zin in Morgen

Duurzaamheidsfestival — *Design voor de planeet*

Design Museum Den Bosch was partner van het duurzaamheidsfestival Zin in Morgen. In het museum kon je een workshop volgen over sieraden maken van oude verpakkingen met Judith Mingers van About Waste en leerde je hoe je je oude kleding nieuw leven inblaast onder leiding van Ezra Dirks van Vod & Bot. De interactieve installatie *2050: Choose What You Use* van Studio Corvers liet zien hoe we bewuster met water om kunnen gaan. Studenten van de opleiding Fashion & Design van het Koning Willem I College werkten op donderdag en vrijdag in de hal van het museum aan een feestelijke mantel voor het Bossche icoon Zoete Lieve Gerritje, gemaakt van afgedankte kleding van het Leger des Heils en Shoeby. Daarnaast

fungeerde een bezoek aan de tentoonstelling *Design voor de planeet* als een perfecte aanvulling op dit duurzaamheidsfestival.

11 oktober

Popronde in het museum

Voor het eerst kwam de Popronde naar een Bosch museum en als zodanig kon er bij ons gratis geluisterd worden naar nieuwe en nog onbekende live muziek. We presenteerden de band Aarde aan Daan en de singer-songwriter Sofia Peters. De toegang was gratis.

23 oktober t/m 30 oktober

De wereld onder jouw voeten

Familieworkshop — *Design voor de planeet*

Heb jij je ooit afgevraagd wat voor sporen je achterlaat op de aarde? Wat voor impact jij hebt op de wereld om je heen? Tijdens deze creatieve workshop werd stilgestaan over jouw voetafdruk en wat die betekent voor de toekomst. Met de hele familie kon een unieke voetafdruk van gerecycled textiel ontworpen worden en er werden ideeën aangereikt hoe we samen de aarde een beetje mooier kunnen maken.

10 november

Geo-engineering en ongelijkheid door Chris de Ploeg

Lezing — *Design voor de planeet*

Bij de tentoonstelling *Design voor de planeet* organiseerde Design Museum Den Bosch een serie lezingen. Hierin lieten we experts aan het woord over de onderwerpen van de tentoonstelling. Het lijkt zo simpel: klimaatverandering is een globaal probleem, en dus krijgen we er allemaal last van. Maar in werkelijkheid heeft lang niet iedereen op aarde een even groot aandeel in de opwarming van de aarde en zijn de consequenties ervan voor sommigen veel urgenter dan voor anderen. Deze destructieve cyclus van ongelijkheid is overigens niet nieuw: hij is terug te voeren op ons koloniale verleden. In deze lezing leerden de deelnemers die lange lijn van de geschiedenis beter kennen, en werd verkend wat dat ons vertelt over de klimaatstrijd van de toekomst.

16 november

Boodschap op je bord

Aanschuifworkshop — *Design voor de planeet*

De hal van Design Museum Den Bosch werd getransformeerd tot een protestlaboratorium. Aan de wanden waren borden te zien die door ontwerpers en wetenschappers zijn gemaakt om aandacht te vragen voor de klimaatcrisis. Deelnemers van de workshop werd gevraagd hier feedback op te geven. In het midden van de hal kon je aanschuiven bij de workshoptafel om je eigen ideale protestbord te maken. Design Museum Den Bosch organiseerde deze workshop samen met Extinction Rebellion, Scientist Rebellion en Studio Tegenwind.

17 november

Bossche Sint Spektakel

Dit jaar waren we onderdeel van Bossche Sint Spektakel. Tijdens de intocht van Sinterklaas konden kinderen terecht op het Ontwerpplein in ons museum. Ze ontwierpen een kleurrijke toevoeging voor de schoen. Die kon direct dezelfde avond gezet worden zodat Sint hem kon vullen met lekkers.

21 november

De wereld vergaat; wat doet de ontwerper?

Gespreksavond — *Design voor de planeet & Posters for the Planet*

Design Museum Den Bosch en de Turing Foundation presenteerden een gespreksavond over de verantwoordelijkheid van de ontwerper. Hoe verhouden ontwerpers zich tot grote maatschappelijke thema's als klimaatverandering? Zien ze zichzelf als onderdeel van de oplossing, of zijn ze juist veroorzakers van het probleem? Wat verwacht de maatschappij van hen, en hoe gaan ze om met deze verwachtingen? Dergelijke hete hangijzers kwamen aan bod. Deelnemende sprekers waren Joris Wintgens, Lars van Vianen, Manouk Hasebos, Pepijn Zurburg, Yassine Salihine en Lian Heinhuis.

23 november

Opening Supreme – Resampling the World

Een feestelijke opening van de tentoonstelling, met speciale hapjes en bijzondere aankleding. Curator Bao Yao Fei verzorgde het openingswoord.

27 november

SAVED#12: Rob en Robin

Lezing en artist talk — *Supreme – Resampling the World*

Waar vind je inspiratie als jonge ontwerper of kunstenaar? Hoe beïnvloedt dit je creatieve proces? En hoe blijf je creatief binnen je zelfopgelegde ontwerpregels? Tijdens deze editie van SAVED vertelde het creatieve duo Rob en Robin van alles over hun inspiratie en creatieve proces aan de hand van door hen verzamelde beelden. Met heldere en humoristische illustraties maken Rob en Robin complexe verhalen inzichtelijk voor opdrachtgevers wereldwijd.

30 november t/m 1 december

Jouw ideale hectare

Aanschuifworkshop — *Design voor de planeet*

Hoe ziet een ideaal stuk land in 2024 uit? Staat die vol met koeien, is er een nieuwe woonwijk of moet het juist beschermde natuur zijn? In deze workshop namen ontwerpers Onno Dikmans en Bram de Vos je bij de hand om na te denken over jouw relatie tot de natuur en cultuur in en rond Den Bosch, nu en in de nabije toekomst. Samen met uitgenodigde experts werden visies gevisualiseerd, over eerste stappen nagedacht en gediscussieerd over wat eigenlijk nodig is om op jouw manier met land te werken. De workshop vond plaats te midden van de tentoonstelling *Design voor de planeet*.

6 & 7 december

Creative Coding Symposium ITERATIONS

Dit jaar was Design Museum Den Bosch de locatie van, en partner in, het Symposium ITERATIONS, georganiseerd door Creative Coding Utrecht in samenwerking met Vera van de Seyp. Met negen sprekers en vijf verschillende workshops gedurende

twee dagen werden de belangrijkste thema's rond *creative coding* uitgediept.

7 december

Klimaat & sciencefiction: wat als we de verbeelding serieus nemen? door Roos Slegers.

Lezing — *Design voor de planeet & Symposium ITERATIONS*

Rond de tentoonstelling *Design voor de planeet* werd een serie lezingen georganiseerd. Hierin lieten we experts aan het woord over de onderwerpen van de tentoonstelling. In deze lezing was er volop aandacht voor sciencefiction en fantasyromans en -films, die vaak worden afgedaan als escapistisch: ze scheppen werelden waarin we even kunnen verdwijnen, weg van de problemen van de werkelijkheid. Maar wat als we de wereldbeelden en toekomstvisies uit deze verhalen serieus nemen? In 'speculatieve fictie', zo vertelde Roos Slegers, vervagen de grenzen tussen natuur en technologie, mens en machine, magie en wetenschap. Deze lezing was onderdeel van het Symposium ITERATIONS, georganiseerd door Creative Coding Utrecht in samenwerking met Vera van de Seyp in Design Museum Den Bosch.

7 december

Buurtfeest!

— Buurt naar het museum

Een feestelijke middag speciaal voor de bewoners van De Hambaken en Gestelse Buurt. Tijdens het buurtfeest konden bewoners gratis deelnemen aan een HipHop-workshop, een kunst- en designquiz, alsmede aan creatieve knutselworkshops en inspirerende rondleidingen langs de tentoonstellingen. Het museum mocht ook op eigen gelegenheid worden ontdekt. Buurtbewoners droegen bij aan de middag, onder andere met zelfgemaakte hapjes, een expositie van amateurkunstenaars en een bijzonder handgeborduurd picknickkleed. Aanwezig waren een limonadebar en koffie- en theekar. Dankzij gratis pendelbussen was het voor iedereen eenvoudig om naar het museum te komen. Voorafgaand aan het Buurtfeest werd er een expositie van kunst- en designwerken van kinderen uit Nieuw Zuid, de Graafsebuurt en Boschveld officieel geopend. De kinderen hadden gedurende een bepaalde periode wekelijks gewerkt in de KlupUp-reeks Museumavonturen, een samenwerking tussen Huis73, de BBS'en in de wijken en de musea.

Young Design

12 december

In gesprek met Gerson Main!

In de presentatie *Soft Spaces: Dug-out* hadden jongeren samen met een textielontwerper een ruimte vormgegeven waar gesprekken gevoerd konden worden over mentale gezondheid en identiteit. Deelnemer Karolien van der Klein ging in gesprek met singer-songwriter Gerson Main. Samen doken ze dieper in het leven van Gerson én bespraken ze thema's waar de deelnemers van *Soft Spaces* zelf mee worstelen: identiteit, vooroordelen en taboes. Duidelijk werd hoe Gerson hier zelf mee te maken heeft gehad en hoe dit hem heeft gevormd.

Young Design

13 december

Museumavond

Supreme – Resampling the World

Het Noordbrabants Museum en Design Museum Den Bosch gooiden gratis de deuren open. In Design Museum Den Bosch stond de Museumavond in het teken van de tentoonstelling *Supreme – Resampling the World*. Verzamelaars van het merk en skate-kenners gaven speciale rondleidingen door de tentoonstelling, waarin ze vertelden waarom zij nou zo weg zijn van het iconische skatemark. Het Bossche drag-collectief Drag Up Family liet je tijdens hun performance met geheel nieuwe ogen naar Supreme kijken. In de hal konden bezoekers zelf aan de slag met het maken van een graffiti-piece. Er was ook weer een photobooth, waar je geheel in stijl op de foto kon. Dj Casper van Get A Grip zorgde voor muzikale ondersteuning.

21 december 2024 t/m 5 januari 2025

Familieworkshop in de kerstvakantie

In Design Museum Den Bosch kon elk gezin zijn eigen stralende ster maken tijdens familiewerkshops en zo ontdekken hoe creativiteit licht en geluk kan verspreiden. Deze activiteit was onderdeel van Het Zuiderlicht. Het Zuiderlicht is een winterevenement in Den Bosch waarin de stad wordt verlicht met sfeervolle lichtinstallaties en activiteiten.

Educatie

Design Museum Den Bosch zette zich ook in 2024 onvermoeibaar in om bestaande en nieuwe doelgroepen duurzaam aan het museum te verbinden. En met succes! Dankzij de uitbreiding van het educatieteam is er gewerkt aan een verbreding van het educatieaanbod, hebben we met nieuwe partners samengewerkt en heel veel leerlingen en studenten ontvangen. Meer dan 10.000 bezoekers namen deel aan een begeleid educatieprogramma.

Doordat design aansluit bij veel verschillende vakgebieden is het museum interessant en relevant voor alle onderwijsgroepen. Van het primair onderwijs, vmbo, havo/vwo, mbo, hbo tot wo. Voor deze leerlingen en studenten ontwikkelden we educatieprogramma's waarin zij ervaren dat alles om ons heen is ontworpen. Hiermee laten we jonge bezoekers kennismaken met het feit dat zij ook de gebruikers en vormgevers zijn van de toekomst. Op een interactieve manier ervaren ze welke invloed design op het dagelijks leven heeft.

Het educatieprogramma breidde zich naast het aanbod voor onderwijsdoelgroepen verder uit met een vast familieprogramma. In elke schoolvakantie organiseerden we workshops in de entreehal. Voor volwassen boden we in het weekend gratis instaprondleidingen aan en in de wisselende tentoonstellingen is er geëxperimenteerd met publieksparticipatie en interactie.

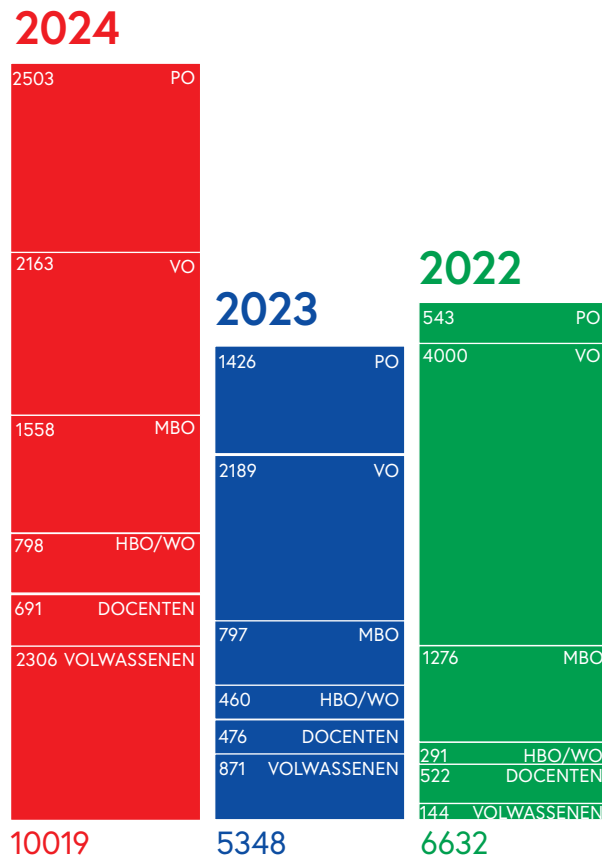
In januari is het educatieteam versterkt met 0,6 fte. Dankzij het Mondriaan Fonds konden we deze plek aanbieden aan een jonge educatiemedewerker. Met deze regeling stimuleert het fonds de inzet van starters binnen de erfgoed- en beeldende kunstsector. Deze uitbreiding van het educatieteam gaf ons de ruimte om minder ad hoc te werken en met (nieuwe)onderwijspartners een duurzame samenwerking aan te gaan. Hierin worden de behoeftes van leerkrachten en docenten besproken en doorontwikkeld in een gelaagd en doordacht aanbod voor de verschillende onderwijsinstellingen. Daarnaast werd de samenwerking uitgebreid naar vijf cultuurmakelaars uit de omliggende gemeentes. Dit heeft geresulteerd in een aanzienlijke stijging van de

In 2022 ontvingen we 543 leerlingen uit het basisonderwijs, in 2023 is dat gestegen naar 1426 leerlingen en ook in 2024 zette de groei door naar 2503 leerlingen.

vraag naar educatieprogramma's, zowel in het museum als bij museumlessen op locatie en online lessen in de klas. Om deze groei te kunnen waarmaken en alle aanvragen goed te kunnen uitvoeren, is het team van museumdocenten uitgebreid.

Het resultaat is waardering voor zowel de inhoud van de educatieprogramma's als de begeleiding door de museumdocenten; beide sluiten goed aan bij de verschillende doelgroepen. Ook in de jaarcijfers zien we dat terug: er is een stijging van het aantal leerlingen en studenten in het museum, meer dan 10.000 bezoekers namen deel aan een begeleid educatieprogramma.

Aantal leerlingen en studenten in het museum die deelnamen aan een educatieprogramma

Op de volgende pagina's worden er per doelgroep programma's uitgelicht om zo een goed beeld te geven van het diverse educatieaanbod.

Primair onderwijs

Cultuursnack: digitaal aanbod voor in de klas

Voor het primair onderwijs hebben we gratis online-lessen ontwikkeld die via cultuursnack.nu/design zelfstandig door de leerkracht op het digibord gebruikt kunnen worden. Via toegankelijke kijkopdrachten, filosofische vragen, creatieve opdrachten en filmpjes ontdekken de leerlingen samen alles over design. De snacks kunnen ingezet worden als voorbereiding op een museumbezoek, achteraf als verwerking in de klas of gewoon als tussendoortje.

Cultuursnack is als hulp voor leerkrachten ontwikkeld zodat ze zonder veel voorkennis uitdagende cultuurlessen kunnen geven. Het staat vol leuke en laagdrempelige kennismakingen met kunst, cultuur en erfgoed. Er worden regelmatig snacks toegevoegd, die altijd kosteloos toegankelijk zijn. Het platform is ontwikkeld door Kröller-Müller Museum.

Museumlessen in de klas

Sneller, beter, mooier!

Voor Cultuurfestival Meierijstad ontwikkelden we een nieuwe museumles voor in de klas. Deze les was voor leerlingen uit groep 3 en 4 en gebaseerd op

een tentoonstelling die in 2023 te zien was in het museum: *Sneller, beter, mooier – de vormgeving van de vooruitgang*. We konden handig gebruikmaken van bestaande animaties en objecten uit de tentoonstelling die we meenamen naar de klas. De ontwikkeling van gestroomlijnd design werd op een speelse manier inzichtelijk gemaakt. Als leidraad voor de museumles werd de [Cultuursnack](#) ingezet. Leerlingen maakten korte opdrachten en werkten toe naar een ontwerpopdracht.

‘Hele mooie originele les die bedacht is over windstromen.’

‘Zelf ontdekkend leren en creatieve opdracht om een vrachtwagen of step te ontwerpen geïnspireerd op een egel of uil die een goede luchtstroom heeft.’

‘Ik zag verwondering, aandacht en blijdschap.’

Leerkrachten basisschool Meierijstad

Klassenexpo

Voor Huis73 hebben we een lessenreeks ontwikkeld die dit jaar in 19 klassen is uitgevoerd. Leerlingen uit groep 5 en 6 werkten aan een eigen tentoonstelling in de klas. De hele school werd uitgenodigd om bij de opening te komen kijken. Voor verschillende cultuurpunten ontwikkelden we op deze manier een doorlopend programma op maat, van een eerste kennismaking met design tot een verdiepend aanbod, in de klas, in het museum of online.

Voortgezet onderwijs

Club Zien

Club Zien is een samenwerkingsverband van elf Brabantse musea die in nauwe samenwerking met vmbo-scholen speciaal ontwikkelde museumlessen aanbieden. Club Zien ontwikkelt in co-creatie met vmbo-leerlingen lessen die aansluiten op hun curriculum. Om de eerste projectperiode van 2021 – 2024 feestelijk af te sluiten, is de maand november omgedoopt tot vmbo-maand. Club Zien heeft ook voor de komende vier jaar de BIS-subsidie ontvangen. Dit betekent dat de komende jaren nog meer vmbo-leerlingen verwelkomd kunnen worden in musea met een passend en waardevol educatief programma. De scholen kunnen gebruikmaken van een onder- en bovenbouwprogramma dat naadloos aansluit op de belevingswereld van de leerlingen én op de leerdoelen en competenties van de schoolvakken.

Van de 2163 leerlingen uit het voortgezet onderwijs die ons museum bezochten, namen 611 leerlingen deel aan een Club Zien-programma.

Grafisch Atelier X Design Museum Den Bosch

Zestig leerlingen van vier Bossche scholen presenteerden hun werk in Design Museum Den Bosch ter gelegenheid van het project *Connect*. Deelnemende scholen waren: ISK Den Bosch, Mytyschool Gabriel, Sint Janslyceum en het Dieze College.

Connect bestond uit vier lessen waarin leerlingen de wereld van design ontdekten en zelf aan de slag gingen. Het project startte met een designworkout in Design Museum Den Bosch waar ze kennismakten

met ons museum. Voor veel jongeren was dit een nieuwe ervaring; sommigen zagen nog niet eerder een museum vanbinnen. Tijdens de designworkout werden de leerlingen uitgedaagd om anders naar de wereld te kijken. Alles om ons heen is ontworpen, maar vaak sta je daar niet bij stil. De leerlingen kregen een doelgroep en een omgeving toegewezen als uitgangspunt om zelf een ontwerp te maken. Wat voor schoenen ontwerp je voor een geheim agent in de ruimte? Wat zou een geschikt bestek zijn voor een zakenvrouw op een festival? Deze vreemde combinaties zorgden voor fantasierijke ideeën. Tijdens de gastlessen in de klas werden die ideeën verder uitgewerkt. In de werkplaats van Grafisch Atelier Den Bosch maakten de leerlingen vervolgens kennis met de zeefdruktechniek en drukten ze hun eigen ontwerp af op een linnen tas. Deze gezeefdrukte tassen werden tentoongesteld van 18 juni 2024 t/m 23 juni 2024.

MBO

Schuldig design

Voor mbo-studenten hebben we afgelopen jaar onze focus uitgebreid. Behalve op studenten die een ontwerp-/maakopleiding volgen, richten we ons nu ook op andere mbo-opleidingen. Zo bereiken we een bredere groep studenten. We hebben bijvoorbeeld

de lessenserie 'Schuldig design' ontwikkeld. Dit programma is een doorontwikkeling van de succesvolle tentoonstelling *Design van het Derde Rijk* en onderdeel van de website schuldigdesign.nl.

‘Ik kan alleen maar vol lof zijn. De les sloeg echt aan. Het was afwisselend, sloot perfect aan bij de kennis van mijn leerlingen en er werden mooie vragen gesteld. Het is indrukwekkend om deze museumitems van dichtbij te zien.’

Christine Schellinger, Ds Pierson College

Gedurende het ontwikkeltraject gaven we pilotlessen aan studenten van verschillende scholen, zoals Koning Willem I College uit Den Bosch en het SintLucas uit Eindhoven. Studenten en docenten deelden vanuit hun ervaring waardevolle feedback over de lessen. Die is uitvoerig geëvalueerd en verwerkt in het lesprogramma. In de les gaat een museumdocent het gesprek aan met leerlingen aan de hand van museale objecten om de complexe rol van design in de nazidictatuur te bespreken. Ronduit bevredigend was dat bij elke evaluatie naar voren kwam dat het meenemen van bepaalde objecten uit onze collectie echt een toegevoegde waarde had.

‘De objecten zijn interessant, wist er nog niet veel van en raar om ze te mogen aanraken en beseffen dat iemand zo’n medaille gedragen heeft.’

Student Koning Willem I College

Het resultaat is een [museumles](#) van 1,5 uur die in de klas gegeven wordt door een museumdocent als onderdeel van burgerschapslessen.

HBO

Voor pabo-studenten van de **Fontys Hogeschool Den Bosch** ontwikkelden we samen met de vakdocenten een opdracht die twee keer per jaar een kwartaal lang wordt ingezet. De opdracht werd uitgevoerd in de stageklassen van de studenten. Ze maakten gebruik van ons nieuwe online aanbod: de cultuursnack. Hier ontwierpen ze zelf leeractiviteiten bij zodat de cultuursnack in samenhang met andere vakken betekenisvol kon worden ingezet in het onderwijsprogramma van de stageklas. De ervaringen werden goed gedocumenteerd en aan ons teruggekoppeld. Een win-winsituatie: voor de studenten een mooie kans om samen te werken met een culturele instelling waarbij het belang van cultuuronderwijs zelf ondervonden werd en voor ons waardevolle feedback op hoe het online lesaanbod in de klas werkt. De aanbevelingen van de studenten gebruiken we bij de verdere doorontwikkeling van het online lesprogramma.

Met andere hbo-opleidingen hebben we verschillende samenwerkingsprogramma's voortgezet. Zo hebben we studenten van de **Hogeschool voor de Kunsten Utrecht** begeleid bij het ontwikkelen van een lesprogramma voor mbo-studenten. We werden opdrachtgever bij Fontys waar studenten Docent Beeldende Kunst en Vormgeving aan de slag gingen met het ontwikkelen van kennismakingsaanbod voor hbo'ers in Design Museum Den Bosch in het CrossLab-programma. Op deze wijze namen zij meerdere weken deel aan ons educatieprogramma. Dit zijn voorbeelden van hoe we ernaar streven onze programma's een minder vrijblijvend karakter te laten hebben dan slechts een eenmalig museumbezoek. Dat blijven we structureel doen door goed contact te onderhouden met de docenten van de verschillende opleidingen en af te stemmen hoe Design Museum Den Bosch kan aansluiten bij de verschillende leerjaren.

Met **St. Joost in Den Bosch** heeft dat geresulteerd in een presentatie van het werk van tweedejaars studenten van de opleiding New Design & Attitudes. Van 8 juni 2024 t/m 13 juni 2024 waren in de Young Design Space de uitkomsten van een half jaar designexperimenten te zien. De titel was: Ik zie u graag! Hier kregen beginnende ontwerpers de kans om hun eerste stappen in de designwereld te tonen.

Verder begeleiden we twee afstudeerstages:

- Afstudeerstage van Julie De Hingh binnen de master Design for Play aan Design School Kolding in Denemarken. Haar afstudeerwerk bestond uit een ontwerp van een 'tool' voor families met kinderen tussen de 6 en 12 jaar om spelenderwijs kennis te maken en te interacteren met de expositie *Design!*.
- Afstudeerstage van Ina Brinkert in het kader van de opleiding Docent Beeldende Kunst en Vormgeving aan de Fontys Hogeschool voor de Kunsten. Haar afstudeerstage bestond uit het ontwikkelen van nieuwe educatieprogramma's voor het primair onderwijs en ondersteuning bij de afwisselende werkzaamheden van de educatieafdeling. Als afstudeeropdracht bedacht en organiseerde ze het evenement Museum Date. Dat vond plaats tijdens de Museumavond op 13 december. Er kwamen veertig vrijgezelle jongeren naar het museum waar zij met hun match op een laagdrempelige manier in gesprek gingen over onze collectie.

Aanvulling Derde Verdieping

Als online aanbod brengen we onze De Derde Verdieping bij onze onderwijspartners (bovenbouw voortgezet onderwijs, mbo en hbo) onder de aandacht. Actuele ontwikkelingen krijgen hier een plek en mensen met verschillende achtergronden geven hun

kijk op de thema's uit de tentoonstelling. Deze unieke content kan voorafgaand of na het museumbezoek zelfstandig gebruikt worden in de klas.

Familieprogramma in de vakanties

Tijdens de schoolvakanties konden families aanschuiven bij workshops in de hal van ons museum. Museumdocenten stonden klaar bij de workshop tafel en nodigden de families uit om de tentoonstelling te bekijken en daarna samen een ontwerpopdracht te maken geïnspireerd op de tentoonstelling. Zo zijn er landkaarten ontworpen, vakantiesouvenirs gemaakt en is er nagedacht over welke sporen je achterlaat op aarde. Deze zijn vormgegeven in een voetafdruk van gerecycled textiel. In de workshops kijken we op een nieuwe manier naar design en maken we complexe onderwerpen voor deze doelgroep laagdrempelig en inzichtelijk. Familieleden gaan gezamenlijk aan de slag met ontwerpen en mogen de resultaten mee naar huis nemen. De familiewerkshops worden gratis aangeboden en zijn elke vakantie anders, aansluitend bij de wisselende tentoonstellingen in het museum. In 2024 hebben 955 bezoekers deelgenomen aan de familiewerkshops tijdens schoolvakanties.

Volwassenen

Meer dan 1000 bezoekers namen deel aan de instaprondleidingen

Ieder weekend konden bezoekers deelnemen aan gratis instaprondleidingen bij de tentoonstelling *Design voor de planeet*. Onder leiding van een museumdocent werd de complexiteit van de klimaatproblematiek en de gelaagdheid aan perspectieven in de tentoonstelling toegelicht. De instaprondleiding duurde een half uur, waarna bezoekers vervolgens op eigen gelegenheid de tentoonstelling verder konden bekijken.

Buitenschools aanbod

OntwerpStation

Om het museum toegankelijk en uitnodigend te maken voor een brede groep voor wie museumbezoek niet vanzelfsprekend is, is er afgelopen jaar gewerkt aan het OntwerpStation. We hebben het project ontwikkeld samen met Studio Sociaal Centraal en uiteenlopende groepen uit de stad. Zo nodigden we Bossche jeugd, jonge nieuwkomers, families en de kinderopvang uit om mee te denken en te ontwerpen. De wensen en ideeën uit deze werksessies werden vervolgens vertaald naar verschillende ontwerpvoorstellen die we in het museum met de vooraf geselecteerde doelgroepen én onze reguliere museumbezoekers uitprobeerden. We observeerden hoe het ontwerp gebruikt werd en bevraagden de jonge bezoekers over hun ervaring. Deze reacties werden verwerkt in het definitieve ontwerp voor het OntwerpStation: een zichtbare, laagdrempelige, multifunctionele, interactieve en altijd gratis toegankelijke maak-, doe-, denkplek, midden in de hal van het museum. In januari 2025 wordt het OntwerpStation in gebruik genomen, een plek waar je als (jonge) bezoeker uitgenodigd wordt om op een actieve manier te onderzoeken wat design nou precies is.

SKEER

DoorPowerUp073, een Bossche jongerenorganisatie, zijn we gevraagd om een programmaonderdeel te verzorgen tijdens het SKEER-festival. Dit festival voor jongeren tussen de 12 en 16 jaar vond plaats in september midden in het centrum van Den Bosch. Jongeren konden aanschuiven bij onze inloopworkshop en maakten een souvenir passend bij Den Bosch.

Bossche Sint Spektakel 2024

Dit jaar waren we onderdeel van het Bossche Sint Spektakel. Tijdens de intocht van Sinterklaas konden kinderen terecht op het Ontwerpplein in ons museum. Ze ontwierpen een kleurrijke toevoeging voor de schoen. Die schoen kon direct dezelfde avond gezet worden zodat de Sint hem kon vullen met lekkers.

‘Ik was onder de indruk van de museumdocenten. Zij weten de kinderen enorm goed te betrekken en uit te dagen om creatief aan de slag te gaan met de ontwerpopdracht. Mooi om te zien dat er langzaam een besef indaalt dat álles om ons heen ontworpen is en dus design is.’

Laurie Korsten, cultuurcoach Plaza Cultura

KlupUp

Sinds 2024 leveren Het Noordbrabants Museum en Design Museum Den Bosch een bijdrage aan KlupUp, een programma van Huis73 voor het primair onderwijs in de Bossche Brede Scholen. We boden een op maat gemaakt programma aan van negen weken. Deze naschoolse programma's vonden plaats in de BBS Nieuw Zuid (Gestelse Buurt) en de Hambaken. De kinderen namen wekelijks deel aan de KlupUp-activiteit 'Museumavonturen' en werkten toe naar een expositie in het museum. Deze reeks is in het voor- en najaar gegeven.

Publieks- verbreding

Zoals in de hoofdstukken Marketing & communicatie en Educatie ook naar voren komt, vormt publieksverbreding een belangrijke pijler onder bijna alle activiteiten van het museum. In dit hoofdstuk lichten we een aantal specifieke projecten uit die in 2024 een significante bijdrage hebben geleverd aan het vinden en binden van nieuwe groepen mensen aan het museum.

Young Design

In 2022 zijn we gestart met het project Young Design. Met steun van Fonds 21 hebben we zo een structurele en effectieve stap gezet in het bereiken van een jonger en inclusiever publiek. In maart 2022 is een drietal nieuwe en jonge medewerkers aangesteld: de afdeling Young Design met posities op een aantal belangrijke afdelingen in de organisatie. De Young Design-curator tentoonstellingen (0,67 fte) ontwikkelt exposities en andere programmavormen voor een jong en inclusief publiek. Daarnaast is een Young Design-curator publieksprogramma's (0,5 fte) aangesteld die regelmatig publieke events organiseert. Een medewerker jongerencommunicatie (0,44 fte) zocht naar nieuwe communicatiemiddelen om dit programma langzaam bij een gestaag groeiende groep jongvolwassenen bekend te maken. In de loop van de tijd zijn er verschillende kleine en grote veranderingen in deze aanstellingen geweest. De constante factor is Bao Yao Fei. Als

curator tentoonstellingen is hij in 2022 begonnen met het maken van kleine presentaties in de Young Design Space. In 2024 maakte hij voor het eerst een tentoonstelling in de grootste zaal van het museum: *Dance – design van een cultuur*. We zijn er trots op dat een dergelijk jong talent bij ons de kans krijgt om op deze manier te groeien. In 2023 viel de curator publieksprogramma's wegens ziekte helaas uit. Gelukkig kon hij in 2024 vervangen worden door Sanne Boersma. Zij is als 'projectmedewerker publieksverbreding Soft Spaces & Young Design' verantwoordelijk voor het project Soft Spaces (waarover verderop in dit hoofdstuk meer) en voor een flink aantal mooie activiteiten voor jongeren in het museum zoals de Popronde, verschillende Museumavonden, de dj-workshops bij *Dance – design van een cultuur* en het interview met Gerson Main. De taken van de medewerker jongerencommunicatie zijn door de afdeling marketing & communicatie overgenomen.

In 2024 hebben er drie tentoonstelling plaatsgevonden die expliciet onder Young Design vallen: *Ontworpen liefde*, *Dance – design van een cultuur* en *Supreme – Resampling the World*. Het was verheugend om te zien dat deze tentoonstellingen door veel TikTok-gebruikers werden gewaardeerd, en dat juist die jongere doelgroepen vervolgens de gang naar het museum maakten. Young Design curator Bao Yao Fei stelde al deze tentoonstellingen samen. Daarbij was steeds het uitgangspunt om jongerencultuur centraal te stellen. Dit komt voort uit onze stellige overtuiging dat het vinden en binden van nieuwe doelgroepen in de eerste plaats een kwestie van inhoud is, en niet alleen een kwestie van marketing en communicatie. In plaats van tegen nieuwe doelgroepen te zeggen 'wij bepalen wat belangrijk is en gaan jullie daar ook van overtuigen', vragen we hun ons te laten zien wat zij belangrijk vinden, en daar maken wij tentoonstellingen over. De afgelopen jaren hebben laten zien dat deze aanpak werkt en een duidelijke verrijking van het museum betekent.

Eind 2024 kwam de steun van Fonds 21 voor Young Design tot een einde. Dat betekent echter niet dat onze inspanning op het gebied van publieksverbreding in het algemeen en Young Design in het bijzonder eindigen. Waar Young Design is begonnen als een losse afdeling, zien we dat de inzichten van deze jonge medewerkers onderdeel zijn geworden van het DNA van het museum. Bao Yao Fei heeft een vaste aanstelling gekregen en het project Soft Spaces loopt in 2025 nog door. De inspanningen op het gebied van jongerencommunicatie zijn nu een vast onderdeel van de marketingmix van het museum, en de vele volgers die we op TikTok hebben

gekregen, blijven we bedienen. Als we kijken naar de tentoonstellingsplannen voor de komende drie jaar, dan vormen onderwerpen die nu onder Young Design zouden vallen een groot aandeel van de tentoonstellingen. Denk bijvoorbeeld aan *The Design of Hip Hop*, *Mocro Chic*, *Cosplay* en *D.I.Y. 2024* vormde het eindpunt van een belangrijke periode in de ontwikkeling van de publieksverbreding van het museum, maar was tegelijkertijd ook het startpunt van een nieuwe tijd. Een tijd waarin we geen los Young Design-project meer nodig hebben, omdat het besef

dat jongeren een belangrijke doelgroep en partner zijn tot in de haarvaten van het museum is doorgedrongen.

Soft Spaces

Soft Spaces is een langlopend project waarin Design Museum Den Bosch drie groepen uit de stad verbindt aan drie textielontwerpers om met hen middels co-creatie aan drie opeenvolgende presentaties te werken. Deze presentaties zijn te zien in de Young Design Space. Hierbij staat de vraag centraal hoe je met textiele werkvormen een laagdrempelige, veilige

Buurtfeest in het museum

Zo'n 240 bewoners van De Hambaken en Gestelse Buurt kwamen bijeen voor een feestelijke middag! Dat aantal overtrof onze verwachtingen: gebaseerd op de eerdere kleinere edities hadden we rond de 100 bezoekers verwacht. Het eerste onderdeel van de middag, de presentatie van kunst- en designwerken van 28 kinderen uit Nieuw Zuid, de Graafsebuurt en Boschveld, was al drukbezocht. Sinds de zomer werkten de kinderen wekelijks binnen de KlupUp-activiteit 'Museumavonturen' toe naar deze expositie in het museum. 'Museumavonturen' is een samenwerking tussen Huis73, de BBS'en in de wijken en de musea. In totaal waren er 128 mensen bij de opening van de presentatie, die verzorgd werd door de zakelijk directeurs van de musea, Jasmijn de Visser (HNBM) en Oscar Jansen (DMDB), samen met de kinderen. Verderop in de middag konden

kinderen, na een optreden van hiphopcrew Cypher HQ, zelf deelnemen aan een hiphopworkshop in de Statenzaal. Daarnaast waren er creatieve workshops, inspirerende rondleidingen door de tentoonstellingen in beide musea en de presentatie van een bijzonder handgeborduurd picknickkleed door 35 vrouwen, onder begeleiding van kunstenaar Desirée Hammen. De lekkerste door buurtbewoners gemaakte hapjes uit alle windstreken vonden gretig aftrek. De mobiele koffie- en theebar, een initiatief van Letteke Vernooij, bemenst door bewoners van AZC Pettelaarpark, schonk 140 kopjes koffie en thee uit. Het Buurtfeest werd in de vroege avond afgesloten door een bijzonder optreden van Nivin Baranbo en Nacho Ashram. Dankzij gratis pendelbussen was het voor iedereen eenvoudig om naar het museum te komen. *Brabants Dagblad* schreef er een artikel over.

ruimte kan creëren voor het delen en helen van de grote gevoelens rondom mentale gezondheid en identiteit. Soft Spaces borduurt verder op het idee van een 'safe space' door te bevragen hoe een 'safe space' eruit kan zien en voelen voor verschillende groepen. Design ontstaat immers vanuit een maatschappelijke behoefte en textiel kan als weefsel (sociale) verbintenissen bespreekbaar en zichtbaar maken. Het idee voor Soft Spaces werd bedacht door Young Design-curator publieksprogramma's Jim van Geel. De uitwerking wordt gerealiseerd door Sanne Boersma. Het project wordt mogelijk gemaakt door het Fonds voor Cultuurparticipatie.

De eerste editie van Soft Spaces startte in augustus 2024. Gedurende drie maanden hebben elf jongeren uit het netwerk van jongerenwerkorganisatie PowerUp073 samen met modeontwerper Baby Reni gewerkt aan hun eigen 'soft space'. Hun gesprekken gingen met name over imago en identiteit. Daarbij kwamen vragen aan de orde als 'Hoe word ik door de buitenwereld gezien en tegen welke vooroordelen loop ik aan?' en 'Wie ben ik als ik authentiek mezelf kan zijn, los van de blik van de buitenwereld?' Onderwerpen als neurodiversiteit, seksisme, racisme, identiteit, gender en mentale gezondheid kregen daarbij een plekje in de soft space die de jongeren samen vorm hadden gegeven. De deelnemers formuleerden daarbij een duidelijk doel: andere jongeren zich gezien laten voelen en een plek creëren voor herkenning. Het resultaat, de presentatie *Soft Spaces: Dug-out* was van 9 november t/m 15 december 2024 in de gratis toegankelijke Young Design Space te zien. Het was voor alle betrokkenen een groot succes: de jongeren kijken terug op een leerzame en bijzondere periode. De reacties van het publiek waren erg positief; de presentatie kreeg in ons bezoekersonderzoek een 8,3, het hoogste cijfer van alle tentoonstellingen dit jaar. De opening was drukbezocht met 100 bezoekers.

Van oktober 2024 tot januari 2025 werd ook al gewerkt aan de voorbereiding van de tweede editie van Soft Spaces. Hierin ging het Bossche dragcollectief Drag Up Family aan de slag met textielkunstenaar Yamuna Forzani. Drag wordt hierbij ingezet als kennisbron en oefenruimte voor een inclusievere samenleving. Drag is namelijk meer dan glitter: het draait om het ontdekken en omarmen van je eigen identiteit. Drag breekt hokjes open, eist vrijheid op en verlegt grenzen. Voor jezelf óf voor een ander. En of het nu subtiel is of meer uitgesproken, drag is een vorm van activisme waar je nieuwe definities van normaal kan oefenen en uitdragen. De Drag Up Family bouwt zo aan een community waar iedereen die wil experimenteren met drag welkom is: een soft space waar iedereen een thuis kan vinden. Het resultaat *Soft Spaces*:

Beyond the glitter is vanaf januari 2025 te zien. Het is een artistieke woonkamer waar je de ervaringen van de Drag Up Family terugvindt. En waar je ontdekt dat drag meer is dan glitter; het is een manier om prikkelende vragen te stellen over identiteit en maatschappelijke thema's. In de derde en laatste editie gaan jonge vrouwen uit het netwerk van de Tilburgse vrouwenorganisatie Feniks werken met (textiel) kunstenaar Lisa Ijeoma.

Met het project Soft Spaces beproeft Design Museum Den Bosch voor de eerste keer op deze manier het principe van co-creatie. En het smaakt zeker naar meer, we zien het project nu al als een doorslaand succes. Het heeft ons geïnspireerd om ook in de toekomst vaker co-creatietrajecten op te nemen in de programmering van het museum. De tentoonstelling *D.I.Y.* die in 2025 op de planning staat, met zijn nadruk op het feit dat iedereen in wezen een maker en ontwerper is, en met zijn emanciperende en democratiserende aspecten, is bij uitstek een mooi aanknopingspunt voor een dergelijk traject. In de komende maanden zullen we in gesprek gaan met verschillende groepen binnen en buiten het museum om samen vorm te geven aan een nieuw traject van co-creatie.

Buurt naar het museum

Buurt naar het museum is een project dat de gemeente 's-Hertogenbosch als opdracht gaf aan Design Museum Den Bosch en Het Noordbrabants Museum, gericht op mensen uit Bossche wijken voor wie museumbezoek niet vanzelfsprekend is. Voor de pilot in 2024 werden de wijken Hambaken en de Gestelse Buurt gekozen, zogenaamde focuswijken waar op verschillende (gemeentelijke) niveaus gewerkt wordt aan betere en gelijke ontwikkelingskansen.

Doel van het project is het laagdrempelig contact maken en behouden met bewoners en hun vertegenwoordigende organisaties. Maar ook om aansluiting te zoeken bij bestaande (educatieve en publieks-) projecten binnen en buiten de musea en drempels te (h)erkennen binnen de organisatie als het gaat om aanbod, gebouw en faciliteiten.

De musea nodigen bewoners uit de buurten (vaak al verbonden aan een club, stichting of buurtactiviteit, al dan niet actief in de Bossche Brede Scholen) op zo veel mogelijk manieren uit; we vragen feedback aan hen en stimuleren herhaalbezoek. Dat museumbezoek kent vele vormen: van groepsbezoeken door clubjes uit de wijk tot schoolbezoek binnen de themaweken Kunst tot grotere thematische 'Buurt naar het museum'-events (zie het hoofdstuk Publieksprogramma). De aanpak van de musea om in samenwerking met

bestaande initiatieven in de wijk activiteiten voor buurtbewoners te organiseren werpt zijn vruchten af. Denk aan herhaaldelijk groepsbezoek door Marokkaanse vrouwen die normaal samenkomen in een buurthuis, tientallen kinderen die via KlupUp van Huis73 na een workshopreeks een presentatie hebben in het museum en een intensieve samenwerking met de Kantinemoeders uit Nieuw Zuid én Hambaken Connect uit De Hambaken. Uit deze nieuwe contacten ontstaan duurzame samenwerkingen. Ook weet de buurt ons steeds vaker te vinden, zoals het buurtteam Meerendonk/Gestelse Buurt. Op hun verzoek gaven de musea een workshop in de wijk tijdens de Buurtdag in september. De kleinschalige kennismakingsbezoeken kunnen voor bewoners de opmaat zijn naar de grotere 'Buurt naar het museum'-evenementen die het museum organiseert, waarbij alle buurtbewoners van beide wijken worden uitgenodigd. Er zijn twee kleine edities geweest in de eerste helft van 2024 en één breed uitgemeten (gratis) Buurtfeest op zaterdagmiddag 7 december.

In 2025 zetten de musea de werkzaamheden voort en gaan we ook andere wijken betrekken om zo de

opgedane kennis verder uit te breiden in de stad. Doel is om een plan te maken voor continuering van het project in 2026, waarin we een langetermijnvisie verder uitwerken en zorgen voor inbedding in de musea en de wijken. De verlenging van de pilot geeft de musea de kans dit plan met bijbehorende financiering goed uit te werken, zonder dat het project stilvalt en waardevolle en opgebouwde contacten vervagen.

Digitale innovatie

Met de ontwikkeling van het digitale kennisplatform de Derde Verdieping in 2019 bevindt Design Museum Den Bosch zich in de voorhoede van musea met een digitale strategie. Hoewel dit eerst een losstaand project binnen het museum was, is dit in 2024 onderdeel geworden van de bredere koepel digitale innovatie. Een nieuwe tak in het museum die ondergebracht is op de afdeling Marketing, communicatie en contextprogrammering. Sinds 2024 valt hier niet alleen de Derde Verdieping onder, maar ook het Designer in Residence-traject. Daarnaast worden actuele digitale ontwikkelingen, zoals op het gebied van artificiële intelligentie (AI), gevolgd en waar nodig onderzocht op potentieel gebruik door het museum. Deze brede kijk op digitale innovatie biedt kansen voor de door het museum gekoesterde wensen op het gebied van meerstemmigheid, duurzaamheid en toegankelijkheid, en heeft nieuwe gesprekken en ambities aangewakkerd over het hybride museum van de toekomst.

Derde Verdieping

De Derde Verdieping is het online kennisplatform waar bezoekers meer verdieping kunnen vinden bij de thema's van de tentoonstellingen. Sinds 2019 ontsluiten we hier als een van de eerste musea in Nederland een deel van onze tentoonstellingsonderwerpen online. Het platform zorgt voor een duurzaam behoud van kennis; ook na afloop van de tentoonstelling is de opgedane kennis toegankelijk voor het publiek. Daarnaast legt de Derde Verdieping expliciet de verbinding met de wereld buiten het museum. Mensen met verschillende achtergronden geven hun kijk op de thema's en actuele ontwikkelingen krijgen een plek, zelfs als het over thema's van een aantal jaar geleden gaat. Het gehele

jaar door werken we dan ook aan het uitbreiden van de al bestaande thema's. Daarnaast hebben we in 2024 twee thema's toegevoegd: *Dance – design van een cultuur* en *Design voor de planeet*.

Dance – design van een cultuur

Over elektronische muziek zijn al eindeloos veel documentaires gemaakt en boeken geschreven. Daarom is er voor gekozen deze Derde Verdieping vooral in te steken als gidsfunctie: wat zijn de belangrijkste documentaires, podcasts en boeken over dit thema? Ook is er een artikel uit *Trouw* doorgeplaatst over het ontwerp van xtc-pillen en is er een playlist met alle nummers uit de tentoonstelling beschikbaar. Daarnaast zijn er twee video's geproduceerd. In een van de video's vertelt

hoofdcurator Yassine Salihine je meer over de vijf belangrijkste objecten uit de tentoonstelling. In de tweede video vertellen de ontwerpers van de tentoonstelling, die normaal podia voor festivals ontwerpen, hoe zij te werk zijn gegaan.

Design voor de planeet

Over geo-engineering zijn weinig Nederlandstalige bronnen te raadplegen, daarom hebben we voor deze Derde Verdieping een uitgebreide en verdiepende videopodcastserie gemaakt over dit onderwerp. In zeven afleveringen gaat curator Tomas van den Heuvel in gesprek met wetenschappers, historici, journalisten en andere experts over alle grote vragen die rondom geo-engineering spelen. Het resultaat is een diepgravend, meerstemmig en genuanceerd gesprek over klimaatproblematiek en de menselijke drang om de natuur te ontwerpen. Omdat de content van de Derde Verdieping vooral bereik heeft buiten de website van het museum, is de videopodcast gepubliceerd op Spotify, Apple Podcast, Podimo en YouTube. Uiteraard zijn alle afleveringen op de museumwebsite terug te vinden. Een aantal quotes die doorgeplaatst werden op social media brachten het gesprek en discussie met volgers op gang.

Designer in Residence

De Derde Verdieping is hoofdzakelijk online te vinden, maar hoe breng je de digitale wereld naar het museum? In juni 2024 hebben we twee Designers in Residence aangenomen. Samen met hen, ontwerper Chris Kievit en meta-ontwerper Lars van Vianen, onderzoeken we anderhalf jaar lang wat de kansen, mogelijkheden en valkuilen van interactieve digitale presentatiemogelijkheden in de fysieke ruimte van het museum zijn. Aan de hand van verschillende testcases komen we erachter welke vormen van *extended reality* (ER) aanslaan bij ons museumpubliek, welke verhalen uit tentoonstellingen en de collectie zich lenen voor de inzet van digitale presentatiemogelijkheden en op welke manier onze conservatoren ER kunnen inzetten in hun tentoonstellingen. In december 2024 presenteerden Chris en Lars hun eerste project *PostPlanet*, waarmee we onderzoeken hoe museumbezoekers interacteren met een VR-bril.

Tegelijkertijd zoeken we tijdens dit traject naar mogelijkheden om de inzet van dit soort technieken zo duurzaam mogelijk te maken. Daarom is bij aanvang

Jaar	Bezoekers Derde V- erdieping website	Downloads podcast	Weergave YouTube
2024	30.691	10.533	34.670
2023	27.000	11.091	102.034
2022	14.154	Onbekend	5965
2021	16.100	Onbekend	5285
2020	8900	Onbekend	1202

Podcast	Downloads audio 2023	Downloads audio 2024	Weergaven YouTube 2023	Weergaven YouTube 2024
Design voor de planeet (2024)	n.v.t.	2257	n.v.t.	16.642
Ontworpen liefde (2023)	438	2322	16.524	4411
Sneller, beter, mooier (2023)	10.389	7796	60.214	1085
SneakEars (2022)	1832	195	n.v.t.	n.v.t.
Goth (2021)	7985	224	n.v.t.	n.v.t.

van dit traject geïnventariseerd wat voor hardware al in het bezit is van het museum en hoe we deze ook in de toekomst kunnen blijven gebruiken zonder ieder jaar de nieuwste modellen aan te moeten schaffen. Bij de ontwikkeling van software wordt onderzocht hoe dit, met minimale aanpassingen, ook voor andere doeleinden gebruikt zou kunnen worden binnen het museum. En ook op het gebied van kennis wordt er aan duurzaamheid gedacht. Alle uitkomsten van dit traject worden vastgelegd en inzichtelijk gemaakt voor alle collega's. Zowel binnen als buiten het museum. Daarnaast zijn in 2024 de eerste aanzetten gedaan om een matrix te creëren die door iedereen binnen het museum met een idee voor het gebruik van interactieve digitale technieken, ook zonder technische kennis, gebruikt zou moeten kunnen worden.

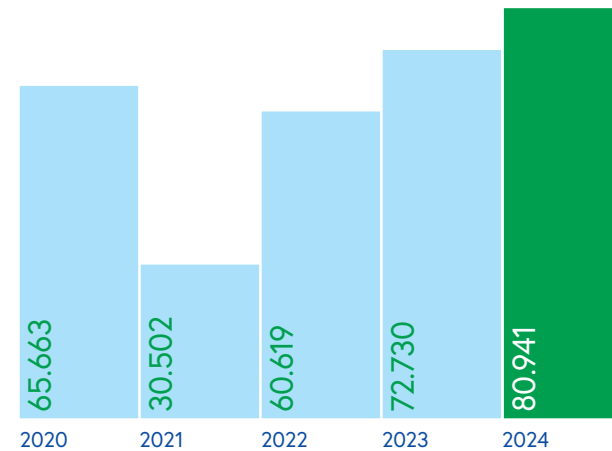
Dit project is tot stand gekomen dankzij de steun van Cultuurloket DigitALL.

AI

In 2024 konden de stormachtige ontwikkelingen op het gebied van artificiële intelligentie (AI) niet langer genegeerd worden. Ook voor de museumsector biedt AI veel kansen, bijvoorbeeld door musea toegankelijker te maken voor verschillende bezoekersgroepen. Om een beter inzicht te krijgen in de kansen en valkuilen die gepaard gaan met AI heeft medewerker online communicatie en digitale innovatie Lydia van der Made een opleiding gevolgd over generatieve AI aan de Jheronimus Academy of Data Science. Inmiddels test zij achter de schermen of en hoe AI een museumbezoek toegankelijker zou kunnen maken. En hoe het museum AI hiervoor op een verantwoorde manier in zou kunnen zetten. Zo ontwikkelde ze in 2024 een testversie van een AI-rondleiding bij de tentoonstelling *Dance – design van een cultuur*. In een chatfunctie kunnen bezoekers zelf vragen stellen over de tentoonstelling, waarbij ze antwoord krijgen in hun eigen taal op een toegankelijke manier. De eerste resultaten zijn veelbelovend. In 2025 zal deze test verder uitgerold worden.

Marketing en communicatie

Bezoekersaantallen

2024 was het jaar waarin we de stijgende lijn na de coronapandemie hebben weten door te zetten en ons beoogd aantal bezoekers van meer dan 80.000 bereikt hebben. Met een gemiddelde van 1527 bezoekers per week zitten we precies op ons streefcijfer. We zijn trots op de groei van 11% ten opzichte van vorig jaar, en de groei van 33% ten opzichte van 2022 is natuurlijk ook noemenswaardig.

Het jaar kende een aantal opvallende uitschieters naar boven qua bezoekersaantallen. De drie museumavonden zorgden telkens voor meer dan 2500 bezoekers in die weken. Ook de eerste week van het jaar, die in de kerstvakantie viel, was erg druk met 2691 bezoekers. Een andere leuke uitschieter was de laatste week van *De Grote Vakantietentoonstelling*, toen nog snel 2423 bezoekers naar het museum zijn gekomen.

Normaliter zijn de ombouwperiodes moeilijke tijden qua bezoekersaantallen. Zeker als de grote eerste verdieping gesloten was, bleven de bezoekers vaak weg. Dit jaar kende een opvallende breuk met die trend. We zijn in totaal 12 weken in ombouw geweest, en in slechts twee van die weken hebben we minder dan 1200 bezoekers gehad. Vier ombouwweken hadden zelfs uitschieters naar boven de 1700 bezoekers. Onze hypothese is dat de uitgebreide programmering op andere plekken in het museum

(de Young Design Space, de keramiekkast en de sieradenpresentatie op de omloop, *Design!* op de begane grond en de presentaties naast de trap) een temperende werking heeft op de dip in bezoekersaantallen bij de ombouw van de tentoonstellingszalen.

Een andere interessante ontwikkeling is het feit dat de pieken en dalen in onze bezoekersaantallen niet langer mee lijken te bewegen met die van het naastgelegen Noordbrabants Museum. Vroeger waren slechte weken bij de burens per definitie ook slechte weken bij ons. Dat is nu niet meer het geval. Dit laat zien dat wij als museum nu daadwerkelijk een bestemming op zich zijn geworden, en niet langer een toevoeging aan een bezoek aan Het Noordbrabants Museum zijn.

Lokale samenwerkingen & talentontwikkeling

Nog meer dan in voorgaande jaren waren lokale samenwerking en talentontwikkeling belangrijke speerpunten in ons beleid op het gebied van marketing, communicatie en contextprogrammering. De Museumavonden zijn altijd al een mooi voorbeeld van lokale samenwerking: we organiseren deze natuurlijk samen met Het Noordbrabants Museum. In 2024 hebben we ervoor gekozen om ook Willem Twee actief bij de (muziek)programmering te betrekken. Qua invulling van de avond richtten we ons helemaal op jong, lokaal talent. Zo verzorgden de jonge dj's van de Bossche dj-opleiding Stoom de muziek, gaven jonge Bosscharen als Judith Mingers, Ezra Dirks, Casper Roos en David Bijlaart workshops en werkten we samen met onder andere galerie Ruby Soho, Drag Up Family en stadsdichter Kelly Verdonk.

Het duurzaamheidsfestival Zin in Morgen was een ander goed voorbeeld waarin we talentontwikkeling en lokale samenwerkingen centraal hadden staan. Het festival is een initiatief van Den Bosch Partners, en wij hebben de hal van het museum ter beschikking gesteld en hier samen een programma ontwikkeld. De jonge, duurzame en Bossche ondernemers van About Waste en Vod & Bot gaven workshops, de nieuwe ontwerpstudio Corvers presenteerde werk, en studenten van de opleiding Fashion & Design van het Koning Willem I College werkten in de hal van het museum aan een feestelijke mantel voor het Bossche icoon Zoete Lieve Gerritje, gemaakt van afgedankte kleding van het Leger des Heils en Shoeby.

Ook bij de tentoonstelling *Dance – design van een cultuur* stond het hele publieksprogramma in het teken van lokale samenwerkingen. We organiseerden maar liefst vier compleet uitverkochte workshops in de studio's van het tegenovergelegen Willem Twee. De

lezingen werden gegeven door Bosschenaren en met het jonge Bossche dj-collectief Stoom organiseerden we een workshop in het museum.

In juni konden twee groepen jonge Bosschenaren hun werk in het museum presenteren. Eerst was het de beurt aan de studenten van de opleiding New Design & Attitudes van het St. Joost in Den Bosch. Zij presenteerden het eindwerk van hun tweede studiejaar in de Young Design Space. Daarna kregen zestig leerlingen van vier Bossche scholen (ISK Den Bosch, Mytyschool Gabriel, Sint Janslyceum en Dieze College) de mogelijkheid om hun bijdragen te tonen in de hal van het museum.

Design to Market is het talentontwikkelingsprogramma voor jonge ontwerpers binnen de provincie Noord-Brabant. Het museum is al jaren een betrokken partner in het project. In 2024 hebben de jonge ontwerpers Bram de Vos en Onno Dikmans als onderdeel van hun ontwikkeltraject een serie workshops gegeven in de tentoonstelling *Design voor de planeet*. Ze zijn vanuit het museum begeleid in zowel hun planvorming als in de promotie van hun activiteiten.

Net als in vorige jaren was ook in 2024 de evenementenserie SAVED, waarin het Young Design Team jonge ontwerpers interviewt over hun inspiratiebronnen, volledig gevuld met jonge ontwerpers uit de provincie. Ook waren we opnieuw betrokken bij het jongerenfestival SKEER in september; een samenwerking met een flink aantal belangrijke Bossche organisaties, zoals Huis73, PowerUp073 en Farent. Tijdens onze workshops op dit festival hebben we vele Bossche jongeren kennis laten maken met kunst en design. Young Creatives is een initiatief van Festival Cement waarbij jongeren verschillende Bossche culturele evenementen bezoeken. In 2024 hebben we hen opnieuw mogen verwelkomen en waren we actief betrokken bij de doorontwikkeling van dit mooie initiatief. Natuurlijk waren ook de projecten Soft Spaces en Buurt naar het museum geweldige voorbeelden van lokale samenwerkingen en talentontwikkeling. Hier besteden we in het hoofdstuk Publieksverbreding uitgebreid aandacht aan.

Ook onze samenwerkingspartners en leveranciers komen goeddeels uit de regio. Of het nou gaat om de studio waar onze podcasts opgenomen worden, de makers van de filmpjes op onze website, het bureau dat onze onlinemarketing doet, onze fotografen, de audiovisuele ondersteuners tijdens evenementen, de makers van de *signing* in het museum of het technisch team dat de tentoonstellingen opbouwt: ze komen allemaal uit de buurt.

Media-analyse

Het bedrijf Media Info Groep voert in opdracht van Design Museum Den Bosch een kwantitatieve jaaranalyse van de media-aandacht uit. In totaal verschenen dit jaar 569 nieuwsberichten over het museum. De totale mediawaarde bedroeg € 617.760.870, een opvallende stijging ten opzichte van de € 2.211.217 in 2023, en de € 163.860 in 2022. Het totale bereik komt uit op 3.573.838.

Er waren in de media-aandacht voor het museum in 2024 een aantal interessante trends te zien. Ten eerste waren we zeer tevreden met de grote artikelen die over onze tentoonstellingen verschenen in de landelijke media. Zo werd *Dance – design van een cultuur* breed uitgemeten in *de Volkskrant*. Er was een uitgebreid interview met curator Anne-Karlijn van Kesteren in *De Telegraaf* over *De Grote Vakantietentoonstelling*, en ook *de Volkskrant* hier veel aandacht aan. *Design voor de planeet* kreeg een mooie bespreking in *NRC* en werd tevens getipt in *De Standaard*. In de laatste week van *Mapping Modernity – Moderniteit in kaart* besteedde Jeroen Junte in *de Volkskrant* ook nog aandacht aan deze tentoonstelling.

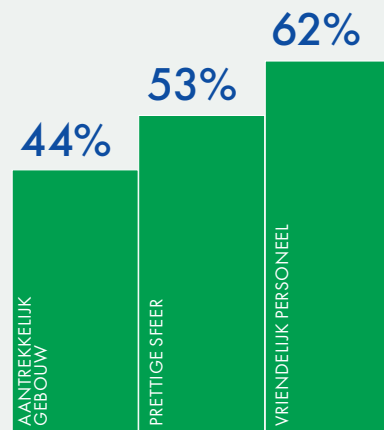
In 2024 hebben we onszelf het expliciete doel gesteld om niet alleen in de geschreven pers aandacht te genereren, maar ook vaker op radio en tv te verschijnen. Dat heeft zijn vruchten afgeworpen. Timo de Rijk werd in Villa VdB door Jurgen van de Berg geïnterviewd over *Mannen, vrouwen en hun*

apparaten. Curator Yassine Salihine vertelde over de tentoonstelling *Dance – design van een cultuur* op de radio bij De Nieuws BV en 3FM en op de tv bij EditieNL. *De Grote Vakantietentoonstelling* kreeg uitgebreide aandacht op tv bij Ivo Niehe op NPO 1 en bij DTV middels een interview met curator Anne-Karlijn van Kesteren. Over *Design voor de planeet* werd curator Tomas van den Heuvel geïnterviewd op NPO Radio 1 in het programma *Opium*.

Een andere opvallende en positief stemmende trend is het feit dat onze medewerkers steeds vaker als expert worden geïnterviewd in de media. Zo vertelde curator Bao Yao Fei over hedendaagse interieurs in *de Volkskrant*, werd hoofd development Lenneke Beunk geïnterviewd over fondsenwerving in tijdschrift *Boekman*, gaf directeur Timo de Rijk zijn mening over het faillissement van Pastoe in *de Volkskrant* en over Enzo Mari in *NRC*, en was curator Yassine Salihine aan het woord in *NRC* over het succes van de tassen van

Zo waarderen de bezoekers het museum

Waar we goed in zijn

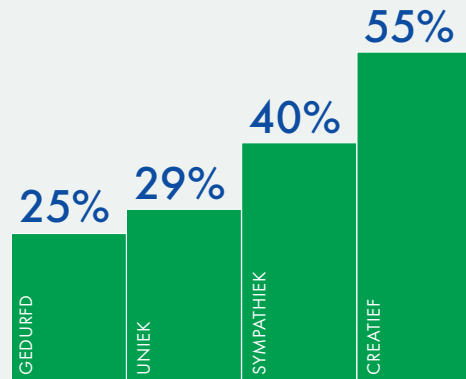

Het bezoekersonderzoek van Design Museum Den Bosch wordt uitgevoerd door Hendrik Beerda Brand Consultancy. Het aantal respondenten lag met 603 hoger dan vorig jaar en is daarmee representatief.

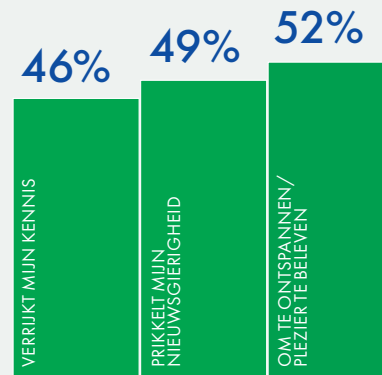
Susan Bijl. Hoewel dit misschien niet direct bijdraagt aan meer aandacht voor de tentoonstellingen, is het erg belangrijk voor het aanzien en de zichtbaarheid van het museum.

Natuurlijk werd er ook in 2024 weer veel geschreven over de verhuizing van het museum naar de Bossche Stadsdelta, met name in de lokale en regionale pers. Waar de toon in 2023 vaak nog wat zuur was en er veel aandacht ging naar de sloop van het Citadelhof, kwamen in 2024 vaker de positieve ontwikkelingen voor het voetlicht. Zo verschenen er verschillende artikelen over het project Toekomstijkers en was er aandacht voor de grote hoeveelheid betaalbare woningen die in het gebied gebouwd gaan worden. Tegelijkertijd genereerde de roeivereniging, die voor de ontwikkeling van het gebied een andere locatie gaat krijgen, veel oproer met betrekking tot hun komende verhuizing.

Hoe de bezoekers ons zien

Bezoekerservaring

Waardering in cijfers

Dit is onze bezoeker

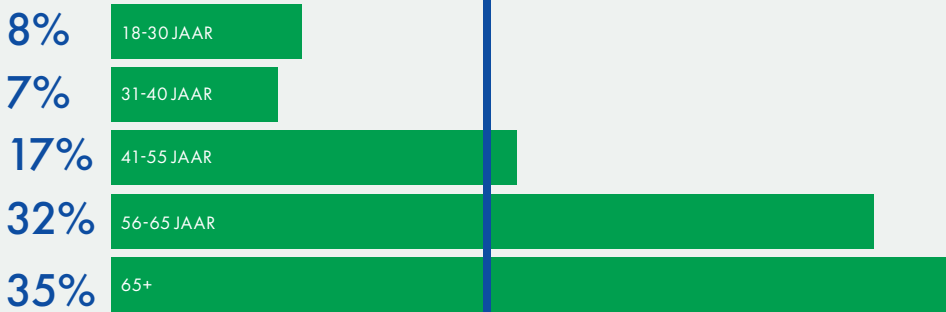
52% kwam voor het eerst in Design Museum Den Bosch

47% komt uit Noord-Brabant

32% Klassieke Cultuurliefhebber
18% Proevende Buitenwijkers
10% Culturele Alleseters

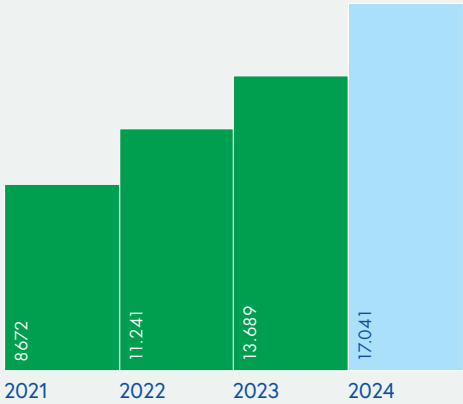
32% kwam met de trein, 46% met de auto

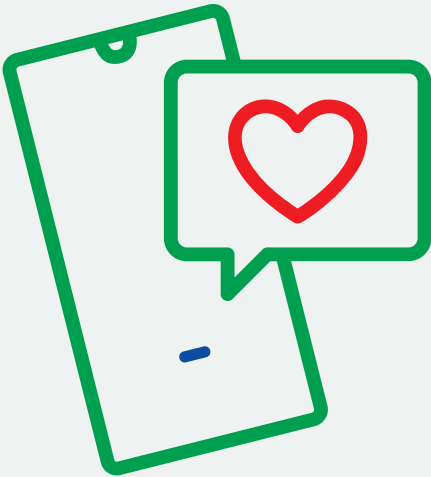
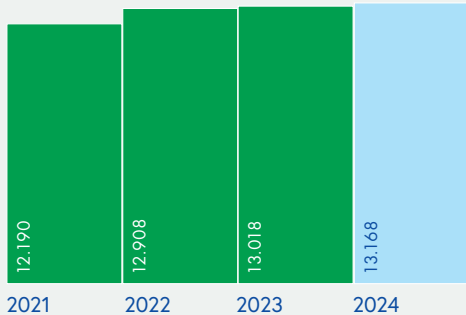
Facts & Figures 2024

Aantal volgers op Instagram

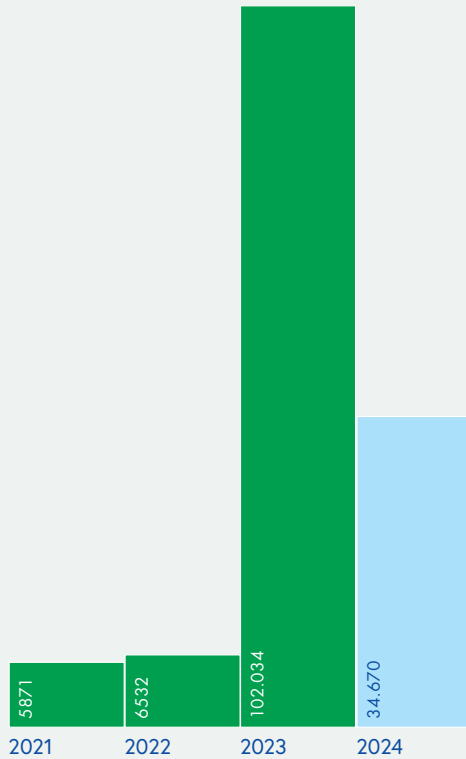

Aantal volgers op Facebook

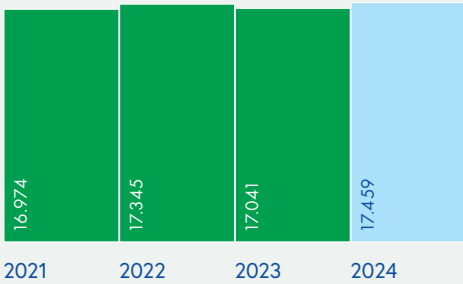

1091 volgers
op TikTok in 2024
54.000
views op TikTok
in 2024

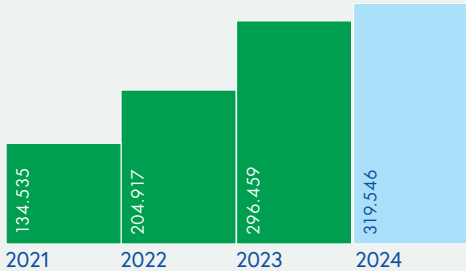
Aantal views op YouTube

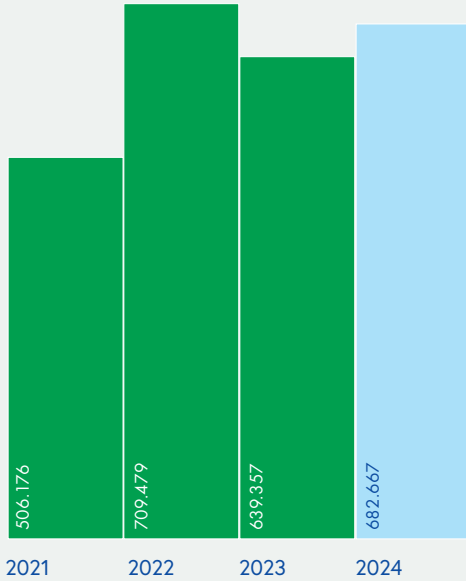
17.459
abonnees op de
nieuwsbrief in 2024

Aantal bezoekers van de website

Pagina's bekeken op de website

'Nooit meer naar Frankrijk (Liever naar Gagaoezië: Vakantieherinneringen uit de jaren tachtig)'
Dieter van den Bergh
ZOUT, #8/2024

Televisie/Beeld

'Seizoen 1 - Afl. 1'
Item gepresenteerd door Ivo Niehe
AVROTROS: Ivo, even op zaterdag, 02-11-2024

'Design Museum opent tentoonstelling over de invloed van ontwerpers op onze vakanties'
Interview Anne-Karlijn van Kesteren door Thijs Janssen
DTV Nieuws, 05-07-2024

Posters for the Planet
'Maak een poster, win een klimaatchampagne'
ANP.nl, 05-08-2024, ook geplaatst op de websites van WWF, BNO en Turing Foundation

De stoel, de lamp, de vaas en... de theepot?
'Expo Nieuws: De stoel, de lamp, de vaas en... de theepot?'
Klei, jr. 44/ #2 maart/april

Soft Spaces
'Interview met Lisa Iljoeoma: Kunst is noodzakelijk voor kritisch denken'
Vermelding van tentoonstelling in interview door Emilie De Winne, Samuel Bocken & Robin Chan
Schamper, 04-11-2024

'Soft Spaces: Dug-out'
Omroep Brabant, 13-11-2024

Design voor de planeet

'Design voor de Planeet toont de geschiedenis van het fenomeen geo-engineering'
Brabants Dagblad, 23-09-2024

'Al eeuwenlang wil men de aarde "temmen" – niet per se met succes'
Laura Wismans
NRC, 09-10-2024

'De maakbare aarde'
Dieter van den Bergh
ZOUT, #10/2024

'Lekker klussen aan de aarde'
Recensie door Arjen Dijkgraaf
C2W Mens & Molecule, 01-09-2024

'De aarde vormen'
Agenda
Museumtijdschrift, #8

'Zien&Doen: Zet de aarde naar je hand'
De Ingenieur, #11/jr. 136

'Michaël Borremans kiest zijn préférés. De beste expo's in de buurlanden'
Culturele agenda door Geert van der Speeten
De Standaard, 30-11-2024

'Wodka van koolstofdioxide'
Recensie door Lisa Pais
New Scientist, #127/dec

Radio/Geluid

'De audiotour: Tomas van den Heuvel over Design voor de planeet'
Radio-interview met Tomas van den Heuvel
NPO Radio 1: Opium, 17-11-2024

PostPlanet
'Uittip: PostPlanet'
Agenda
Algemeen Dagblad, 24-12-2024

Supreme – Resampling the World

'Cultuuragenda'
ZOUT, 19e jr./#12-2024

'Resampling the World vanaf 23 november te zien in Design Museum Den Bosch'
Gourmandgazette, 25-10-2024

'In November'
NRC: Het Blad, 02-11-2024

'Supreme moet jongeren lokken'
Janneke Hobo
Brabants Dagblad, 21-11-2024

Fondsenwerving
'Niet als piepende Calimero je handje ophouden'
Interview Lenneke Beunk over private financiering door Wietse Schmidt
Boekman, #138, jr. 36, voorjaar

‘Bij de bezoekerswand die de tentoonstelling afsluit blijkt dat de meningen erg verdeeld zijn over of geo-engineering nu wel of niet een oplossing kan zijn. We hebben onszelf in de penarie gewerkt, dan kunnen we ons er toch ook weer uitwerken, is een van de opmerkingen aan de muur.’

Al eeuwenlang wil men de aarde ‘temmen’ – niet per se met succes
NRC, 09-10-2024

‘De expositie is bedoeld voor een breed designminnend publiek en legt daarom de nadruk op de visuele schoonheid van de getoonde projecten.’

LEKKER KLUSSEN AAN DE AARDE

Tentoonstelling Design voor de planeet in Design Museum Den Bosch bewijst dat sleutelen aan je leefomgeving een fascinerend tijdverdrijf is.

C2W Mens & Molecule, 01-09-2024

Supreme moet jongeren lokken

Brabants Dagblad, 21-11-2024

‘Het museum kiest er bewust voor de tentoonstelling te maken zonder medewerking van Supreme.’

‘Niet als piepende Calimero je handje ophouden’
Boekman, #138, jr. 36, voorjaar

‘Tegenwoordig hebben veel culturele instellingen een speciale afdeling die zich bezighoudt met het genereren van inkomsten van buiten de recettes. Geld kan, naast publieke subsidies, komen uit sponsoring, donateurschap en private fondsen. [Beunk] vertelt dat het voordeel van privaat geld is dat je het veel ruimer kunt gebruiken.’

‘Het gloednieuwe kunstproject Toekomstkijkers bij de Citadelpoort verbindt op zinnebeeldige wijze de historische binnenstad met de nieuwe Bossche Stadsdelta.’

Brabants Dagblad, 05-07-2024

‘Het educatief programma voor po, vo, mbo en hbo/wo bij de tentoonstellingen laat jonge bezoekers op een interactieve manier ervaren dat zij de gebruikers en vormgevers zijn van hun omgeving en hun toekomst.’

ONDERZOEKEND EN
ONTWERPEND LEREN
OVER DESIGN IN HET
MUSEUM

Kunstzone, KZ05//2024

‘Musea kunnen heersende narratieven en verhoudingen ter discussie stellen, zoals in tentoonstellingen over slavernij en het koloniaal verleden. Een voor Odding evident voorbeeld van een ‘waarachtige’ tentoonstelling is Design van het Derde Rijk (2019) in het Design Museum in Den Bosch’

Metropolis M, #1 feb/mrt

Verhuizing

'Levendig debat over toekomst Den Bosch. 'Maak een einde aan de vertrutting van de stad'

Miranda van Houtum
Brabants Dagblad, 14-01-2024

'Design Museum, zwembad of Decathlon: dit willen de Bosschenaren het liefst zien in het pand van Perry'
Birgit Barten
Brabants Dagblad, 16-01-2024

'Veel ideeën om "oude" V&D nieuw leven in te blazen: en dit is waarom daar (nog) niets van terecht komt'
Marc Brink
Brabants Dagblad, 23-01-2024

'Cultuur & GO #11. Van experiment naar permanent: Tramkade Den Bosch'
Rinske Brand
gebiedsontwikkeling.nu, 29-01-2024

'Bosschenaren krijgen updates over negen projecten die Spoorzone op z'n kop gaan zetten'
Roel Kuilder
Brabants Dagblad, 05-02-2024

'De Bossche Spoorzone staat voor een transformatie van jewelste: dit gaat er allemaal gebeuren'
Roel Kuilder
Brabants Dagblad, 07-02-2024

'Den Bosch krijgt een nieuwe buurt met vooral betaalbare woningen'
Birgit Barten
Indebuurt.nl, 08-02-2024

'Kunstproject Toekomstkijkers is symbolische brug tussen oud en nieuw'
Chris Korsten
Brabants Dagblad, 05-07-2024

'Niet elke wens voor een nieuw stukje Den Bosch kan ingewilligd worden. Wat is het lijstje?'
Jos van de Ven
Brabants Dagblad, 09-10-2024

Educatie

'Bewoners Hambaken en Gestelse Buurt op Valentijnsdag gratis naar Bossche musea'
Frank Spijkers
DTV Nieuws, 15-01-2024

'Het OntwerpStation: Onderzoekend en ontwerpend leren over design in het museum'

Eline Zwart
Kunstzone, KZ05//2024

'Prikkelarm cultuuraanbod: Genieten van kunst op jouw tempo en volume'
Simone Vos
KunstLoc Brabant, 01-08-2024

'Twee Bossche musea verzorgen gratis buurtfeest'
Bossche Omroep, 29-10-2024

'Bewoners Bossche focuswijken gratis naar het museum'
Bas Moerman
Brabants Dagblad, 09-12-2024

'In Club Zien kun je tenminste iets dóén'
Simone Vos
Eindhovens Dagblad, 09-12-2024

Overig

'De mooiste designmusea van Europa'
Michou Basu
FD Persoonlijk, 12-10-2024

'Kunst in het derde rijk: Verleiding en afleiding'
Verwijzing naar tentoonstelling Design van het Derde Rijk (2019)
De Witte Raaf, 25-1-2024
Mieke Rijnders

'Het "waarachtige" museum van Arnoud Odding'
Boekbespreking door Arent Boon met aandacht voor Design van het Derde Rijk (2019)
Metropolis M, #1 feb/mrt

'Delfts Blauwe'
Beeldreportage over de Picasso-buiklenen aan het Royal Delft
Plus Magazine, februari 2024

'Mijn favoriet: Timo de Rijk'
Timo De Rijk over collectiestuk Paramount van Lapo Binazzi
Hollands Glorie, 29-02-2024

'Enzo Mari wilde met zijn ontwerpen het naoorlogse Italië veranderen: De directeur van het Design Museum kiest er tien'
Interview Timo de Rijk door Arjen Ribbens
NRC: Het Blad, 04-04-2024

'In Rotterdam zie je ze nooit níét: de kleurrijke nylon tassen van Susan Bijl. En ze is nog lang niet van plan te stoppen'
Bijdrage Yassine Salihine in artikel over succes Susan

Bijl-tassen door Marko de Haan
NRC Magazine, 04-04-2024

'Jan Willem Drukker: Inspirerende professor en meestercauseur'
Bijdrage Timo de Rijk aan overlijdensbericht JW Drukker door Gerlof Leistra
EW Magazine- jr. 80=#11, 16-04-2024

'Wandelen in Brabant: de 10 mooiste wandelroutes'
Vermelding
Willeke van Doorn
National Geographic, 02-08-2024

Radio/Geluid

'De Tijdcapsule: Yassine Salihine stopt er imperfectie in'
Radio-interview Yassine Salihine
NPO Radio 1: De Nieuws BV, 25-07-2024

Televisie/Beeld

'Mensen weten musea weer massaal te vinden sinds de coronapandemie'
Maan Leo over de groeiende bezoekerscijfers
DTV Nieuws, 13-01-2024

Development & relatie-management

Design Museum Den Bosch heeft in 2024 met succes gebouwd aan een verbreding van de financieringsmix bestaande uit sponsorgelden, individuele giften en subsidies.

Fondsen- en subsidiewerving

Het museum heeft opnieuw een groot aantal fondsen aan zich weten te binden en kon rekenen op steun van diverse provinciale en landelijke subsidies en fondsbijdragen. Er werd in totaal voor plusminus € 700.000 aan subsidies toegekend. Subsidienten waren enthousiast over de maatschappelijke relevantie van onze onderwerpen en de veelzijdige perspectieven die we bieden. Daarnaast wordt onze focus op laagdrempeligheid én diepgang plus het bereiken van nieuwe doelgroepen gewaardeerd. De afgelopen jaren hebben we steeds meer nieuwe fondsen aan ons museum weten te binden. Veel van deze gelden waren echter projectmatig van aard. Daarom was het essentieel om ons te richten op het omzetten van deze projectmatige financiering naar meerjarige financiering. Met de nodige trots kunnen we melden dat dit afgelopen jaar is gelukt. In 2024 ontvingen we twee toezeggingen voor meerjarige financiering. De Provincie Noord-Brabant kende ons een vierjarige subsidie toe voor de periode 2025-2028, en het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie verleende ons een tweejarige subsidie voor 2025 en 2026. Hieronder twee citaten uit de beoordelingsrapporten:

‘De commissie is positief over het lef dat wordt getoond in de beschreven plannen en heeft vertrouwen in de ambitie om hét Designmuseum van Nederland te worden. De organisatie heeft een goede antenne voor actuele thema’s.’

– uit het beoordelingsrapport van de Provincie Noord-Brabant

‘De commissie spreekt van een inhoudelijk sterk opgezet programma. Het programma getuigt van een innovatieve invalshoek en de commissie vindt het sterk dat design vanuit een sociaal-maatschappelijke lens bekeken wordt. Met betrekking tot de toegankelijkheid en het publieksbereik is de commissie met name positief over de publieksontwikkeling van een jong en inclusief publiek door de activiteiten van het Young Design team.’

– uit het beoordelingsrapport van Stimuleringsfonds Creatieve Industrie

Met deze meerjarige gelden is een belangrijke stap gezet in het verduurzamen en verstevigen van ons programma. Deze gelden maken het mogelijk om niet alleen de impact van onze culturele ambitie te vergroten, maar ook de kwetsbaarheid van projectmatige financiering te verminderen¹.

Donateurs

In 2024 hebben we bij Design Museum Den Bosch hard gewerkt aan het versterken van onze relaties met bestaande donateurs om hun betrokkenheid te verhogen en een vaste community van ambassadeurs op te bouwen. Terugkijkend op 2023 zien we dat er veel tijd en middelen zijn besteed aan het werven van fondsen voor tentoonstellingen. Dit heeft echter geleid tot een verminderde investering in het opbouwen van relaties met onze donateurs in dat jaar. Daarom was dit een belangrijk aandachtspunt voor 2024; we willen bouwen aan een nieuw netwerk van grote gevers. Afgelopen jaar stond in het teken van verschillende nieuwe activiteiten voor onze Vrienden, Members en Patrons; zo organiseerden we een succesvol donateursevent en een exclusief bezoek aan de kunstbeurs PAN Amsterdam. Deze evenementen hebben bijgedragen aan een verhoogde betrokkenheid van onze donateurs.

De nieuwe activiteiten maar vooral ook het investeren in bestaande warme relaties hebben afgelopen jaar al

¹ Deze gelden zijn in 2024 toegekend waardoor ze hier uitgelicht worden. De bedragen sluiten echter niet aan op de financiële rapportage van 2024 omdat dit meerjarige gelden zijn die starten in 2025. Deze bedragen maken dus geen onderdeel uit van de € 700.000 aan inkomsten die genoemd worden als totaalbedrag in 2024.

geresulteerd in twee nieuwe Members en één Patron. Particuliere gevers zijn belangrijk voor ons museum. Zij maken namelijk bijzondere dingen mogelijk die we zonder hun steun niet kunnen doen. Daarnaast is investering in deze groep cruciaal omdat dit op termijn moet resulteren in legaten en nalatenschappen, wat de financiële stabiliteit en continuïteit van het museum verder zal versterken. Hieronder een van onze Members aan het woord:

‘Design opent nieuwe mogelijkheden en verrijkt onze ervaringen, waardoor elke dag spannender en inspirerender wordt.’

– Erik Vis, Member

We kijken ernaar uit om in de komende jaren onze inspanningen op het gebied van donateurswerving verder uit te breiden en te optimaliseren, zodat we onze missie en visie kunnen blijven realiseren met de steun van een toegewijde en groeiende gemeenschap van donateurs.

Club Design

Club Design is ons netwerk van innovatieve ondernemers en bedrijven. Deze businessclub genereert inkomsten én ambassadeurs voor het museum in de stad en regio. We signaleerden dat, onder andere door een wisseling in bestuur, er minder binding ontstond van onze clubleden met het museum. Daarom is er in 2024 bijzondere aandacht besteed aan het verstevigen van de relaties met onze bestaande clubleden. Door hen meer te betrekken bij het museum behouden we hen niet alleen als trouwe supporters, maar kunnen we hen ook als ambassadeurs inzetten in de aanloop naar ons nieuwe museumgebouw. We hebben geïnvesteerd in meer persoonlijk contact en het organiseren van nieuwe activiteiten. Zo hebben we samen met onze sponsors een bezoek gebracht aan de TEFAF Maastricht, een van de meest prestigieuze kunstbeurzen ter wereld. Daarnaast hebben we in 2024 vier bijeenkomsten georganiseerd met interessante sprekers, en een exclusief bezoek aan onze tentoonstelling gecombineerd met een diner. Deze investeringen hebben ervoor gezorgd dat de sponsorclub weer meer verbonden is met het museum en de leden zich meer betrokken voelen. Dit resulteerde in enkele nieuwe leden die toetreden als sponsor. Dit helpt bij het opbouwen van een solide basis voor de toekomst.

Diversiteit & inclusie

Begin 2024 is de werkgroep Diversiteit en inclusie opgericht. De groep bestaat uit een brede vertegenwoordiging uit het museum: een vloermanager die ook de stem van de suppoosten vertegenwoordigt en veel gevoel heeft bij wat er speelt onder bezoekers en op de vloer. Een conservator die vanuit het conservatorenteam het perspectief van de tentoonstellingsmakers vertegenwoordigt en vooral meedenkt over manieren waarop we onze tentoonstellingen inclusiever kunnen maken. De hoofden van de afdelingen educatie, development, marketing en communicatie en contextprogrammering, die ieder vanuit hun eigen expertise en vakgebied naar de materie kijken. En de medewerker fondsenwerving die vanuit de personeelsvertegenwoordiging deelneemt.

Het eerste doel van de werkgroep was het beantwoorden van de vraag 'Waar staan we nu?'. Dat doet de groep door de 4 P's na te lopen: Personeel, Programma, Publiek (zowel huidig als werving) en Partners. De werkgroep:

- inventariseert waar we nu staan op het gebied van diversiteit en inclusie.
- verzamelt informatie over waar de behoeftes liggen binnen het museum, en welke stappen voor ons specifiek relevant zijn.
- onderneemt actie op de punten die op korte termijn en met minimale moeite verbeterd kunnen worden.
- stelt op basis van de voornoemde stappen en in overleg met het MT een aantal lange termijn doelen op voor het museum.
- denkt vanuit die ervaring ook actief mee over de rol die diversiteit & inclusie spelen in het nieuwe designmuseum.

Tijdens de eerste vergaderingen heeft de werkgroep een inventarisatie gemaakt van de onderwerpen die nu in het museum spelen. Hier kwamen meteen al een aantal belangrijke onderwerpen naar voren: digitale toegankelijkheid, informatievoorziening in het museum, toegankelijkheid van de tentoonstellingen, gebruik persoonlijke voornaamwoorden in de e-mailhandtekening, personeelsbeleid en werving, en het betrekken van verschillende doelgroepen bij het beleid van het museum. Met een aantal van de onderwerpen zijn we direct aan de slag gegaan, andere thema's vergen meer een langetermijnvisie.

Beleidsplan Code Diversiteit & Inclusie

We zijn begonnen met het gezamenlijk invullen van de Beleidsplan van de Code Diversiteit & Inclusie. Dit was sowieso een interessante exercitie: er ontstonden belangrijke gesprekken bij veel van de vragen en we merkten al snel dat de ervaringen op verschillende plekken in het museum behoorlijk verschillend zijn. De uitslag was zowel hoopgevend als verhelderend: we scoorden redelijk goed op Programma, maar hebben nog wat stappen te zetten op het gebied van bijvoorbeeld Personeel. De rest van het jaar hebben we de uitslag van de Beleidsplan als leidraad gebruikt bij onze activiteiten.

Toegankelijkheid tentoonstellingen

De toegankelijkheid van onze tentoonstellingen was een belangrijk speerpunt in 2024. In het verleden vroegen we de tentoonstellingsontwerpers wel om rekening te houden met toegankelijkheid in het ontwerp van onze tentoonstellingen, maar waren we niet precies genoeg in wat we daarmee bedoelden. Dat maakte dat sommige van onze tentoonstellingen zeer goed functioneerden voor bijvoorbeeld mensen in een rolstoel, doven of slechtzienden, maar dat we af en toe ook minder overtuigend te werk zijn gegaan en achteraf niet tevreden waren over de toegankelijkheid. Om meer verantwoordelijkheid te nemen in ons opdrachtgeverschap jegens de tentoonstellingsontwerpers, hebben we een uitgebreide briefing geschreven, waarin we aangeven aan welke toegankelijkheidseisen al onze tentoonstellingen moeten voldoen. Denk hierbij aan doorgangsruidtes, tekstgrootte, belichting, vitrinehoogte en contrast. Hoewel we tevreden zijn met de eerste resultaten, is iedere tentoonstelling een nieuw leermoment op dit gebied, en blijven we het document verfijnen en bijschaven.

Digitale toegankelijkheid

Op het gebied van digitale toegankelijkheid zijn in 2024 een aantal grote stappen gezet. Ten eerste hebben we ons verdiept in manieren waarop we de website toegankelijker kunnen maken voor blinden en slechtzienden. Daar is een samenwerking met het bedrijf ReadSpeaker uitgekomen. We hebben hun technologie in onze website geïmplementeerd, waardoor deze nu beduidend bruikbaar is geworden voor blinden en slechtzienden. Alle teksten kunnen met een simpele druk op de knop automatisch voorgelezen worden, en door toepassingen als een leesliniaal en makkelijk aan te passen tekstgrootte maken we het ook voor slechtzienden en mensen met bijvoorbeeld hersenletsel makkelijker om de website te gebruiken. We hebben in 2024 ook de eerste stappen gezet voor het bouwen van een nieuwe website in 2025. Hierbij staan toegankelijkheid en het voldoen aan de norm

WCAG 2.1 niveau A en AA bovenaan het programma van eisen.

Betrekken van publieksgroepen

2024 stond duidelijk in het licht van het betrekken van verschillende publieksgroepen, op alle niveaus van de organisatie. In het hoofdstuk Publieksverbreding staan we uitgebreid stil bij het co-creatie-project **Soft Spaces**. Maar ook **Buurt naar het museum** was hier een belangrijk onderdeel van; we hebben alle deelnemers telkens gevraagd naar hun ervaringen, en hier zijn veel grote en kleine verbeterpunten en veranderingen uit voortgekomen, met name op het gebied van gastvrijheid.

Het **OntwerpStation** in de gratis toegankelijke hal van het museum is volledig tot stand gekomen doordat we jeugd, jonge nieuwkomers, families en de kinderopvang hebben laten meedenken en ontwerpen. De wensen en ideeën uit deze werksessies werden vervolgens vertaald naar verschillende ontwerpvoorstellen die we in het museum met de vooraf geselecteerde doelgroepen én onze reguliere museumbezoekers uitprobeerden.

In 2024 startte ook de ontwikkeling van de tentoonstelling *Vrouwen als technologie*, die in juni 2025 te zien zal zijn. Om ervoor te zorgen dat de meerstemmigheid in het verhaal van deze tentoonstelling gewaarborgd is, hebben we een **klankbordgroep** samengesteld. De klankbordgroep bestaat uit tien vrouwen met heel verschillende achtergronden, uit verschillende generaties en met verschillende ervaringen. Natuurlijk is niet *iedere* vrouw vertegenwoordigd in de groep, maar het is wel een poging om zo veel mogelijk perspectieven mee te laten kijken naar de tentoonstelling. De klankbordgroep komt driemaal bij elkaar; één keer om het inhoudelijke tentoonstellingsplan door te nemen en te verrijken, één keer om de thema's en objecten kritisch te bekijken, en een laatste keer om de teksten te bespreken. Drie leden van de klankbordgroep zullen daarnaast een bijdrage leveren aan de tentoonstelling door middel van een audiotour waarbij ze reflecteren op de tentoonstelling vanuit hun eigen ervaringen als vrouw.

De afdeling educatie heeft in samenwerking met Dedicon | Huis van Toegankelijkheid een groep **blinden en slechtzienden** uitgenodigd om het bestaande educatieprogramma te doorlopen. Hier is een uitgebreid document met aanbevelingen uitgekomen, dat vervolgens verwerkt is in een nieuwe lesopzet. In 2025 gaan we deze lesopzet opnieuw voorleggen aan deze doelgroep, om nog beter zicht te krijgen op hun behoeftes. Het uiteindelijke doel is een speciale lesopzet voor deze doelgroep, maar ook om op een

‘Waar musea voor moderne kunst van oudsher zochten naar de raakvlakken tussen de beeldende kunst en ontwerp, kiest Design Museum Den Bosch voor het verkennen van de relatie tussen design en samenleving. De raad waardeert het dat het museum zich richt op jongeren en zich bezighoudt met maatschappelijk urgente vragen.’

De Raad voor Cultuur in haar beoordeling voor de regeling Culturele basisinfrastructuur

meer algemeen niveau een beter besef onder de Museumdocenten te ontwikkelen ten aanzien van de manier waarop ze deze groep tegemoet kunnen komen.

Personeelsbeleid en werving

Uit de beleidsscan kwam duidelijk naar voren dat we op het gebied van personeel en werving nog veel te winnen hebben; hier scoorden we het laagst op. In 2024 is een aantal kleine stappen gezet ter verbetering. Zo hebben we ons selectieproces kritisch bekeken, en enkele aanpassingen gedaan. De teksten van onze vacatures zijn op een inclusievere manier geschreven en we vragen geen specifiek opleidingsniveau meer, we kijken vooral naar competenties. We zijn gaan werven buiten de geëigende kanalen voor culturele instellingen, wat met name bij de vacature voor een nieuwe directieassistente tot verrassende sollicitaties heeft geleid. Hoewel we trots zijn op de gemaakte stappen, hebben we ook uitgesproken dat we hier in 2025 nog flink aan verder willen werken.

Aanleggen kenniscentrum

Een van de actiepunten uit de beleidsscan was 'vergaar

kennis en ontwikkel vaardigheden voor een effectief DIG-beleid'. We zijn vervolgens begonnen met het aanleggen van een nieuwe categorie in onze interne bibliotheek. Hier verzamelen we boeken en andere publicaties over diversiteit en inclusie. In een online document delen we interessante online voorbeelden met elkaar. Alle leden van de werkgroep dragen bij aan dit kenniscentrum; het doel is om onze kennis te vergroten en beter op de hoogte te blijven van de meest recente ontwikkelingen.

Prikkelvriendelijke openstelling

In april hebben we voor het eerst een prikkelvriendelijke openstelling georganiseerd. Aan deze dag is een uitgebreid onderzoek voorafgegaan, waarbij we verschillende musea met prikkelvriendelijke openstellingen bezochten en gesproken hebben met de mensen die baat hebben bij zo'n openstelling. Het was voor ons een interessant project, dat veel meer voeten in de aarde had dan we aanvankelijk gedacht hadden, zeker omdat op dat moment de zeer prikkelvolle tentoonstelling *Dance – design van een cultuur* te zien was. Uiteindelijk bleek de prikkelvriendelijke openstelling niet heel goed bezocht, en we bezinnen ons nog op een vervolg.

Genderneutrale toiletten & persoonlijke voornaamwoorden

In de eerste gesprekken met de werkgroep kwam een aantal onderwerpen naar voren die we destijds als 'laaghangend fruit' zagen: het aanpassen van de bordjes op de toiletten zodat deze genderneutraal worden, en het toevoegen van persoonlijke voornaamwoorden in de standaard e-mailhandtekening van alle medewerkers. Onze inschatting dat dit makkelijke acties zouden zijn die we zonder veel problemen zouden kunnen doorvoeren, bleek echter een grove misschatting. Uit een vergadering met het hele personeel bleek al snel dat het doorvoeren van genderneutrale toiletten voor de bezoekers op weinig verzet stootte, maar dat dezelfde maatregel voor de personeelstoiletten op veel verzet kon rekenen. Men maakte zich zorgen om ongemakkelijke situaties en het welzijn van externe gasten.

Uiteindelijk is besloten om alleen de bezoekerstoiletten genderneutraal te maken. Hoewel hier vanuit de bezoekers eigenlijk geen enkele reactie op gekomen is, waren de schoonmakers minder blij met dit initiatief. Waar vroeger alleen de herenwc's nogal vuil waren aan het einde van de dag, was dat nu bij alle toiletten het geval! Een ander belangrijk leerpunt voor de werkgroep kwam uit het voornemen om alle medewerkers te vragen hun persoonlijke voornaamwoorden in een document te zetten om deze toe te voegen aan de standaard e-mailhandtekening. Al snel bleek dat lang niet iedereen dit een prettig idee vond, uit heel

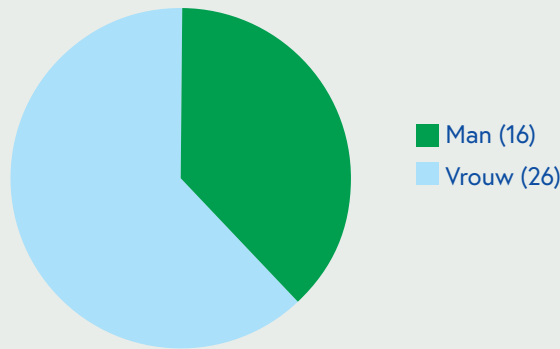
verschillende overwegingen. De werkgroep bleek totaal niet goed ingeschat te hebben wat een dergelijk verzoek los kon maken. Het was een belangrijke les in het belang van het creëren van draagvlak en het goed luisteren naar, en in gesprek gaan met, de collega's.

Organisatie

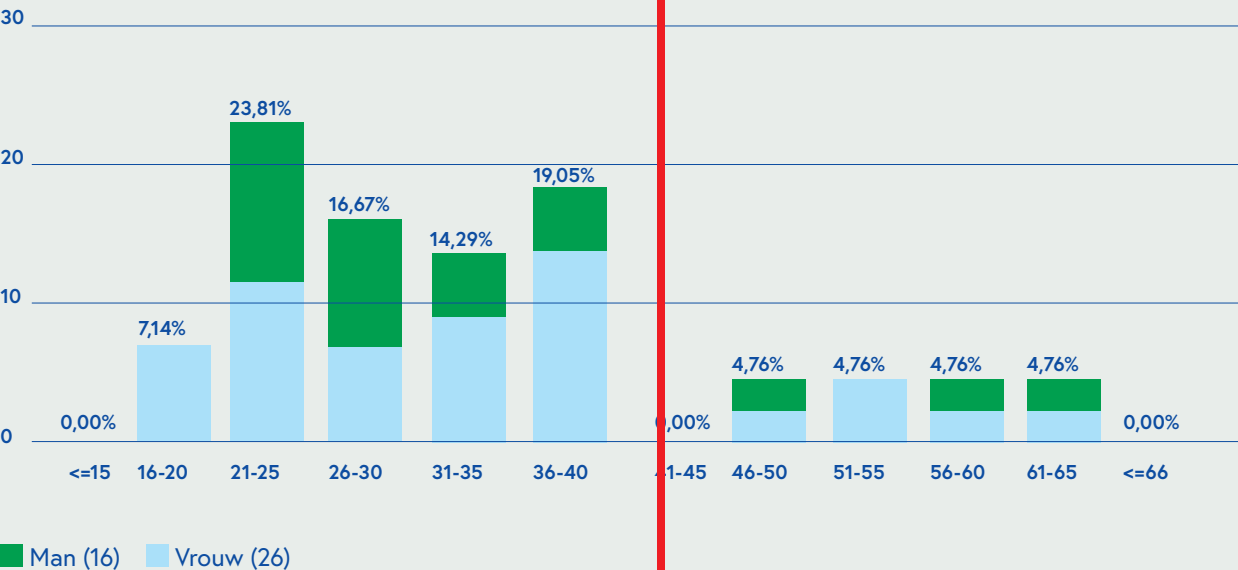
Het belangrijkste onderdeel van een succesvol museum? Het personeel natuurlijk! Onze medewerkers zijn het belangrijkste visitekaartje van de organisatie. Dat geldt zowel voor de mensen 'op de vloer' als voor de mensen 'op kantoor'.

Enkele gegevens

Geslacht

Leeftijdsverdeling

We hebben een mooie mix van mensen in dienst, aangenomen op kwaliteiten en competenties, divers van achtergrond, werkend in een sfeer waarin iedereen zich thuis voelt.

We kiezen er bewust voor om het toezicht op zaal niet uit te besteden aan als beveiligers opgeleide professionals. Liever nemen we (ex)studenten aan van een kunstopleiding, die affiniteit hebben met onze presentaties en tentoonstellingen. Om hen goed voor te bereiden op het voeren van een – tot op zekere hoogte –design-inhoudelijk gesprek met onze bezoekers, start elke nieuwe expositie voor hen met een rondleiding van de curator. Dit helpt hen niet alleen in het gesprek met de bezoekers, maar is ook waardevol voor hun beroepspraktijk als maker, want veel van onze **suppoosten zijn als beginnend maker actief**.

In een prettige omgeving is het fijn werken en is men minder ziek. Het museum is dan ook trots op het lage ziekteverzuim van 2,39% over 2024. Dat is ongeveer de helft van het landelijk gemiddelde. In de tweede helft van 2024 daalde het verzuim zelfs naar net onder de 1%. Ons museum is een geliefd stagebedrijf. Vooral de afdelingen Marketing, communicatie en context-programmering en Educatie werken veel met stagiaires, die een nette stagevergoeding krijgen. In het verleden was de stagevergoeding afhankelijk van het opleidingsniveau, maar in 2024 is dat niet langer het geval. Alle stagiaires ontvangen hetzelfde bedrag, zoals demissionair minister Dijkgraaf van Onderwijs in april 2024 bepleitte.

Last but not least verdienen de 'dames van de winkel' het genoemd te worden. Het vrijwilligersteam van zo'n 20 personen bemenst de winkel en zijn ambassadeurs van ons museum.

Het team is hecht en plichtsgetrouw, een dienst wordt makkelijk overgenomen bij ziekte en een extra Museumavond is snel ingevuld.

Directie

Ank Verhoeven, directie-assistent (vanaf december)
Monique Willemse, directie-assistent (t/m oktober)
Oscar Jansen, zakelijk directeur
Timo de Rijk, directeur

Collectie en tentoonstellingen

Anne-Karlijn van Kesteren, curator
Marte Rodenburg, conservator
Tomas van de Heuvel, curator
Yassine Salihine, hoofdcurator

Development & partnerships

Lenneke Beunk, hoofd Development & Partnerships
Pim Hoff, medewerker fondsenwerving & relatiebeheer
Roos Ticheler, ad interim vanaf september

Marketing, communicatie en contextprogrammering

Maan Leo, hoofd marketing, communicatie & contextprogrammering
Lydia van der Made, medewerker online marketing & digitale innovatie

Educatie

Femke Hogenbosch, hoofd educatie
Madelon van der Avoort, medewerker educatie
Michelle Kortenhoeven, medewerker educatie
Reint Boven, documentalist & AV-coördinator

Bedrijfsvoering

Alette van Eijndhoven, manager MuseumShop (vanaf september)
Anneloes Ebing, vloermanager en coördinator vrijwilligers
Dénise van Bokhoven, financiële en personele administratie
Dirkje Honings, vloermanager
Machiel Marsé-Van Buren, vloermanager
Ronella Moser, manager MuseumShop (t/m juli)
Mirja Vis, medewerker MuseumShop (t/m april)

Young Design Team

Bao Yao Fei, curator tentoonstellingen
Jim van Geel, curator publieksprogramma (t/m juni)
Sanne Boersma, medewerker publieksverbreding Soft Spaces & Young Design (vanaf maart)

Suppoosten

Aaron van Erp
Aniek van Erp
Annemyn van der Aa (mei t/m juni)
Anton Schins (vanaf april)
Eva Jagtenberg (t/m januari)
Femke Dekkers
Ina Brinkert (vanaf juli)
Jesse van Dee
Jeroen van Halen
Jip van Tatenhove (vanaf juni)
Jiwa Saebu
Jozhua Bervoets (vanaf juli)
Martijn Lardinois
Mayke Verhoeven
Nikki-Jo de Bijl
Nina Vas Dias
Nina Verhoeven (vanaf juni)
Martijn Verzijl (vanaf december)
Romy van Kessel (vanaf april)
Senna van den Boogaard (t/m juni)
Sewi Houben (vanaf april)
Sofie Leutscher
Teun Hartstra (t/m juni)
Thomas Dekker (t/m augustus)
Wout Kruijer (t/m oktober)

Stagiaires

Amber Vorstenbosch
Caitlin van den Dungen
Caroline Vermeulen
Ina Brinkert
Julie de Hingh
Tereze Tiesniece
Thimo Mookhoek

Vrijwilligers MuseumShop

Beppe Schoondermark
Elly Muizers
Esther van Buuren
Fanny Verbunt
Hilde van der Salm (t/m augustus)
Ineke Arens (t/m april)
Janine Nieuwenhuijsen (mei en juni)
Jos Leo
Letty van Veluw
Liesbeth Schrover (vanaf mei)
Lya Rijks
Marion Kropman
Marjolijn van der Pol
Margreeth Kersbergen (vanaf augustus)
Meyk van Dijk
Mina Bettinger (t/m augustus)
Ruth van der Grift
Tonneke van Lokven
Trudie Duyndam
Trudie van den Broek-Quekel
Vera Schreurs (t/m mei)
Yvonne van Herwijnen

Bedrijfsvoering & financiën

Na meer dan tien jaar in ons huidige museumgebouw was de telefooninstallatie toe aan vervanging. Het museum is overgestapt naar een mobiel telefoonsysteem zonder vaste lijnen, dat dus meegenomen kan worden naar het nieuwe museumgebouw. Ook het hybride werken wordt hiermee beter gefaciliteerd. In de zomer van 2024 zijn ook de computers vervangen en werken de medewerkers sindsdien met laptops die beter beveiligd zijn en tegelijkertijd veel beter zijn toegerust voor moderne manieren van samenwerken.

Het financiële resultaat in 2024 was beter dan begroot. Waar een verlies van bijna € 61.000 was begroot, was het resultaat met een tekort van € € 41.247 zo'n € 20.000 beter dan verwacht. Met Gemeente 's-Hertogenbosch is afgesproken dat 2,5% van de reguliere subsidie gebruikt wordt ten behoeve van collectie-aankopen. In 2024 is daaraan minder uitgegeven, dus wordt een bedrag van € 26.556 toegevoegd aan het 'spaarpotje collectie-aankopen'.

De energielasten blijven een onzekere factor voor het museum. Een stabiel binnenklimaat is erg belangrijk voor de collectie en voor de tentoongestelde (deels geleende) museale objecten. De mogelijkheden om dit met zo weinig mogelijk energie te doen, worden door ons museum ten volle benut, maar toch blijft het energieverbruik hoog. Waar van te voren gedacht werd dat na de prijspiek van 2023 een prijsreductie van 40% realistisch was, viel dat door de stijgende gasprijzen aan het eind van 2024 zo'n € 35.000 minder gunstig uit dan gedacht: waar € 230.000 aan energielasten was begroot, kwamen de totale kosten op € 265.000.

Het aantal bezoekers was beter dan vooraf gedacht. Waar we op 80.000 bezoekers hadden gerekend, is het aantal op bijna 81.000 uitgekomen. Een groei van 11% ten opzichte van 2023. De entree-inkomsten waren ook hoger dan begroot en stegen, ook als gevolg van de doorgevoerde prijsverhoging eind 2023, van € 430.000 in 2023 naar € 530.000 in 2024. Dit ondanks het feit dat een groter aandeel van onze bezoekers via schoolbezoeken komt, die gratis toegang hebben tot ons museum.

Een andere belangrijke inkomstenstroom is die van subsidies van fondsen. In 2023 is de herinrichting van

de begane grond afgerond met de oplevering van de permanente presentatie *Design!*. Dit zorgde voor incidenteel hoge bijdragen van fondsen, want deze presentatie werd vrijwel geheel gefinancierd met giften en fondsbijdragen. In het jaarverslag van 2023 stond: 'Het is daarom de verwachting dat de hoge bijdrage van derden (ruim € 1.140.000 in 2023) een incidentele piek is in een trend die wel duidelijk stijgende is.' En die trend zet zich inderdaad in 2024 voort: in 2024 is ruim 20% meer ontvangen van de fondsen dan in 2022.

Het bedrijfsresultaat van de winkel is duidelijk lager dan begroot. Dat heeft twee redenen: De besteding per museumbezoeker blijft achter en ligt in 2024 ruim 15% lager dan in 2023. Daarnaast speelt mee dat het totaal aantal bezoekers in het Museumkwartier afnam als gevolg van de koerswijziging bij Het Noordbrabants Museum. Beide factoren samen zorgden voor een omzetafname van ruim 40% en een afname van de brutowinst met bijna € 44.000. In september is een nieuwe winkelmanager aangesteld die als taak heeft om de winkelomzet per museumbezoeker te verhogen.

De jaarrekening 2024 is door de Raad van Toezicht vastgesteld, nadat de accountant in de vergadering aan de Raad van Toezicht verslag had gedaan van de bevindingen.

Economische impact

Design Museum Den Bosch kiest er bewust voor zoveel mogelijk gebruik te maken van lokale toeleveranciers. Het museum zorgt daardoor voor ongeveer € 1,6 miljoen aan opdrachten in economie van Den Bosch en de regio. Ook woont het overgrote deel van de werknemers in de regio, waarmee nog eens € 650.000 aan netto salarissen gemoeid is. Als laatste blijkt uit de Economische Monitor 2024 van Gemeente 's-Hertogenbosch dat een bezoeker aan de stad Den Bosch gemiddeld € 71,30 uitgeeft in de stad. Naast de uitgaven in ons museum geeft men dus ruim € 50 per persoon uit in de stad. Met zo'n 60.000 bezoekers van buiten de stad is de economische impact van onze bezoekers afgerond ongeveer € 3 miljoen. Opgeteld zorgt de € 2,7 miljoen subsidie van Gemeente 's-Hertogenbosch dus voor € 5,25 miljoen aan lokale bestedingen. De economische impact is bijna dubbel zo groot als de gemeentelijke investering in het museum.

Social Return

Het museum werft startende ontwerpers en kunstenaars graag als suppoost, zodat zij in een omgeving kunnen werken waar ze extra informatie krijgen over het maak- en ontwerpproces van de tentoonstellingen, terwijl ze ook bezig zijn hun

beroepspraktijk te ontwikkelen. Ook de mensen die ingezet worden voor de ombouw en opbouw zijn vaak (startende) ontwerpers en kunstenaars.

De inkoop van schoonmaak, horeca en beveiliging gebeurt gezamenlijk met partners in het museumkwartier en er worden dikwijls langjarige contracten afgesproken. Bij het aangaan van de contracten is Social Return een van de selectiecriteria. Met Maison van den Boer (trede 2 op de Prestatieladder Socialer Ondernemen) en Asito (trede 3) is bewust gekozen voor bedrijven die sociaal ondernemen hoog in het vaandel hebben.

Ontwikkelingen inzake duurzaamheid

Duurzaamheid heeft de aandacht van het museum. Het thema komt regelmatig aan bod in de tentoonstellingen. In de exposities *Mapping Modernity – Moderniteit in kaart*, *Posters for the Planet*, *PostPlanet* en natuurlijk *Design voor de planeet* stonden duurzaamheid en klimaatverandering vol in de schijnwerpers. In de eigen organisatie is steeds meer aandacht voor onze eigen ecologische voetafdruk. In 2022 is fors geïnvesteerd in de klimaatinstallaties, met als gevolg een bezuiniging van het energieverbruik in het museum van zo'n 15%.

Daarnaast wordt bij het ontwerpen van de tentoonstellingen beter nagedacht over het ontwerp en over de materialen die nodig zijn om het ontwerp te realiseren, en over het hergebruiken van oude materialen in nieuwe exposities om de afvalstroom te minimaliseren. De presentatie *Posters for the Planet* werd volledig gemaakt met bestaande presentatie-materialen en werd ook nog in andere musea getoond.

Fair Practice Code

We onderschrijven de Fair Practice Code door een eerlijke, duurzame en transparante bedrijfsvoering en rekening te houden met elkaars belangen in de culturele sector. De code stoelt op drie principes: *Fair pay*, *Fair share* en *Fair chain*. Het museum onderschrijft deze drie principes en handelt daar ook naar.

De medewerkers worden beloond conform de museum-cao. Aan de cao is in 2024 een nieuw functiehandboek gekoppeld. Twee personeelsleden van het museum hebben in 2024 de cursus om dit handboek te mogen gebruiken met goed gevolg afgesloten, zodat het nieuwe functiehandboek en de daarbij horende indeling per medio 2025 ingevoerd kan worden. Ook voor de museumdocenten en andere ingehuurd

zppers is een eerlijke beloning van groot belang. De tarieven van beide groepen worden regelmatig geactualiseerd en ook andere componenten worden dan bekeken, zoals bijvoorbeeld het aantal

voorbereidingsuren dat museumdocenten in rekening mogen brengen bij een nieuwe expositie. Het tarief van de ingehuurd

technici is in 2024 met 5% gestegen, eenzelfde verhoging als in de museum-cao.

De richtlijn Kunstenaarshonorarium wordt aangehouden bij het exposeren van werk van kunstenaars, hetgeen ook van belang is bij subsidieaanvragen bij de rijksfondsen. Ook bij het gebruik van foto's – zowel online als in print – wordt de rechthebbende altijd benaderd met betrekking tot de rechten (en de eventuele vergoeding) voor de betreffende publicatie.

Governance Code Cultuur

Design Museum Den Bosch past de principes en aanbevelingen van de Governance Code Cultuur toe. De Code is een instrument voor goed bestuur en toezicht in de cultuursector. Het toepassen van de Code is als verplichting opgenomen in de statuten van het museum.

In het verslag van de Raad van Toezicht – te lezen op pagina 117 van dit jaarboek – wordt nader toegelicht hoe onze organisatie deze Code toepast.

	31 december 2024		31 december 2023	
Passiva				
Stichtingsvermogen				
Bestemmingsreserves	170 000		170 000	
Bestemmingsfondsen	250 452		223 896	
Overige reserves	<u>262 134</u>		<u>329 937</u>	
		682 586		723 833
Voorzieningen				
Overige voorzieningen		242 978		275 183
Langlopende schulden				
Onderhandse leningen	3717		30 081	
Overige schulden	<u>-</u>		<u>64 974</u>	
		3717		95 055
Kortlopende schulden				
Schulden aan leveranciers en handelskredieten	157 543		208 806	
Belastingen en premies sociale verzekeringen	13 8713		122 176	
Overige schulden en overlopende passiva	<u>444 164</u>		<u>874 459</u>	
		740 420		1 205 441
		<u>1 669 701</u>		<u>2 299 512</u>

Staat van baten en lasten over 2024

	2024		2023	
Baten				
Subsidie opbrengsten		2 698 780		2 526 420
Bijdragen van derden		695 849		1 164 831
Winkelverkopen		214 003		363 496
Entreegelden		541 384		483 873
Opbrengsten overige activiteiten		143 009		169 368
		4 293 025		4 707 988
Inkoopwaarde van de baten	-175 527		-283 112	
		4 117 498		4 424 876
Lasten				
Personeelslasten	1 556 650		1 312 053	
Afschrijvingen op immateriele en materiele vaste activa	35 197		65 155	
Overige lasten	2 578 743		3 105 683	
Som der bedrijfslasten				
		4 170 590		4 482 891
Bedrijfsresultaat				
		-53 092		-58 015
Andere rentebaten en soortgelijke opbrengsten	12 056		-	
Rentelasten en soortgelijke kosten	-211		-118	
Financiële baten en lasten		11 845		-118
Netto resultaat				
		-41 247		-58 133
Bestemming saldo van baten en lasten				
Bestemmingsfonds collectievorming		26 556		827
Egalisatiereserve inrichting		-		-40 383
Overige reserves		-67 803		-18 577
		-41 247		-58 133

Namens de Raad van Toezicht

Design Museum Den Bosch kan terugkijken op een succesvol 2024. Het beoogd aantal bezoekers werd ruimschoots gehaald, de financiële resultaten waren licht gunstiger dan begroot en de reacties op tentoonstellingen en evenementen waren lovend. In de beoordeling van de subsidieaanvragen voor de cultuurplanperiode 2025-2028 werd de inhoudelijke koers van het museum zeer hoog gewaardeerd. Design Museum Den Bosch slaagt er kortom in om zijn missie – het belichten, bediscussiëren en benutten van de culturele betekenis van vormgeving – op een sterke en aantrekkelijke manier te verwezenlijken. De Raad van Toezicht dankt directie en medewerkers voor hun inzet en betrokkenheid.

Design Museum Den Bosch wordt bestuurd door directeur/bestuurder Timo De Rijk. De toezichthoudende taken worden vervuld door een Raad van Toezicht. Bestuur en toezicht verhouden zich tot elkaar conform het raad-van-toezichtmodel zoals beschreven in de Governance Code Cultuur (2019).

De Raad van Toezicht heeft in 2024 acht keer vergaderd, waarvan zes keer online. Daarbij was behalve statutair directeur Timo de Rijk ook zakelijk directeur Oscar Jansen aanwezig. Onderwerpen op de agenda waren onder andere de dagelijkse gang van zaken van het museum, het jaarverslag inclusief financiële resultaten van 2023 en de inhoudelijke en financiële toekomstplannen van het museum. Dit laatste ook in het kader van subsidieaanvragen voor de cultuurplanperiode 2025-2028. Vanzelfsprekend is ook gesproken over risico's ten aanzien van de continuïteit van de organisatie. In het kader daarvan moet met name de planvorming rondom de voorgenomen nieuwbouw van het museum aan de Bossche Citadelpoort worden vermeld, een voor het museum cruciale ontwikkeling die zowel kansen als risico's behelst. Door de (scheidende) voorzitter is met directeur Timo de Rijk in beslotenheid diens functioneren besproken. De bevindingen van dat gesprek zijn vastgelegd.

De Raad van Toezicht is in 2024 van samenstelling veranderd. Titus Eliëns heeft na het aflopen van zijn tweede benoemingstermijn het voorzitterschap van de Raad neergelegd. Jacqueline van Amerongen-Veenendaal heeft ervoor gekozen om op dat moment haar lidmaatschap van de Raad te beëindigen. Marie

Hélène Cornips heeft in de Raad van Toezicht van het Frans Hals Museum het voorzitterschap overgenomen en besloten zich daaraan volledig te willen wijden. Om die reden heeft zij ervoor gekozen haar lidmaatschap van de Raad van Toezicht van Design Museum Den Bosch te beëindigen. Titus Eliëns is bereid gevonden om met het oog op de continuïteit enige tijd als lid aan te blijven. Vanwege de wijzigingen in de samenstelling heeft de Raad geen zelfevaluatie uitgevoerd. Wel is door vertrekkende leden gezorgd voor een goede overdracht.

In onderlinge samenspraak en mede door middel van de reacties op een vacature op de website van het museum en de website Culturele Vacatures is een drietal nieuwe leden voor de Raad geworven: Ulrike Söbbeke, Henri Broeren en Joost Ector, die de rol van voorzitter op zich heeft genomen. Ulrike kent, als zakelijk directeur van het Luxor Theater in Rotterdam, de ins en outs van het besturen van een culturele instelling. Henri Broeren was voormalig directeur van Willem Twee en is geen onbekende in het Bossche cultuurlandschap. Joost Ector is architect en ondernemer in Rotterdam en beschikt naast ervaring als toezichthouder ook over ruime kennis over ontwerp- en bouwprocessen. De Raad ontvangt geen beloning of vacatiegelden voor haar inzet. Wel ontvangt de RvT een vergoeding voor daadwerkelijk gemaakte (reis-)kosten.

Mede gezien de ambities van het museum en de planvorming rondom de nieuwe huisvesting, is besloten om de RvT in 2025 verder uit te breiden naar vijf leden, inclusief voorzitter. Ook deze vacatures zullen online bekend worden gemaakt, waarin personen buiten het eigen netwerk nadrukkelijk worden gevraagd te reageren. De Raad streeft naar een diverse, meerstemmige samenstelling.

Bovenstaande conform de Governance Code Cultuur, welke door de Raad van Toezicht nadrukkelijk onderschreven wordt. Daarnaast zijn de Code Diversiteit en Inclusie, de Code Fair Practice en de Ethische Museum Code richtinggevend.

2025 wordt opnieuw een belangrijk jaar voor het museum: we streven naar minstens zoveel bezoekers als het jaar ervoor, er staan opnieuw unieke en boeiende tentoonstellingen op de agenda en in het proces rondom de nieuwbouw zullen cruciale stappen worden gezet. De Raad vertrouwt ook dit jaar weer op volledige toewijding van de organisatie en verheugt zich op een prettige samenwerking.

Joost Ector, namens de Raad van Toezicht, Rotterdam, 10 februari 2025

De Raad van Toezicht bestond in 2024 uit:

- Jacqueline van Amerongen-Veenendaal** (lid), Rotterdam.
Voormalig directeur De Bijenkorf Rotterdam.
(2e termijn, einddatum 4-11-2024)
- Henri Broeren** (lid), Den Bosch.
Adviseur/bestuurder en componist, was onder meer directeur van Willem Twee.
Overige functies: voorzitter bestuur Brabant Koor, lid adviescommissie BNG Cultuurfonds, lid adviescommissie Cultuurtank Limburg, lid bestuur Nederlandse Strijkkwartetten Academie, lid adviescommissie Bond van Orkest-dirigenten en Instructeurs.
(1e termijn, einddatum 4-11-2028)
- Marie Hélène Cornips** (lid), Amsterdam.
Kunsthistoricus/adviseur, was onder meer algemeen directeur Fonds 21.
Overige functies: voorzitter Wertheimer Stichting, voorzitter Raad van Toezicht Frans Hals Museum.
(1e termijn, einddatum 4-11-2024)
- Joost Ector** (voorzitter), Rotterdam.
Managing partner Ector Hoogstad Architecten.
Overige functies: voorzitter Commissie Omgevingskwaliteit gemeente Utrecht, lid Raad van Toezicht Rotterdams Philharmonisch Orkest, voorzitter bestuur Philharmonisch Fonds, voorzitter bestuur New Trombone Collective.
(1e termijn, einddatum 4-11-2028)
- Titus M. Eliëns** (voorzitter tot 4-11-2024, daarna lid), Den Haag.
Kunsthistoricus, was onder meer Hoofd Collecties Kunstmuseum Den Haag en hoogleraar Industriële Vormgeving aan de Universiteit Leiden.
Overige functies: lid Commissie Beschermde Cultuurgoederen, voorzitter bestuur oude muziekensemble The Counterpoints, bestuurslid Museum Landgoed Fraeylemaborg, secretaris bestuur Stichting voor Aziatische Kunst en Kunstnijverheid, lid redactieraad Groninger Kerken, lid raad van advies Museum de Zwarte Tulp.
(2e termijn, einddatum 15-09-2024, verlengd op verzoek)
- Ulrike S  bbeke** (lid), Rotterdam.
Zakelijk directeur Luxor Theater.
Overige functies: voorzitter bestuur Roffa Mon Amour, lid Raad van Toezicht RIGHTABOUTNOW INC.
(1e termijn, einddatum 4-11-2028)

Samenwerkings-partners

Ontwerpers, kunstenaars, fotografen, filmers en andere makers

- 10-4 studio
Anne Bettman
Anne Lakeman
Asefeh Tayebani
Bart Guldemon
Ben Nienhuis
Berry Timmermans
Bertrand Burgers
Bram de Vos
Carol Civre
Chris Kievid
Dana Dijkgraaf Design
Elise van den Arend
Eva Broekema
Evita Copier
Ezra Dirks – Vod & bot
F O R M design lab
Frans Bevers
GoGo Plastics
Hans Appenzeller
Hans Appenzeller
HeyHeydeHaas
Irene Ha
Jagthund
Jasper Zijlstra
Judith Mingers – About Waste
Karin Jonkers
Kinkorn
Kop in 't Zand
Lars van Vianen
Lesley Moore
Loan Favan
Luca Halma
Maarten Baas
MAISON the FAUX
Marieke van Schijndel
Mauro Kamunen
Mike Bink
Onno Dikmans
Paulien Berendsen
Peter Hopman van Bureau Lakenvelder
Peter Tijhuis
Ralph Roelse
Sam Wolting
Sander Vermeer

- Sander Vermeer
Sean van den Steenhoven
Sigrid Calon
Smart Media Productions
Sound Supply
Studio Corvers
Studio DETLET (Sam Gulpen & Steven Janson)
Studio metmet
Studio Peter van Langen
Studio Raito
Studio Rogier Arents
Studio Sociaal Centraal
Studio Tegenwind
Studio Turbo
STUKK design
Ted Noten
Vera van de Seyp
Victor Feenstra
Yuri van Poppel
Yvo Zijlstra / Antenna-Men

Onderwijsinstellingen en opleidingen

- Anne Frank Stichting
ArtEZ
Avans Hogescholen
Avans St. Joost
Basisscholen Den Bosch
Cultuurbox
Cultuurkade
Cultuurpunt Altena
Fontys Hogescholen, PABO
Hogeschool voor de kunsten Utrecht
KC Het Stadshart
Koning Willem 1 College
Maurick College
Nimeto Utrecht
Plaza Cultura
Sandra Boks - Cultuursnack / Kröller- M  ller
SintLucas
Van Maerlant College

Kennispartners, sprekers en gastconservatoren

- Annelot Broerze
Armeno Alberts
Berend Strijland
Bram de Vos
Chris de Ploeg
Dae Uk Kim
Frederik Louwersheimer
Gerson Main
Harrie Teunissen
Jaro Gielens

‘Design Museum Den Bosch vroeg ons om een visuele identiteit te ontwikkelen voor **SAVED**, een evenementenserie waarin jonge ontwerpers hun inspiratiebronnen delen. Het doel was om het programma meer herkenbaarheid te geven en beter aan te laten sluiten bij de jonge creatieve doelgroep in Den Bosch en omgeving. We kregen daarbij veel creatieve vrijheid en het museum vertrouwde op onze visie, wat het samenwerken erg prettig maakte. Tot om te werken voor een opdrachtgever die de waarde van design inziet en begrijpt hoe design kan bijdragen aan de beleving en communicatie van een event.’

DETLET (Sam Gulpen & Steven Janson)

Jeroen Oomen
John Steegh
Jonathan Ho
Joris Wintgens,
Julia Jouve
Kees 't Hart
Kris De Decker
Lars van Vianen
Lenneke Berkhout
Lian Heinhuis
Lisa Kleisen
Maarten van Gestel
Madeleine van Lennep
Manon van Hoeckel
Manouk Hasebos
Musée de la musique – Philharmonie de Paris
Nienke Helder
Noortje van den Eijnde
Pepijn Zurburg
Peter Bakkum
Peter van Dam
René Kasbergen
Rob en Robin
Robert-Jan Wille
Rolf Zwaan
Roos Slegers
Roos Slegers
Selma Franssen
Sjoerd van Beers
Teun Zwets
Vera Boonman

Bruikleengevers & schenkers

Adam Fierman
Alan Oldham
Alfred Steffen
Annemyn van der Aa
ANWB
Archi Schuiten | Luc Schuiten
ARK Rewilding Nederland
Armeno Alberts
Atelier Berann Lans
Barbican
Benny Komala
Bing Berendsen
Bobby Jacques
Ceramuseum
Caspar van de Luijngaarden
Centraal Museum
Climate Impact Lab
Colin Werkhoven
DAAD Amsterdam
Design Museum Dedel | IADDB
Deutsches Museum, Archiv
Discovery Museum
Drive Your Dreams Classic Cars, by Wouter

E.W. Revers
Edward Burtynsky Photography
Ewoud Jansen en José Pals
Eye Filmmuseum
Fries Landbouwmuseum
Frontstreet
Gert-Jan Arts
Haags Gemeentearchief
Hans Appenzeller
Harrie Teunissen
Heidi Venema
Indi Mouart
Instituut van Beeld en Geluid
Jan van Hest
Jan van Toorn
Jean-Yves Leloup
Jelmer Wijnstroom
Jeroen van Buren-Marsé
Joeri Woudstra
John Steegh
Juil van den Heuvel
Kin & Wagemans
Kip Caravans
Kunstmuseum
Kunstmuseum Den Haag
Maarten van der Vleuten
Marco Verkuijlen
Maritiem Museum
Martijn Koch
Matthijs Loriaux
Meissen Porzellan-Stiftung
mo'media
Musée de la musique - Philharmonie de Paris
Nederlands Instituut voor Beeld & Geluid
Nederlands Openluchtmuseum
Nieuwe Instituut
NTKC
Onno Heesbeen
Reclamearsenaal
Remco de Jong
René Passet
Rijksmuseum
Rikkert Brok
Robert Witkamp
Serge Verschuur
Spoorwegmuseum
Stadsarchief Rotterdam
Steve Terry
Stichting Chinese Posters
Stichting Zuiderzeemuseum
Susan Grant Lewin
Technische Universiteit Delft | Faculteit Lucht- en Ruimtevaarttechniek
Teenage Engineering
The Estate of R. Buckminster Fuller
TU Delft, Henri Baudet Instituut

Universitäts- und Landesbibliothek Darmstadt
Universiteitsbibliotheek Groningen
Universiteitsbibliotheek Utrecht
University of Washington Libraries, Special Collections
University of Wisconsin-Milwaukee Libraries
Van Leest Antiek
Victor Feenstra
Vieze Vedi
Wageningen University & Research
Wanda Starreveld
Wijnand Looise
Wild Life Archive
Wilhelm Reich Museum
Willem Twee Studios
XPRIZE Foundation
Yvonne van Berkel

Club Design

Azzurro Due Max
Bakker van Maanen
Balsbroeck
Bang & Olufsen
Boekel AGF Horecagroothandel
Columbus Creative
Communicatie Team
Daelmans Bakkerijen
De Koster Makelaars
Delft Imaging Systems
Dwarswaard Holding
Greenlight Holding
Homeij
Jan Vis Artiesten en Evenementen
LXA - The Law Firm
Mondial Vlugo Verhuizingen
Nienhausinvest
Steenfabriek Vogelensangh
Swedice
TEN Management
Van den Heuvel
WF Communicatie

Lokale partners

Academie voor Beeldvorming
Baaijens Metaal
Ben Nienhuis
Bosch Architectuur Initiatief
Bosch Parade
Club Zien
Cor Unum
Cor Unum Ceramics & Art
Digitaal Atelier
Dj-collectief STOOM
DOCIS
Drag-Up Family
Frans De Visser / Studio Recbaar
Grafisch Atelier

‘Het Design Museum bleek voor mij als ontwerper de ideale opdrachtgever. In het ontwerp-proces van de posterserie van de Museum Avonden werd ik echt in mijn kracht gezet. Zowel qua concept als qua vorm waren er weinig opgelegde kaders, er werd veel ruimte geboden om écht een herkenbare stijl neer te zetten. En dat is wel gelukt, echt een win-winsituatie dus. Verder vind ik het noemenswaardig dat het museum kiest voor een lokale ontwerper, waardoor het indirect bijdraagt aan een betere culturele voedingsbodem in de stad.’

Raoul Wilke - Studio Turbo

Hermes, regionaal business netwerk
 Het Noordbrabants Museum
 Huis 73
 Ico van Diemen / Capera Engineering
 Jan Vis Entertainment
 Jord Dijkstra
 Klaas Tops
 Kleefkracht Sign & Print

Kunstloc
 Maison van den Boer
 Plaza Cultura
 PowerUp073
 Roel Vaessen en Teun Kunen
 Stichting Intocht Sint Nicolaas 's-Hertogenbosch
 Studio Daglicht
 Willem Twee muziek en beeldende kunst
 Zuiderlicht

Vertalingen, redactie en schrijvers

Buro Citroen
 inVision Ondertiteling
 Peter Drehmanns
 Ted Alkins Translations

Fondsen, subsidiegevers en sponsors

DigitALL
 Fonds 21
 Fonds Cultuurparticipatie
 Gemeente 's-Hertogenbosch
 Het Cultuurfonds
 Mondriaan Fonds
 Provincie Noord Brabant
 Stichting Stokroos
 Stichting Zabawas
 Stimuleringsfonds Creatieve Industrie
 Turing Foundation
 Vfonds
 Vriendenloterij

Beroepsverenigingen

Applied Arts and Design Museums Network
 Beroepsorganisatie Nederlandse Ontwerpers
 International Council of Museums
 Museumvereniging
 Netwerk Archieven en Digitale Cultuur
 Pictoright

Museumdocenten

Anne Grefkens
 Annemarie Brogtrop
 Annemyn van der Aa
 Bieke Theuns-Carpentier
 Clim Stoop
 Emmeken Elbers-Bloo
 Evy Hachmang
 Frits Peeters
 Janne Pisters
 Marian van Esch
 Marie-Jose Eijkemans
 Marloes Verhofstadt
 Mary Aarts-Vincenten
 Sabina Timmermans
 Sanne Evertz
 Saskia van Oversteeg

Valerie Lerou
 Wim Wijdeveld

Technische ondersteuning

Balt van Rijn restauratieatelier
 Bazelmans, Veldhoven
 BSU
 Charles Popelier
 Cit - Collections Information Technology
 Creation Army - Michiel Sonnevijlle
 Eiso Bergsma
 Etiënne Timmermans - Meubel en Decorbouw
 Guide ID
 Hal3 Projects
 Houtindustrie Noord-Brabant
 InVision
 Joep van Linder - Graffiti & Schilderkunst
 KlusEric
 Matt Jackson Studios
 Rocko Rob Heesbeen
 Rogér Walschots
 Sculpture projects - Pim de Wever
 Studio Migle
 Studio Rec.Baar - Frans de Visser

Transporteurs

Eduard Strang verhuizingen
 Imming Logistics Fine Art

Overige partners

2Invision
 Asito
 BSU-ICT
 CODA Museum
 Cooloo
 Creative Coding Utrecht
 CSG, facilitaire zaken
 Design to Market
 EJP accountants
 Extinction Rebellion
 Het Nieuwe Instituut
 Jheronimus Bosch Art Center
 Keramiekmuseum Princessehof
 Koninklijk Museum voor Schone Kunsten
 Kunstmuseum Den Haag
 MediaWeb, Almere
 Modemuze
 Museum aan de Stroom
 Museum Beelden aan Zee
 Museum Kruithuis
 Museum Volkenkunde
 nai010 uitgevers, Rotterdam
 PIN - Associação Portuguesa de Joalharía
 Contemporânea
 Popronde
 Scientist Rebellion

Stedelijk Museum Alkmaar
 Theater aan de Parade
 Trigion Beveiliging
 Turing Foundation
 VONCK, Vereniging Onderwijs Kunst en Cultuur
 W-Books

‘Het is geweldig om als signmaker voor een museum als het DMDB te mogen werken. Het is altijd anders, stimulerend en inspirerend. We worden telkens uitgedaagd om ons ambacht maximaal te etaleren. De doorlooptijden zijn kort en onze flexibiliteit wordt regelmatig op de proef gesteld maar we genieten er ook van. Aan ons de taak om te realiseren wat ontwerpers en curatoren bedenken en willen laten zien.’

Patrick Kloth van Kleefkracht (Sign & Print).

Kleefkracht verzorgde voor de exposities *Dance – design van een cultuur*, *Mannen, vrouwen en hun apparaten*, *De Grote Vakantietentoonstelling*, *Design voor de planeet* en *Supreme – Resampling the World*

Colofon

Tekst, redactie en productie

Medewerkers Design Museum Den Bosch
onder aanvoering van Maan Leo

Fotografie

Ralph Roelse
Evita Copier
Karin Jonkers
Sam Wolting
Ben Nienhuis
Mauro Kamunen
Eva Broekema
Anne Bettman
Sander Vermeer
Luca Halma
Anne Lakeman
Jasper Zijlstra
Mike Bink
Elise van den Arend
Peter Tijhuis

Grafisch ontwerp

Noortje Boer, noortjeboer.nl

Design Museum Den Bosch

De Mortel 4, 5211 HV 's-Hertogenbosch

Kantoor

Waterstraat 16, 5211 JD 's-Hertogenbosch
www.designmuseum.nl

© 2025 DESIGN MUSEUM DEN BOSCH

